

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด

อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

GUIDELINES FOR SUSTAINABLE ECO-TOURISM MANAGEMENT AMONG
ENTREPRENEURS ON KOH SAMED, AMPHOE MUEANG, RAYONG PROVINCE

ปรีดา ศรีเมฆ

มหาวิทยาลัยบูรพา

2560

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด
อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
2560
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยบูรพา

GUIDELINES FOR SUSTAINABLE ECO-TOURISM MANAGEMENT AMONG
ENTREPRENEURS ON KOH SAMED, AMPHOE MUEANG, RAYONG PROVINCE

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
IN PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT
GRADUATE SCHOOL OF PUBLIC ADMINISTRATION
BURAPHA UNIVERSITY

2017

COPYRIGHT OF BURAPHA UNIVERSITY

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางาน
นิพนธ์ของ ปรีดา ศรีเมฆ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ของมหาวิทยาลัยบูรพา
ได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร. จักรชัย สือประเสริฐสิทธิ์)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร. รัชฎา จันทน์น้อย)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนวัฒน์ พิมพ์จินดา)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. จักรชัย สือประเสริฐสิทธิ์)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ของ
มหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการ
บริหารรัฐกิจ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อานนท์ วงษ์แก้ว)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

59930048: กลุ่มวิชา: การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน; รป.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน, สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน, แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

ปริดา ศรีเมฆ: แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง (GUIDELINES FOR SUSTAINABLE ECO-TOURISM MANAGEMENT AMONG ENTREPRENEURS ON KOH SAMED, AMPHOE MUEANG, RAYONG PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: จักรชัย สื่อประเสริฐสิทธิ์ ปี พ.ศ. 2560

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด จำนวน 138 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความคิดเห็นต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดว่ามีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านการเมืองมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านเศรษฐกิจ, สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสังคมและวัฒนธรรม และสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสิ่งแวดล้อมตามลำดับ

ส่วนแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนว่ามีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านเจ้าหน้าที่สนับสนุนทางด้านการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านตลาดการท่องเที่ยว, แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านนโยบายการท่องเที่ยว, แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านการวางแผนการใช้พื้นที่, แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านสิทธิครอบครองที่ดิน, แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านมาตรฐานการท่องเที่ยวและกฎระเบียบ, แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านการฝึกอบรมและการมีใบอนุญาตด้านการท่องเที่ยว, แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านการพัฒนาพื้นที่อุทยาน, แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านสินเชื่อธุรกิจ และการสนับสนุนเงินทุน และแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านกิจการร่วมค้าทางด้านการท่องเที่ยว ตามลำดับ

59930048: CONCENTRATION: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT; M.P.A.
(PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORDS: ECO-TOURISM, SUSTAINABLE ECO-TOURISM, SITUATIONS OF
SUSTAINABLE ECO-TOURISM, GUIDELINES FOR MANAGING
SUSTAINABLE ECO-TOURISM

PREEDA SRIMEK: GUIDELINES FOR SUSTAINABLE ECO-TOURISM
MANAGEMENT AMONG ENTREPRENEURS ON KOH SAMED, AMPHOE MUEANG,
RAYONG PROVINCE. ADVISORY COMMITTEE: CHAKCHAI SUEPRASERTSITTHI, Ph.D.
2017

The purposes of this study were to examine the opinions among entrepreneurs toward situations of sustainable eco-tourism on Koh Samed and to investigate their opinions on the guidelines for sustainable eco-tourism management of Koh Samed. The subjects participating in this study comprised 138 entrepreneurs, running business on Koh Samed. The instrument used to collect the data was a questionnaire, surveying the opinions among these entrepreneurs toward sustainable eco-tourism management of Koh Samed. The descriptive statistical tests used to analyze the collected data included frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results of the study revealed that the subjects rated their opinions at the highest level for the statement that the tourism of Koh Samed was likely to be a sustainable eco-tourism. Specifically, when considering each aspect of sustainable eco-tourism, the one in relation to political aspect was rated at the highest level by the subjects, followed by the aspect of sustainable eco-tourism in terms of economy, society and culture, and environment, respectively.

Regarding the guidelines for sustainable eco-tourism management of Koh Samed, it was shown that they were rated at the most appropriate level by the entrepreneurs. When considering each aspect of the guidelines, the one in relation to

the tourism support staff was rated at the most appropriate level with the highest mean score. This was followed by the appropriate guidelines for sustainable eco-tourism management of Koh Samed in terms of its tourism marketing, tourism policies, land-use planning, land tenure, tourism regulations/standards, tourism trainings and licensing, park development, business credit/incentives, and tourism joint ventures, respectively.

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่ เป็นอย่างดีจากหลาย ๆ ฝ่าย ได้แก่ ดร. จักรชัย สือประเสริฐสุทธิ (ประธานกรรมการสอบและ อาจารย์ที่ปรึกษา), ดร. เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ (กรรมการสอบ 3 บท), ดร. กาญจนา บุญยัง (กรรมการสอบ 3 บท), ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนวัฒน์ พิมลจินดา (กรรมการสอบ 5 บท) และ ดร. รัชฎา จันทน์น้อย (กรรมการสอบ 5 บท) ในการให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจน ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการวิจัย รวมทั้งเจ้าหน้าที่งานบริการการศึกษาทุกท่าน ผู้วิจัยรู้สึก ซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์และเจ้าหน้าที่ทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อของผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด ทุกสถานประกอบการ ที่กรุณาสละเวลาตอบแบบสอบถาม รวมทั้งอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ในพื้นที่เกาะเสม็ด ทำให้ ผู้วิจัยสามารถจัดทำงานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ตลอดจนผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดระยอง ที่คอยให้คำแนะนำ/ ข้อเสนอแนะที่ดีตลอด ระยะเวลาการศึกษา และกราบขอบพระคุณบุพการีผู้เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยศึกษาในระดับปริญญาโทจนสำเร็จ รวมถึงผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีได้เอื้อนนามไว้ ณ ที่นี้

ปรีดา ศรีเมฆ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ	ฒ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	5
ขอบเขตการศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
บทที่ 2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	22
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	33
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	41
แผนงานและนโยบายระดับประเทศที่สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	53
กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	60
ข้อมูลทั่วไปของเกาะเสม็ด	62

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	72
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	82
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	82
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	83
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	84
การเก็บรวบรวมข้อมูล	85
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
บทที่ 4 ผลการวิจัย	88
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบน เกาะเสม็ด	88
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง.....	95
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของกลุ่ม ตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง	114
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	147
สรุปผลการวิจัย.....	147
อภิปรายผลการวิจัย	153
ข้อเสนอแนะ	160
บรรณานุกรม.....	164
ภาคผนวก.....	169
ภาคผนวก ก	170
ภาคผนวก ข	180
ภาคผนวก ค	195
ภาคผนวก ง	209
ภาคผนวก จ	212

ประวัติย่อของผู้วิจัย..... 215

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	กลยุทธ์และแผนงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	59
ตารางที่ 2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละประเภทธุรกิจของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด	83
ตารางที่ 3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามเพศ.....	89
ตารางที่ 4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามอายุ	89
ตารางที่ 5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามระดับการศึกษา	90
ตารางที่ 6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามประเภทสถานประกอบการ	90
ตารางที่ 7	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามสถานที่ตั้งของสถานประกอบการ	91
ตารางที่ 8	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามระยะเวลาที่ประกอบกิจการของสถานประกอบการ.....	92
ตารางที่ 9	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามตำแหน่ง	92
ตารางที่ 10	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามความคิดเห็นต่อสถานที่ท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดที่มีความสวยงามและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด	93
ตารางที่ 11	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด.....	94

ตารางที่ 21	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านมาตรฐานของการท่องเที่ยว และกฎระเบียบ	128
ตารางที่ 22	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านการฝึกอบรมและการมี ใบอนุญาต ด้านการท่องเที่ยว.....	131
ตารางที่ 23	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านกิจการร่วมค้าทางด้าน การท่องเที่ยว.....	135
ตารางที่ 24	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านเจ้าหน้าที่สนับสนุนทางด้าน การท่องเที่ยว.....	137
ตารางที่ 25	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพื้นที่อุทยาน	138
ตารางที่ 26	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านสินเชื่อธุรกิจและการสนับสนุน เงินทุน	142
ตารางที่ 27	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดที่มีต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง	145

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กระแสที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	24
ภาพที่ 2 หาดทรายแก้ว.....	63
ภาพที่ 3 ท่าเทียบเรือเกาะเสม็ด.....	63
ภาพที่ 4 แผนที่ท่องเที่ยวเกาะเสม็ด	64
ภาพที่ 5 หาดทรายแก้ว.....	67
ภาพที่ 6 อ่าวไผ่.....	67
ภาพที่ 7 อ่าวพร้าว.....	68
ภาพที่ 8 อ่าววงเดือน.....	68
ภาพที่ 9 อ่าวเทียน.....	69
ภาพที่ 10 อ่าวลุดำ	69
ภาพที่ 11 อ่าวหวาย	70
ภาพที่ 12 อ่าวกิว	70
ภาพที่ 13 อ่าวปะการัง.....	71
ภาพที่ 14 จุดชมวิวท้ายเกาะ	71
ภาพที่ 15 การหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's alpha ของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด	210
ภาพที่ 16 การหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's alpha ของแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด	211
ภาพที่ 17 หนังสือแจ้งผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย	213

ภาพที่ 18 หนังสือรับรองผลการพิจารณาคิยธรรมการวิจัย วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

มหาวิทยาลัยบูรพา..... 214

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ จึงให้ความสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อแย่งชิงส่วนแบ่งตลาดท่องเที่ยวโลก โดยต่างกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศตนมากขึ้น ดังนั้น ภารกิจทางด้านการท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องถูกพัฒนาไปทุกมิติ ซึ่งในปัจจุบันการท่องเที่ยวในประเทศไทยนับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างผลประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นมูลค่ามหาศาล การท่องเที่ยวช่วยสร้างงานจำนวนมากแก่ตลาดแรงงาน สร้างรายได้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ โดยประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลายกระจายอยู่ทั่วประเทศ ภูมิภาค ซึ่งได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 936 แห่ง กระจายอยู่ใน 19 จังหวัดทั่วประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559 ข) ความมีชื่อเสียงของเกาะหลายแห่ง ทำให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายและเป็นจุดหมายสำคัญของนักท่องเที่ยวทั่วโลก อย่างไรก็ตาม ยังมีเกาะและหมู่เกาะอีกจำนวนหนึ่งที่มีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว หรือมีจุดเด่นในแง่ของความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศเหมาะที่จะกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์เพื่อเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำและสัตว์ป่า และเป็นแหล่งเรียนรู้ด้วยเหตุนี้ คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติ เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2557 มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ดำเนินการสำรวจและประเมินถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวในหมู่เกาะต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559 ข)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) มีนโยบายส่งเสริมและผลักดันการพัฒนาเกาะทั่วประเทศอย่างยั่งยืน มุ่งสู่การเป็น “เกาะท่องเที่ยวที่มีชีวิตแห่งเอเชีย โดยร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ประเมินสถานภาพและศักยภาพของเกาะทั่วประเทศ เพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริม พื้นฟู อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ความต้องการของตลาดและท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร

จัดการทรัพยากรในท้องถิ่น บนหลักการท่องเที่ยวสีเขียว (Green tourism) เพื่อการพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน ที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying capacity) และประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ควรกระจายไปสู่คนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน ให้สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่จะเป็นการรอบในการพัฒนาประเทศ ผลการศึกษาเบื้องต้น สรุปได้ว่า เกาะในประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นจุดเด่นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลก แต่อย่างไรก็ตาม กลับพบว่ามีเกาะจำนวนหนึ่งที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายลงสืบ เนื่องจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเร่งดำเนินมาตรการทั้งเชิงรุกและเชิงรับ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่อาจเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างก้าวกระโดด โดยต้องให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเลไม่ให้ถูกทำลายไป (เมธุดิทยา วงษ์ภักดี, 2559)

ในปัจจุบันแนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวอีกหนึ่งกระแสที่ทั่วโลกต้องจับตามอง และก้าวตามให้ทัน นั่นคือ กระแสสำนึกว่าด้วยความยั่งยืน (Sustainability) ความตื่นตัวว่าด้วยความยั่งยืนเริ่มมีมากขึ้น คนทั่วโลกเริ่มเคยชินกับวิกฤตของการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สู่ชั้นบรรยากาศ รู้จักประโยชน์ของการรีไซเคิล การดำรงชีวิตของเราอย่าส่งผลกระทบต่อสังคมและสภาพแวดล้อมมากนักอย่างต่างไป ตามแต่ละปัจเจก ด้วยเหตุนี้ ธุรกิจท่องเที่ยวซึ่งเป็นหนึ่งในภาคอุตสาหกรรมหลักของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เติบโตอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งจะก้าวเดินไปพร้อมกระแสดังกล่าว จนเกิดกระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ขึ้น

ตัวอย่างในประเทศไทย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้พยายามวางมาตรการกำกับดูแลการท่องเที่ยวอย่างเข้มข้นเพื่อตอบสนองต่อแนวคิดอนุรักษ์ระบบนิเวศวิทยา ให้คงอยู่ตามสภาพธรรมชาติอย่างดีที่สุด ดังตัวอย่างจากจังหวัดกระบี่ที่วางกฎระเบียบดูแลนักท่องเที่ยวตามเกาะแก่งน้อยใหญ่ในทะเลอย่างเคร่งครัด รวมทั้งกำหนดบริเวณเพื่อดำน้ำดูปะการังที่แน่นอนเพื่อให้ง่ายต่อการดูแล (กิจกรรมดำน้ำดูปะการัง ทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศทางทะเลจนไม่อาจเยียวยาได้) และยังคงควบคุมการทิ้งขยะให้นักท่องเที่ยวจำใส่ใจว่า “เอาอะไรมา ก็เอากลับไปด้วยเสมอ” (ASTVผู้จัดการออนไลน์, 2558)

สำหรับเกาะเสม็ด ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม เหมาะแก่การพักผ่อน ธรรมชาติที่งดงามของเกาะเสม็ดจังหวัดระยอง เป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ หลั่งไหลเข้ามาสัมผัส ชื่นชมธรรมชาติ หาดทรายขาว

น้ำทะเลสวยใส แหล่งปะการังที่สมบูรณ์ มากถึง 200,000-300,000 คนต่อปี (CH7NEWS, 2559) ปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ธรรมชาติที่นี้ถูกทำลายและถูกบุกรุกเพิ่มขึ้น พื้นที่ชายหาดเต็มไปด้วยเตี้ยผ้าใบ เต็นท์เกะกะ ขยะ น้ำเสียถูกปล่อยสู่ทะเลมากขึ้นจนควบคุมไม่อยู่ รีสอร์ทที่มีการสร้างรูล้ำเข้าไปในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ๕ จนต้องนำมาสู่การแก้ไขอย่างเร่งด่วน หลังจากนั้นหลายปัญหาถูกแก้ไข แต่ด้วยปัญหาที่มากและสะสมมานาน แม้จะจัดระเบียบกันอย่างจริงจัง แต่ก็ยังแก้ไขไม่ได้ทั้งหมด โดยเฉพาะ 4 ปัญหาใหญ่ เริ่มจากปัญหาขยะที่เพิ่มขึ้นทุกปี เฉลี่ยวันละ 16 ตัน แต่กลับไม่มีการจัดการขยะที่ดีพอ ปัญหาน้ำเสียที่ร้านค้า ที่พัก รีสอร์ท แม้แต่บ้านเรือนช่วยกันทิ้งสิ่งปฏิกูล นอกจากนี้ ยังมีปัญหาสิทธิการถือครองที่ดิน ที่แนวเขตทับซ้อนกันระหว่างที่ราชพัสดุกับแนวเขตของอุทยานแห่งชาติ ๕ ที่ต่างคนต่างยึดแนวเขตของตนจนเกิดปัญหาบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ (CH7NEWS, 2559) ทุกสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนเกาะเสม็ดได้ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะทางตรงและทางอ้อม ทำให้เกาะเสม็ดในปัจจุบันมีความเสื่อมโทรมลงเรื่อย ๆ และยังไม่มีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ดอย่างเป็นรูปธรรมที่ดำเนินควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างแท้จริง ซึ่งในอนาคตทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ บนเกาะเสม็ดอาจจะลดน้อยลงและเสื่อมหายไปได้ในที่สุด

ดังนั้น เพื่อให้การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ดำเนินการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเป็นไปอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ดในปัจจุบันว่าเป็นเช่นไร เพื่อเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเรื่อง หลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ Zeppel (2006) มาใช้ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การอนุรักษ์พื้นที่ทางธรรมชาติ ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจสำหรับการอนุรักษ์ การเรียนรู้และกิจกรรมการสื่อความหมาย และการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมที่ลดผลกระทบให้เกิดน้อยที่สุด

1.2 ความยั่งยืนทางสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย ผลประโยชน์ของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนและการตัดสินใจ การเป็นเจ้าของชุมชนและพันธมิตร กิจกรรมทางวัฒนธรรม

1.3 ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ด้านการเงิน การตลาดและการส่งเสริมการตลาด ผลกำไร ความร่วมมือทางด้านธุรกิจ และกฎข้อบังคับต่าง ๆ

1.4 ความยั่งยืนทางการเมือง ประกอบด้วย การบริหารงานของชุมชนรวมทั้ง การตัดสินใจ ความรู้ของชุมชนทางด้านกฎหมาย การเจรจาต่อรองกับทางภาครัฐ และกลยุทธ์ทางพันธมิตรและเครือข่าย

2. ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเรื่อง กลยุทธ์การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ Zeppel (2006) มาใช้ในการศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 สิทธิครอบครองที่ดิน คือ สิทธิในการใช้ทรัพยากร ในการครอบครองพื้นที่ของชุมชน

2.2 นโยบายทางการท่องเที่ยว คือ นโยบายของภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ที่สนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชน การมีส่วนร่วมโดยชุมชน และผลประโยชน์เป็นเกณฑ์สำคัญ

2.3 การวางแผนการใช้พื้นที่ คือ การวางแผนการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว และการอนุญาตในการใช้ โดยรัฐบาลจะต้องมีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคในพื้นที่นั้นด้วย

2.4 การตลาดด้านการท่องเที่ยว คือ การทำการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้มีความเชื่อมโยงกับการตลาดในภาคธุรกิจเอกชน

2.5 มาตรฐานของการท่องเที่ยวและกฎระเบียบ คือ กฎระเบียบในการพิจารณาอนุญาตโฮมสเตย์ และกิจการของท้องถิ่นอื่น ๆ

2.6 การฝึกอบรมและการมีใบอนุญาตด้านการท่องเที่ยว คือ มีการสนับสนุนจากรัฐบาลหรือองค์กร NGOs ในการฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยวสำหรับคนในชุมชน

2.7 กิจกรรมร่วมค้าทางด้านการท่องเที่ยว คือ การเข้าร่วมทำสัญญา หรือการมีกฎระเบียบระหว่างชุมชนกับธุรกิจภาคเอกชน

2.8 เจ้าหน้าที่สนับสนุนทางด้านการท่องเที่ยว คือ มีคนในชุมชนคอยให้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว และให้คำแนะนำปรึกษา และมีการสนับสนุนการพัฒนาโดยรัฐบาลและองค์กร NGOs

2.9 การพัฒนาพื้นที่อุทยาน คือ หน่วยงานของอุทยานจะต้องสนับสนุนกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนหรือการให้สัมปทาน

2.10 สินเชื่อธุรกิจและการสนับสนุนเงินทุน คือ สินเชื่อสำหรับวิสาหกิจชุมชนขนาดเล็ก ซึ่งอาจได้มาจากผู้สนับสนุน หรือกองทุนจาก NGOs เพื่อวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เพื่อทราบสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ดในปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
2. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ดแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปปรับใช้กับแผนพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ดต่อไป

ขอบเขตการศึกษา

1. ด้านพื้นที่

เกาะเสม็ด อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

2. ด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาทั้งหมด ระหว่างเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2560-พฤษภาคม

พ.ศ. 2561

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ระหว่างวันที่ 1-28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561

3. ด้านเนื้อหา

3.1 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด โดยใช้แนวคิดเรื่อง หลักของความยั่งยืนภายใต้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ Zeppel (2006) ที่จำแนกออกเป็น

- 1) ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม
- 2) ความยั่งยืนทางสังคมและวัฒนธรรม
- 3) ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ
- 4) ความยั่งยืนทางการเมือง

3.2 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด โดยใช้แนวคิดเรื่อง กลยุทธ์การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ Zeppel (2006) ที่จำแนกออกเป็น

- 1) สิทธิครอบครองที่ดิน
- 2) นโยบายทางการท่องเที่ยว
- 3) การวางแผนการใช้ที่ดิน
- 4) การตลาดด้านการท่องเที่ยว
- 5) มาตรฐานของการท่องเที่ยวและกฎระเบียบ
- 6) การฝึกอบรมและการมีใบอนุญาตด้านการท่องเที่ยว
- 7) กิจกรรมร่วมค้าทางการท่องเที่ยว
- 8) เจ้าหน้าที่สนับสนุนทางการท่องเที่ยว
- 9) การพัฒนาพื้นที่อุทยาน
- 10) สินเชื่อธุรกิจและการสนับสนุนเงินทุน

4. ด้านประชากร

ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวน 158 ราย (สมถวิล จันทร์พราหมณ์, 2558)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) หมายถึง ผู้ที่ดำเนินธุรกิจบนพื้นที่เกาะเสม็ด รวมทั้งวิสาหกิจชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจจำหน่ายสินค้า และสินค้าที่ระลึก และธุรกิจรถโดยสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวบนพื้นที่เกาะเสม็ด

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึก พร้อมทั้งมีการจัดการให้เกิดประโยชน์ต่อการรักษาระบบนิเวศหรือทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์และความสมบูรณ์ของระบบนิเวศไว้ โดยสามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยมีการป้องกัน สงวน และรักษาไว้ให้คนรุ่นหลัง

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน (Sustainable ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีกระบวนการเรียนรู้และการจัดการร่วมกันของทุกฝ่าย และให้ความสำคัญต่อความเสมอภาคระหว่างเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเมือง รวมไปถึงสังคมและวัฒนธรรมของคนทั้งในรุ่นปัจจุบันจนถึงคนรุ่นต่อไปในอนาคต ก่อให้เกิดการกระจายของรายได้อย่างเป็นธรรมและเข้าถึงแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในด้านการท่องเที่ยว

สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน หมายถึง สภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความยั่งยืนทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ และมีการดำเนินการโดยให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศน้อยที่สุด

ความยั่งยืนทางสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง ความยั่งยืนทางการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นรวมถึงการตัดสินใจ และการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชนท้องถิ่น

ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ หมายถึง ความยั่งยืนในด้านการเงินและผลประโยชน์ต่าง ๆ จากการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความยั่งยืนทางการเมือง หมายถึง ความยั่งยืนด้านการบริหารงานของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับนโยบายของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่นๆ ที่มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม และช่วยสนับสนุนในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน หมายถึง การปฏิบัติที่เป็นแนวทางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเกาะเสม็ดให้เกิดความยั่งยืน โดยมีกระบวนการจัดการในด้านต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และสิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

สิทธิ์ครอบครองที่ดิน หมายถึง สิทธิ์ในการใช้ทรัพยากร หรือการครอบครองพื้นที่ของชุมชน

นโยบายทางการท่องเที่ยว หมายถึง นโยบายของภาครัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมถึงนโยบายจากภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ภาคเอกชน กลุ่ม NGOs หรือภาคประชาสังคม ที่สนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชน การมีส่วนร่วมโดยชุมชน และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นสำคัญ

การวางแผนการใช้พื้นที่ หมายถึง การวางแผนการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว และมีการอนุญาตในการใช้ ตลอดจนการควบคุมในการใช้พื้นที่บนเกาะเสม็ดเพื่อการท่องเที่ยว

การตลาดด้านการท่องเที่ยว หมายถึง การทำการตลาดหรือการส่งเสริมการขายของธุรกิจ/ กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมถึงการท่องเที่ยวโดยชุมชน

มาตรฐานของการท่องเที่ยวและกฎระเบียบ หมายถึง มาตรฐานหรือกฎระเบียบในการพิจารณาอนุญาตกิจกรรมหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การฝึกอบรมและการมีใบอนุญาตด้านการท่องเที่ยว หมายถึง มีการฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยวสำหรับคนในชุมชน และมีการพิจารณาออกใบอนุญาตสำหรับบุคลากร/ กิจการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กิจการร่วมค้าทางการท่องเที่ยว หมายถึง กิจการที่ดำเนินการร่วมกันเป็นทางการเพื่อการค้าหรือเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เจ้าหน้าที่สนับสนุนทางการท่องเที่ยว หมายถึง คนในชุมชนที่คอยให้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว และคอยให้คำแนะนำปรึกษา เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่นั้น ๆ

การพัฒนาพื้นที่อุทยาน หมายถึง การเพิ่มคุณค่าหรือการสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้น
จากการใช้พื้นที่ในเขตอุทยาน

สินเชื่อธุรกิจและการสนับสนุนเงินทุน หมายถึง การสนับสนุนทางการเงิน
เพื่อการลงทุนในกิจกรรม/ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สำหรับวิสาหกิจชุมชน
ขนาดเล็ก

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาประยุกต์ใช้กับการวิจัยในครั้งนี้ โดยได้แบ่งหัวข้อการนำเสนอในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเป็น 8 ประเด็นตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
4. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
5. แผนงานและนโยบายระดับประเทศที่สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
6. กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
7. ข้อมูลทั่วไปของเกาะเสม็ด
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

1. ความหมายของการท่องเที่ยว

ฉลอง พิมลสมพงศ์ (2542) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว คือ การเดินทางเพื่อความเพลิดเพลินและพักผ่อนหย่อนใจ และเป็นการเดินทางที่มีเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

- 1) เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
- 2) เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ
- 3) เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์อื่น ๆ แต่มิใช่เพื่อการประกอบอาชีพ

โดยการท่องเที่ยว เป็นความต้องการอย่างหนึ่งของคนที่เกิดขึ้นเมื่อมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและด้านจิตใจ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ความอยากรู้อยากเห็นในด้านต่าง ๆ ได้พบสิ่งแปลกใหม่ ทั้งวัฒนธรรม ประเพณี บุคคล ธรรมชาติ และได้รับประสบการณ์ใหม่
- 2) พักผ่อนหย่อนใจ เป็นการผ่อนคลายความเครียดจากกิจกรรมหรือการทำงานในปัจจุบัน
- 3) ความสนใจทางด้านศาสนาและไสยศาสตร์ เช่น การแสวงบุญ

4) การเดินทางเพื่อประชุม สัมมนา สัมรวจ ดูงาน

5) อื่น ๆ เช่น การเยี่ยมญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2543) ได้สรุปความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมประเภทหนึ่งของมนุษย์ ในการผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน เป็นการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยไม่คำนึงถึงระยะทางและจะเป็นการค้างแรมหรือไม่ก็ตาม

องค์การการท่องเที่ยวโลก (2546) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว แต่ไม่ใช่ตั้งหลักแหล่งอย่างถาวร การเดินทางเป็นความสมัครใจหรือความพึงพอใจของผู้เดินทางเอง ไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตาม ที่ไม่ใช่ประกอบอาชีพหรือหารายได้ แต่เดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ด้วยความบันเทิงเบิกบาน เยี่ยมญาติมิตร การศึกษาหาความรู้ การกีฬา การประชุมสัมมนา และเพื่อติดต่อธุรกิจ

องค์การสหประชาชาติ (2547) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การเดินทางเพื่อความบันเทิงใจ เยี่ยมญาติหรือการไปร่วมประชุม แต่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพเป็นหลักเป็นฐาน หรือพำนักอยู่เป็นการถาวร และได้ให้ความหมายของผู้มาเยือน ซึ่งมีความหมาย 2 ประการ ดังนี้

1) นักท่องเที่ยวที่ค้างคืน ได้แก่ ผู้เดินทางมาเยือนชั่วคราวซึ่งพักอยู่ในประเทศที่มาเยือน 24 ชั่วโมงขึ้นไป และเดินทางมาเยือนเพื่อพักผ่อน พักผ่อน ทักสนศึกษา ประกอบทัศนกิจ ร่วมถึงการแข่งขันกีฬา หรือร่วมประชุมสัมมนา เป็นต้น

2) นักท่องเที่ยวที่ไม่ค้างคืน ได้แก่ ผู้เดินทางมาเยือนชั่วคราวและอยู่ในประเทศที่มาเยือนน้อยกว่า 24 ชั่วโมง

จากคำนิยามต่าง ๆ สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยว คือ การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเป็นการชั่วคราว และเป็นไปด้วยความสมัครใจ โดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ การเยี่ยมเยียนญาติ การศึกษาหาความรู้ การประชุมสัมมนา การติดต่อธุรกิจ เป็นต้น

2. องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะเข้ามาเยี่ยมชมนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ที่สำคัญและมีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกัน โดยการที่การท่องเที่ยวจะบรรลุวัตถุประสงค์นั้น จะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ ดังนี้

1) สิ่งดึงดูดใจ เช่น ความสวยงามของธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน เป็นต้น เพราะเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุดของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ต้องมีสิ่งดึงดูดใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ในการที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปเยี่ยมชมเยือน ถ้าไม่มีสิ่งดึงดูดใจแล้วนักท่องเที่ยวก็ไม่มีแรงจูงใจมายังสถานที่นั้น

2) สิ่งอำนวยความสะดวก คือ สิ่งที่จะบริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจ เกิดความสะดวกสบาย และอยากมาท่องเที่ยวอีกหรือพักอยู่นานขึ้น เช่น ที่พัก ร้านอาหาร การคมนาคมขนส่ง การสื่อสาร ร้านขายของที่ระลึก บริการนำเที่ยว เป็นต้น

3) การเข้าถึงพื้นที่ หมายถึง การคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีการคมนาคมหรือโครงข่ายคมนาคมที่เข้าถึงพื้นที่นั้นได้ ตลอดจนสามารถติดต่อเชื่อมโยงกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียง จะเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเข้าถึงได้โดยมีความสะดวกในการเข้าถึง จะมีนักท่องเที่ยวนิยมเข้าไปท่องเที่ยวจำนวนมาก แต่ถ้าแหล่งท่องเที่ยวที่มีการคมนาคมเข้าถึงไม่สะดวกก็จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นมีจำนวนนักท่องเที่ยวน้อยหรือลดความสำคัญลง

องค์ประกอบทั้งหมดนี้ เป็นปัจจัยซึ่งผู้เกี่ยวข้องจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับรูปแบบของลักษณะการท่องเที่ยว เพราะการท่องเที่ยวแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันไป เช่น การท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro tourism) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural tourism) และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism) เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศ หรือวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงต้องมีการบริหารจัดการให้เหมาะสม

ชูสิทธิ์ ชูชาติ (2543) กล่าวว่า การท่องเที่ยวที่จะบรรลุวัตถุประสงค์นั้น แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมียุทธศาสตร์สำคัญ 3 ประการ (3 As) ได้แก่

1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งดึงดูดใจเกิดจากสถานที่ (Site) ซึ่งสถานที่อาจเกิดจากธรรมชาติสร้างหรือมนุษย์สร้างขึ้น และเกิดจากเหตุการณ์ (Event) แต่เหตุการณ์ที่น่าประทับใจเกิดจากมนุษย์สร้างเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

2) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ความสะดวกสบายที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปถึงสถานที่ได้อย่างรวดเร็ว ปลอดภัยและสะดวกสบายยิ่งขึ้น การก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน (Infrastructure) เช่น ระบบขนส่ง ระบบการสื่อสาร ระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในแหล่งท่องเที่ยว

3) การเข้าไปถึง (Accessibility) การเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวต้องมีระบบการขนส่ง (Transportation) ซึ่งประกอบด้วย เส้นทางยานพาหนะ สถานี และผู้ประกอบการขนส่ง เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลำเลียงคนและสิ่งของไปยังจุดหมายปลายทางโดยผ่านเส้นทางหรือท่าลำเลียง

Cooper & Boniface (1998) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่สำคัญที่จะสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องประกอบด้วย 4 As คือ

1) สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) แหล่งท่องเที่ยวควรมีสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ หรือมีลักษณะชวนใจ และมีเสน่ห์เฉพาะตัว

2) การเข้าถึง (Accessibility) แหล่งท่องเที่ยวจะดึงดูดความสนใจได้มาก หากมีความสะดวกในการเข้าถึง

3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) แหล่งท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความประทับใจ สุขใจ และซาบซึ้งในการเที่ยวชม

4) บริการเสริมที่คนในท้องถิ่นเป็นผู้จัดหาขึ้นมาเอง (Ancillary Service) คือ แหล่งท่องเที่ยวควรจัดสรรบริการด้านต่างๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว หน่วยงาน และภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยความสะดวกและดึงดูดนักท่องเที่ยวมายังสถานที่ท่องเที่ยว

Collier & Harraway (1997) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ประการ หรือ 3As ได้แก่

1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ที่เกิดจากสถานที่ (Site) หรือเหตุการณ์ (Event) โดยสถานที่อาจเกิดจากธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น แต่เหตุการณ์ที่น่าประทับใจเกิดจากมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น

2) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) หมายถึง บริเวณพื้นที่และโครงสร้างสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นรองรับกิจกรรมของผู้มาเยือนและกิจกรรมในการบริหารจัดการพื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว การก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน เช่น ระบบขนส่ง ระบบสื่อสาร ระบบสาธารณูปโภค ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว เพราะจะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายและเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวด้วย

3) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ซึ่งจะต้องมีระบบขนส่ง (Transportation) ประกอบด้วย เส้นทาง ยานพาหนะ และผู้ประกอบการขนส่งเพื่อลำเลียงคนและสิ่งของไปยังจุดหมายปลายทาง

จากคำนิยามของนักวิชาการทุกท่านข้างต้น สามารถกล่าวได้ว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ๆ ด้วยกัน ได้แก่ (1) สิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ที่ทำให้นักท่องเที่ยวมีความอยากมาเที่ยว ณ สถานที่ท่องเที่ยว (2) สิ่งอำนวยความสะดวก คือ สิ่งที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวเกิดความสะดวกสบายในการมาท่องเที่ยว เช่น การมีระบบสาธารณูปโภคที่ดี มีโรงแรมที่พักได้มาตรฐาน มีการรักษาความปลอดภัย มีบริการสนับสนุนด้านการนำเที่ยว เป็นต้น และ (3) การเข้าถึง คือ มีระบบการคมนาคมที่ดี ที่สามารถนำพานักท่องเที่ยวสามารถไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายและเกิดความสะดวก

3. ความสำคัญของการท่องเที่ยว

เศกสรรค์ ยงวณิชย์ (2555) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันการท่องเที่ยวมีความสำคัญ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจที่สร้างอาชีพให้แก่คนในท้องถิ่น รวมทั้งการนำรายได้เข้าประเทศทางด้านสังคม ทำให้มีการติดต่อระหว่างคนในประเทศหรือคนในท้องถิ่นต่าง ๆ มีการเรียนรู้ และเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจ ตลอดจนเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยว ดังนั้น เมื่อพิจารณาความสำคัญของการท่องเที่ยวในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองแล้ว ทำให้ได้รายละเอียด ดังนี้

1) การท่องเที่ยวช่วยให้มนุษย์ได้พักผ่อน มีทัศนคติที่กว้างไกล สามารถรับรู้และเข้าใจสภาพที่เป็นจริง รวมทั้งยังเป็นการสร้างความเข้าใจระหว่างกัน ซึ่งมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจ และสันติภาพได้อีกด้วย

2) การท่องเที่ยวสร้างงานและสร้างอาชีพมากมายที่เกิดต่อเนื่อง เพราะการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ต้องใช้คนทำหน้าที่ในการบริการในธุรกิจ ก่อให้เกิดรายได้เงินตราเข้าประเทศ ซึ่งมีส่วนช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับดุลยภาพการชำระเงินของประเทศ และการท่องเที่ยวยังช่วยกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง

3) การท่องเที่ยวมีบทบาทในการพัฒนาชนบทและนำความเจริญไปสู่ท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นแหล่งรายได้ที่ทำให้เกิดการลงทุน เกิดการจ้างงาน ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว และยังช่วยพัฒนาศักยภาพของประเทศโดยรวม ดังนี้

3.1) การท่องเที่ยวช่วยสนับสนุน ฟื้นฟู อนุรักษ์ และการสืบทอดศิลปวัฒนธรรม และประเพณี และยังช่วยส่งเสริมความปลอดภัยและความมั่นคงให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด

3.2) ทุกรูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการประหยัดทรัพยากร ที่หายากและมีค่า เช่น น้ำและพลังงาน การท่องเที่ยวช่วยกระตุ้นให้เกิดการผลิตและการนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.3) เวลาและสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเข้ามาชม โดยเฉพาะในช่วงที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ควรลดจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเพิ่มกิจกรรมที่มีผลต่อเศรษฐกิจในท้องถิ่นนั้น ๆ

3.4) โครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยวควรได้รับการออกแบบกิจกรรม กำหนดการท่องเที่ยวที่มีลักษณะปกป้องมรดกทางธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ

3.5) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับการยอมรับว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีความเคารพต่อธรรมชาติและชาวบ้านท้องถิ่น โดยให้มีความสอดคล้องกับขีดความสามารถของพื้นที่ในการรองรับการท่องเที่ยว

สุภาพร มากแจ้ง (2539) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และต่อบุคคล ดังนี้

1) ความสำคัญต่อเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการสร้างรายได้ สร้างอาชีพ เกิดการลงทุน เกิดการจ้างงาน ทำให้เกิดการหมุนเวียนเงินตราและกระจายรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น

2) ความสำคัญต่อสังคม ทำให้เกิดการสืบทอดวัฒนธรรม เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟู นำความเจริญมาสู่คนในท้องถิ่น

3) ความสำคัญต่อบุคคล ช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับการพักผ่อน มีทัศนคติที่กว้างไกล สามารถรับรู้และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น

เสรี วังสีไพจิตร (2534) ได้ให้ความสำคัญของการท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1) การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ โดยนำเงินตราต่างประเทศให้แก่ประเทศไทย เช่นเดียวกับการส่งออกสินค้าไปขายยังต่างประเทศ ได้แก่ ประสบการณ์ในการเดินทางท่องเที่ยว และเข้ามาซื้อสินค้าไทยและนำออกไป รายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ คือ ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งสามารถคำนวณรายได้จากนักท่องเที่ยว ได้จากจำนวนนักท่องเที่ยว x วันพักเฉลี่ย x ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/ วัน/ คน

2) การท่องเที่ยวแก้ปัญหาดุลการค้าและดุลชำระเงินของประเทศ คือ ประเทศไทย เป็นประเทศกำลังพัฒนาและประสบปัญหาสภาวะการขาดดุลการค้าและดุลชำระเงิน เนื่องจาก ประเทศกำลังพัฒนาจะต้องพึ่งพิงประเทศที่พัฒนาแล้วในการนำเข้าสินค้าที่ตนเองไม่สามารถผลิตได้ เช่น เครื่องมือ เครื่องจักร และเทคโนโลยีต่าง ๆ อันเป็นปัจจัยต่อการพัฒนาประเทศ และสินค้าเหล่านี้มีมูลค่าสูงมากเมื่อเทียบกับมูลค่าส่งออกสินค้าทางเกษตร นอกจากนี้ประเทศกำลังพัฒนา ยังต้องพึ่งสถาบันการเงินระหว่างประเทศ เพื่อกู้ยืมเงินมาใช้ในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น รายได้จากการท่องเที่ยวที่มีมูลค่านับแสนล้านบาทต่อปีจึงช่วยลดดุลการค้าได้อย่างมาก

3) การท่องเที่ยวช่วยเพิ่มรายได้จากการจัดเก็บภาษีรัฐบาล คือ นักท่องเที่ยวต้องจ่ายภาษีต่าง ๆ เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม และจะต้องจ่ายภาษีเมื่อซื้อสินค้าและบริการและภาษีทางอ้อม เช่น ค่าธรรมเนียมการใช้สนามบิน ค่าธรรมเนียมการประทับตราหนังสือเดินทาง ค่าภาษีศุลกากร และธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น ภาษีสรรพสามิต ภาษีหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นจัดเก็บ ค่ารถบริการต่าง ๆ เป็นต้น

4) การท่องเที่ยวเป็นการกระจายรายได้ออกไปตามภูมิภาคของประเทศ เนื่องจาก การท่องเที่ยวประกอบด้วยธุรกิจขนาดเล็กจำนวนมาก ดังนั้น รายรับจากการท่องเที่ยวจึงเป็นการกระจายรายได้ออกไปสู่ประชาชนท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็ว

5) การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงาน เป็นการสร้างอาชีพให้แก่ประชาชนทั้งแรงงานทั่วไปและแรงงานที่มีความชำนาญ เพราะเป็นอุตสาหกรรมสัดส่วนของแรงงานสูงกว่าเครื่องจักร

6) การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการหมุนเวียนของเงินตราอย่างกว้างขวาง และกระตุ้นการผลิตและการลงทุนในอัตราสูง ด้วยค่าที่วีทางเศรษฐกิจ เป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจอย่างยิ่ง เพราะนอกจากค่าใช้จ่ายจากนักท่องเที่ยวจะมีผลโดยตรงต่อผู้จัดการที่พักและธุรกิจต่าง ๆ รวมทั้งสร้างงานสร้างอาชีพอีกมากมายแล้ว ผลทางอ้อมจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวยังทำให้รายได้ของแรงงานในธุรกิจท่องเที่ยวต่าง ๆ หมุนเวียนรับ-จ่ายต่อไปอีกหลายรอบ จนกระทั่งถึงจุดสิ้นสุดของตัวเอง ยิ่งหมุนเวียนได้มากรอบเพียงใดยิ่งทำให้มูลค่าของเงินเพิ่มมากขึ้นเพียงนั้น

7) การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัด ไม่มีปัญหาเรื่องการผลิตและไม่มีโควตาการจำกัดจำหน่าย คือ การผลิตไม่ขึ้นกับดินฟ้าอากาศ หรือเครื่องมือเครื่องมือ โดยเฉพาะเหมือนเช่นการผลิตในสาขาอื่น ๆ นั่นคือ การท่องเที่ยวสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละประเทศ ที่จะใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวของตน

ฉันทิช วรรณถนอม (2552) ได้กล่าวว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourism industry) ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท ทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง และธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม หรือธุรกิจสนับสนุนต่าง ๆ การซื้อสินค้าและบริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ถือได้ว่าเป็นการส่งสินค้าออกที่มองไม่เห็นด้วยสายตา (Invisible export) เพราะเป็นการซื้อด้วยเงินตราต่างประเทศ การผลิตสินค้า คือ บริการต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวซื้อ ก็จะต้องมีการลงทุน ซึ่งผลประโยชน์จะตกอยู่ในประเทศและจะช่วยให้เกิด งานอาชีพอีกหลายแขนง และเกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ทางด้านสังคม การท่องเที่ยวยังเป็นการพักผ่อนคลายความตึงเครียด พร้อมกับการได้รับความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมที่ผิดแผกแตกต่างออกไปอีกครั้ง อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจะมีส่วนช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการชำระเงินได้เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังมีบทบาทช่วยกระตุ้นให้มีการนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวาง ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าบทบาทและความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีดังต่อไปนี้

ด้านเศรษฐกิจ

ไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม บทบาทที่เด่นชัดบทบาทหนึ่งในช่วงหลายปีที่ผ่านมาของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ก็คือ บทบาทด้านเศรษฐกิจ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ที่สำคัญให้ประเทศเป็นลำดับต้น โดยเฉพาะการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจของประเทศ

ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ปกติรูปแบบวิถีชีวิตของคนในสังคมในทุก ๆ สังคม จะมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาอยู่แล้ว จะช้าหรือเร็วก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยจากทั้งภายนอกและภายในมาเป็นตัวกระตุ้น จะพัฒนาไปในทางที่ดีหรือไม่ก็นั้น ขึ้นอยู่กับสองปัจจัยดังกล่าว และสภาพสังคมนั้น โดยหากสังคมใดต้องการเปลี่ยนตัวเองจากสังคมเดิมตามปกติมาเป็นสังคมที่เปิดกว้างพร้อมรับการเข้ามาของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแล้ว สังคมนั้นก็จะยังมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นหลายเท่าตัว เนื่องจากการท่องเที่ยวต้องเกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจหลายฝ่าย ต้องเกี่ยวข้องกับคนหลายคน ต้องเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม และความต้องการของคนที่หลากหลาย ผลของการท่องเที่ยวอาจไม่ได้ส่งผลต่อการทำให้วัฒนธรรมของท้องถิ่นต้องเปลี่ยนแปลงอย่างทันทีทันใด แต่อาจค่อย ๆ ซึมซับอย่างช้า ๆ ธุรกิจหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภาคต่าง ๆ

ที่มีความล่อแหลมต่อความรับผิดชอบในวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ๆ จึงควรตระหนักและหมั่นสังเกตติดตาม พัฒนานำวัฒนธรรมในสิ่งที่ดี และวัฒนธรรมภายนอกที่แตกต่างจากของตน มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด แต่ต้องไม่ลืมคุณค่าวัฒนธรรมเดิมของตนด้วย

ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ เมื่อมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้น ย่อมทำให้ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวขึ้น ๆ เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมที่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นเหตุให้มีการมีการช่วยกันรักษาสภาพภูมิทัศน์ของสิ่งแวดล้อมในชุมชน เพื่อสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามามากขึ้น และสามารถอาศัยรายได้จากการท่องเที่ยวมาสนับสนุนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวขึ้น ๆ อันเป็นการนำทรัพยากรการท่องเที่ยวมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า

สุรเชษฐ์ เศรษฐมาส (2546) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวมีความสำคัญที่หลากหลาย ดังนี้

1) การท่องเที่ยวเป็นการใช้เวลาว่างของมนุษย์เพื่อแสวงหาความสุขและความเพลิดเพลิน จากแหล่งท่องเที่ยวที่ไปเยือน เป็นการช่วยผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า และความเครียด ทำให้สุขภาพทางกายและจิตใจสดชื่นดีขึ้น พร้อมทั้งจะกลับไปเผชิญกับภารกิจต่าง ๆ และสามารถดำรงชีวิตที่จำใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้มีการศึกษาเรียนรู้ประสบการณ์ความแปลกใหม่ ตลอดเวลาการเดินทาง ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ชีวิตในด้านต่าง ๆ และเข้าใจสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่ไปเยือนได้ดีขึ้น ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มจิตสำนึกที่มีต่อสิ่งแวดล้อม

3) หากการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีระบบที่ดี จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณโดยรอบได้ ซึ่งเรื่องนี้ในอดีตไม่ได้สนใจกันมากนัก จนกระทั่งเกิดกระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับโลก ได้เข้ามามีบทบาทในประเทศไทย หลายฝ่ายเริ่มมองเห็นคุณค่าของการท่องเที่ยวต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้นตามลำดับ

4) การท่องเที่ยวเป็นกลไกธรรมชาติที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่น เปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้วัฒนธรรมของแต่ละฝ่ายดีขึ้น และนำไปสู่ความเข้าใจและมีมิตรภาพที่ดีต่อกัน

5) การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้การไหลเวียนของเศรษฐกิจและการจ้างงานทั้งในระดับท้องถิ่นภูมิภาคและประเทศโดยรวม

กล่าวโดยสรุป การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์มากมายในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ที่สามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาจนทำให้กลายเป็นรายได้หลักของประเทศ

และยังเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการจ้างงาน การสร้างอาชีพให้แก่คนในท้องถิ่น ส่วนในด้านสังคม การท่องเที่ยวทำให้เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เป็นการเปิดโลกกว้างได้ อีกทางหนึ่ง ในด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ทำให้เกิดการดูแล และรักษาสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศให้ดีขึ้น เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว และส่วนในด้านอื่น ๆ เช่น การท่องเที่ยวทำให้เกิดการได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้รับประสบการณ์จากการท่องเที่ยว ได้รับความผ่อนคลายจากการท่องเที่ยว เป็นต้น

4. ผลกระทบของการท่องเที่ยว

สุภาพร มากแจ้ง (2539) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวก็เหมือนกิจกรรมอื่น ๆ นอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์จากการท่องเที่ยวแล้ว ยังส่งผลกระทบในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การจับจ่ายใช้สอยของนักท่องเที่ยวอย่างมากมา อาจนำมาซึ่งภาวะเงินเฟ้อ และค่าครองชีพสูงในแหล่งท่องเที่ยว
- 2) ผลกระทบด้านสังคม การท่องเที่ยวสามารถเปลี่ยนวิถีชีวิตจากสังคมชนบท ไปสู่สังคมเมือง ประชากรในท้องถิ่นจะเปลี่ยนอาชีพไปสู่การทำธุรกิจมากขึ้น เปลี่ยนสภาพการดำรงชีวิต ความเอื้ออาทรต่อกันอาจจะน้อยลง
- 3) ผลกระทบด้านวัฒนธรรม การท่องเที่ยวทำให้เกิดการเปลี่ยนวัฒนธรรม หรือมีการผสมวัฒนธรรมเกิดขึ้น เช่น วัฒนธรรมการแต่งกาย การดำรงชีวิต เป็นต้น ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมอาจจะสูญหายไป หรือขาดเอกลักษณ์
- 4) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอยู่หลายประการ เช่น มลพิษทางเสียง ทางน้ำ ทางอากาศ ระบบนิเวศเปลี่ยนแปลง ทรัพยากรธรรมชาติ ถูกทำลาย เป็นต้น

อุดม เขยกีวงศ์ และคณะ (2548) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ผลกระทบต่อสังคม ผลของการพัฒนาการท่องเที่ยว เกิดผลกระทบต่อชุมชนในสังคม ทั้งในด้านโครงสร้างรค์ ในขณะที่เดียวกันก็นำมาซึ่งความเสื่อมถอยของชุมชนเช่นกัน คือ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการสร้างรายได้และกระจายรายได้ ออกสู่ชุมชน ซึ่งในบางครั้งประชาชนในกลุ่มมักจะหาโอกาสในการชู้ตริต หากำไร หลอกหลวงนักท่องเที่ยวได้ และการท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดมลภาวะ ขยะมูลฝอย และการตัดไม้ทำลายป่า
- 2) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวทำให้สินค้าและบริการ ค่าครองชีพต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวสูงขึ้น ด้านการก่อสร้างจะทำให้ชาวไร่ ชาวนา หันมาหาแรงงานที่มี

ค่าตอบแทนสูงกว่า เป็นผลให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลง ในขณะที่ความต้องการผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการด้วย ราคาผลผลิตจึงสูงขึ้น

3) ผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม คือ การผลิตศิลปวัตถุหรือโบราณวัตถุ โดยไม่คงเอกลักษณ์ดั้งเดิมไว้ ซึ่งเป็นการทำลายคุณค่าทางศิลปะของโบราณสถาน และการมุ่งผลผลิตให้ได้ปริมาณมาก ทำให้งานขาดความประณีตตามศิลปะของไทย รวมถึงการรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามา เช่น การแต่งตัว อาจนำมาซึ่งความละเลยต่อประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย

4) ผลกระทบต่อคุณภาพอากาศ การเดินทางกับการใช้ยานพาหนะประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นยานพาหนะประเภทใดก็ตาม ล้วนแต่มีส่วนส่งเสริมสภาวะอากาศเป็นพิษทั้งสิ้น และจะส่งผลกระทบต่อชุมชนเมืองมากกว่าในชนบท

5) ผลกระทบต่อคุณภาพของน้ำ เมื่อมีการปล่อยของเสียลงไปตามร่องน้ำ หรือทะเล มากเกินกว่าธรรมชาติจะสร้างความสมดุลได้ น้ำบริเวณนั้นจะกลายเป็นน้ำเน่าเสีย ซึ่งมักเกิดกับแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ริมทะเล

6) ผลกระทบต่อพืชพันธุ์ไม้ แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีชื่อเสียงในเรื่องพืชพรรณนักท่องเที่ยวที่เข้ามาอย่างมากมายในบริเวณดังกล่าวในช่วงฤดูการท่องเที่ยว ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่ต้นไม้ในบริเวณนั้นได้ เช่น การย่ำลงบนต้นไม้ หรือขี้นกขี้มูลไปบนกิ่งก้านหรือชายหาด จะส่งผลให้ระบบนิเวศเสียหายได้

7) ผลกระทบต่อสัตว์ป่า แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งอนุญาตให้นักท่องเที่ยวขับรถเล่นเข้าไปในทุ่งหญ้าที่มีฝูงสัตว์อยู่ได้ ซึ่งกิจกรรมเช่นนี้ จะทำให้เกิดผลเสียต่อสัตว์ป่า ทั้งในแง่ของจำนวนที่ลดลงและพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป จนถึงการสูญพันธุ์ของสัตว์ป่าบางชนิดได้

8) ผลกระทบต่อธรณีวิทยา อาจเกิดผลกระทบน้อยกว่าด้านอื่น แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นมักจะเป็นเรื่องที่ไม่คาดคิด และจะส่งผลกระทบต่อลักษณะทางกายภาพและความสมดุลของระบบนิเวศวิทยาไปเป็นเวลานานกว่าที่จะแก้ไขปรับปรุงให้เป็นเช่นเดิม หรือไม่สามารรถกำหนดระยะได้

คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยอย่างยั่งยืน (2555) ได้กล่าวว่า ผลกระทบจากการท่องเที่ยวมีอยู่ 3 ด้าน ได้แก่ ผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ, ผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และศาสนสถาน, ผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณี

1) ผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เมื่อการท่องเที่ยวเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยขาดการวางแผนอย่างครอบคลุมและรอบคอบ ย่อมส่งผลให้

แหล่งท่องเที่ยวเกิดความเสื่อมโทรม เกิดการทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น ป่าไม้ แนวปะการัง เกิดการรบกวนสัตว์ป่า เป็นต้น อาจมีการก่อสร้างอาคารและสิ่งปลูกสร้างที่ไม่เหมาะสม มีการบุกรุกที่สาธารณะประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยว โดยการสร้างที่พักแรม ร้านอาหาร และบริการอื่น ๆ โดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม อันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่าให้ลดน้อยลง

2) ผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน

และศาสนสถาน จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นจนเกินขีดความสามารถในการรองรับของสถานที่ท่องเที่ยว ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดความเสื่อมโทรมและถูกทำลาย เกิดการสูญหายของศิลปวัตถุได้จากการถูกขโมย การถูกขีดเขียน เป็นต้น และอาจเกิดผลกระทบจากมลภาวะทางอากาศในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว จากการเดินทางของนักท่องเที่ยวโดยใช้พาหนะต่าง ๆ นอกจากนี้ การเพิ่มกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว เช่น การให้เข้าพระ การดูหม้อ อาจทำลายสภาพแวดล้อมที่ดีของทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทนี้ได้

3) ผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณี

เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในท้องถิ่นใด ย่อมนำความเจริญมาสู่ท้องถิ่นนั้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรม เช่น การแต่งกาย เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต และค่านิยมทางวัฒนธรรมที่มีมาแต่ดั้งเดิม เกิดการละทิ้งขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม การเปลี่ยนแปลงรูปแบบและลดคุณค่าศิลปวัฒนธรรมและประเพณี โดยการมุ่งเน้นการค้าและความสวยงาม แต่กลับลดความประณีต โดยเน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ และไม่สนใจกับเรื่องพิธีกรรม ความเชื่อ วิถีชีวิต นอกจากนี้ในบางครั้งอาจเกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าบ้านกับนักท่องเที่ยวที่มีวัฒนธรรมต่างกัน ทำให้เกิดการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของนักท่องเที่ยว จึงแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมา เช่น การเปลือยกายอาบแดด การกอดจูบกันในที่สาธารณะ และยังเป็นกรรบกวนการดำรงวิถีชีวิตโดยปกติของชุมชนด้วย หากมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าไปยังพื้นที่ชุมชนในจำนวนมากเกินกว่าความสามารถในการรองรับของพื้นที่นั้น ๆ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบมากมายในหลายด้าน ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียต่าง ๆ มากมาย บางอย่างสามารถแก้ไขได้ในระยะเวลาอันสั้น แต่ในบางอย่าง เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ โดยหากเกิดผลกระทบจนได้รับความเสียหายจากการท่องเที่ยวแล้ว อาจจะต้องใช้ระยะเวลายาวนานกว่าทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้นจะฟื้นคืนตัว ซึ่งในบางครั้ง อาจจะไม่สามารถแก้ไขอะไรได้เลยก็เป็นได้ ดังนั้น ควรต้องมีการวางแผนและการบริหารจัดการอย่างรอบคอบ โดยเป็นไปในแนวทางการอนุรักษ์ เพื่อให้การท่องเที่ยวเกิดประโยชน์มากที่สุด และในขณะเดียวกันก็ลดผลกระทบที่จะเกิดให้มันน้อยที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ในภาษาไทยได้มีการเสนอให้ใช้หลายคำ เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นิเวศสัญจร และนิเวศการท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเป็นคำศัพท์ที่ใช้กันอย่างกว้างขวางและเหมาะสมมากที่สุด เพื่อเน้นความชัดเจนและเพื่อสื่อสารง่าย โดยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งสามารถนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ ซึ่งมีการมุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

อุดม เขยกิจวงศ์ และคณะ (2548) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

Richardson (1993) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเชิงนิเวศในพื้นที่ทางธรรมชาติ ซึ่งมีการสื่อความหมายเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวผู้เดินทางมาเยือนทั้งในเรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงวัฒนธรรมที่สำคัญ นอกจากนี้นักท่องเที่ยวจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนวัฒนธรรมนั้น ๆ แล้วยังมีส่วนสนับสนุนและผลักดันให้มีการปกป้องอนุรักษ์สิ่งเหล่านี้ไว้ และชุมชนในพื้นที่แห่งนั้นจะได้รับรายได้และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

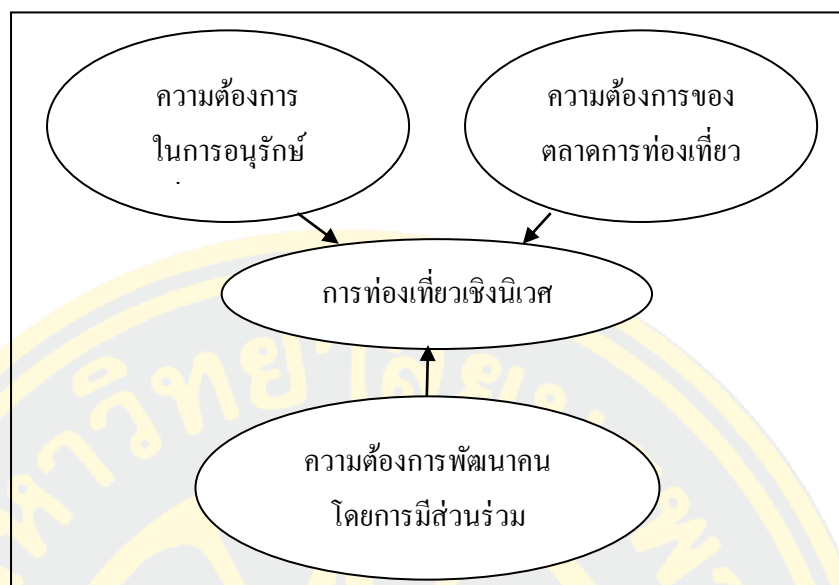
นำชัย ทนุผล และคณะ (2544) กล่าวว่า ประเทศไทยได้พยายามที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวในทิศทางที่ประสานกับการอนุรักษ์มาโดยตลอด โดยการวางกลยุทธ์ในการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาที่ดำเนินการอย่างรอบคอบตรงตามหลักวิชาการ โดยยึดหลัก “การพัฒนาคู่กับการอนุรักษ์ เพื่อพิทักษ์ท่องเที่ยวไทย” แต่การดำเนินการที่ผ่านมาแนวทางต่าง ๆ เหล่านี้ ยังไม่สามารถปฏิบัติอย่างได้ผลด้วยสาเหตุหลายประการและที่สำคัญที่สุดก็คือ ความไม่ชัดเจน

ในการพัฒนาระหว่างความต้องการทางเศรษฐกิจ และการอนุรักษ์กับการขาดการจัดการรูปแบบ การท่องเที่ยวที่เหมาะสม ภายใต้ความต้องการของประเทศในการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนา กับการอนุรักษ์ และการสร้างเสริมระบบประชาธิปไตยที่มาจากรากหญ้าให้มากที่สุด ประกอบกับ กระแสโลกาภิวัตน์ของโลกในการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะจากการประชุม Earth Summit ที่กรุงริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2535 มีส่วนผลักดันให้เกิด ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งระบบและกระบวนการ เพื่อการประสานการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตั้งแต่ในระดับการตัดสินใจ และการระบุแนวทางการ ปฏิบัติที่จำเป็น ได้ก่อให้เกิดกระแสที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ด้าน คือ

1) กระแสความต้องการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่ขอบข่าย กว้างขวางไปทั่วโลก ทั้งในแง่การอนุรักษ์ในระดับท้องถิ่น จนถึงการอนุรักษ์ ป้องกัน และแก้ไข วิกฤตการณ์ของโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอนุรักษ์ระบบนิเวศ เพื่อคงความหลากหลายทาง ชีวภาพ

2) กระแสความต้องการของตลาดการท่องเที่ยวในด้านการศึกษาเรียนรู้ หรือมี ประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ และมี ความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3) กระแสความต้องการพัฒนาคน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มาจากรากหญ้า (หมายถึงประชาชนพื้นฐาน) อันจะเป็นหลักประกันที่จะให้การพัฒนาที่มีทิศทางที่ถูกต้อง มี การกระจายรายได้ที่เหมาะสม และเป็นไปตามความต้องการของผู้อยู่ในพื้นที่มากขึ้น

ภาพที่ 1 กระแสที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism)

(นำชัย ทนุผล และคณะ, 2544)

จากพลัง 3 กระแสนี้ จึงเกิดแนวคิดของการพัฒนาในทิศทางที่ยั่งยืน ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยตรงและต่อระบบการจัดการท่องเที่ยวโดยรวม ทั้งต่อรูปแบบการท่องเที่ยวมากขึ้น ทางเลือกในการท่องเที่ยวแนวใหม่ (New tourism หรือ Alternative tourism) เป็นความพยายามที่จะตอบสนองความต้องการดังกล่าว เพื่อมาทดแทนหรือแข่งขันกับการท่องเที่ยวตามประเพณีนิยมหรือแบบทั่วไป (Conventional tourism) ซึ่งมีการนำเสนอในหลายรูปแบบ (Form) และรูปแบบการท่องเที่ยวที่นำมาซึ่งการจัดการที่กล่าวถึงมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) นั่นเอง

วรรณพร วรรณชานุกร (2542) กล่าวว่า รูปแบบการท่องเที่ยวแบบดั้งเดิมที่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวกันเป็นจำนวนมาก ๆ ตามฤดูกาลท่องเที่ยวแล้วกลับทิ้งปัญหามากมายไว้เบื้องหลังนั้น มีนักวิชาการหลายท่าน ได้แสดงความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ในเชิงนิเวศนั้น ควรจะมีหลักการต่าง ๆ ที่สรุปได้ ดังนี้

- 1) เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นน้ำเสีย ขยะ ตลอดจนจนการคมนาคม
- 2) ก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาวแก่ทรัพยากรชุมชนในท้องถิ่น และอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวส่วนหนึ่งของรายได้ควรย้อนไปสู่การอนุรักษ์

3) การเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยวเป็นการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม สภาพสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบ ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมของตนที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและ วัฒนธรรมในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

4) ในการสร้างหรือการจัดการใด ๆ ควรยอมรับในข้อจำกัดของสภาพแหล่งท่องเที่ยว ตามลักษณะที่เป็นอยู่ หากมีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง ควรเป็นไปเพื่อให้ทัศนียภาพของท้องถิ่น ดีขึ้น ตลอดจนการลงทุนทางด้านการท่องเที่ยวก็ควรไปเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจ และกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น ไม่พึ่งพาการลงทุนของต่างชาติ ซึ่งเป็นการลดการไหลออกของรายได้ไปยังต่างประเทศ

5) ในการวางแผนตัดสินใจ และดำเนินงานตลอดจนการควบคุม ควรให้คนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมให้มากที่สุด มิใช่เป็นเพียงเป้าหมายของการท่องเที่ยว และให้บุคคลภายนอกมาคิด และตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียว เพราะจะไม่เป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

6) ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวให้มี คุณภาพยั่งยืนหรือไม่เพียงใด การทำธุรกิจโดยมุ่งทำกำไรสูงสุดในระยะสั้น เป็นการทรมานตัวเอง อย่างไรก็ดีตามบริบทที่นักท่องเที่ยวก็สามารถเก็บผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวได้ยาวนาน เท่านาน ถ้ามีการทำธุรกิจที่ถูกต้องเหมาะสม นับตั้งแต่การใช้วัสดุที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม และสามารถนำมาใช้ใหม่ได้ การมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ในระบบนิเวศและวัฒนธรรมของ แหล่งท่องเที่ยวอย่างแท้จริง การให้การศึกษแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณี ของท้องถิ่นที่เป็นจุดหมายปลายทางก่อนที่จะไปถึง ทั้งในรูปของภาพยนตร์ในเครื่องบิน เทปบันทึกเสียง และเอกสารเผยแพร่

7) มีการจัดการและควบคุมจำนวนของนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และไม่ เกินความสามารถของชุมชนในท้องถิ่นและความสามารถของระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว จะรองรับได้อีกทั้งมีนักท่องเที่ยวสม่ำเสมอตลอดทั้งปี ไม่ใช่มีเฉพาะฤดูกาลท่องเที่ยว เพื่อสร้าง ความมั่นคงให้กับผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมนี้

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการท่องเที่ยวที่รักษาคุณภาพทั้งการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ และแหล่งวัฒนธรรม ที่เกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศ ซึ่งสามารถพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ โดยต้องมีการใช้ ทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีคุณค่าให้เกิดประโยชน์มากที่สุดอย่างคุ้มค่า สามารถที่จะรักษา เอกลักษณ์เฉพาะถิ่นในความเป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมได้นานที่สุด เกิดผลกระทบให้น้อยที่สุด ซึ่งการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ต้องดูแลเอาใจใส่ต่อสภาพแวดล้อมอย่างใกล้ชิด โดยการพัฒนา

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรที่จะดำเนินการไปตามแนวทางการพัฒนาแบบยั่งยืน มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน เพราะการท่องเที่ยวจะไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ หากสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในสภาพทรุดโทรม ดังนั้น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วย

2. วิวัฒนาการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย

สินธุ์ สโรบล (2546) ได้สรุปพัฒนาการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทยไว้ โดยแบ่งภาครวมของพัฒนาการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย ออกเป็น 3 ยุค ดังนี้

1) ยุคเริ่มต้นของแนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 เป็นต้นมา ในช่วงแรกเป็นการเริ่มต้นของรูปแบบการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น ให้ความสำคัญกับการศึกษาหาความรู้ พร้อมกับความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเดินทางท่องเที่ยว กลุ่มนักท่องเที่ยวมีลักษณะเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และเป็นกลุ่มผู้สนใจพิเศษเฉพาะเรื่อง เช่น เดินป่า ดูนก ดำน้ำชมปะการัง และเดินชมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น เป็นต้น แม้ลักษณะการท่องเที่ยวยังคงมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับคนในท้องถิ่นค่อนข้างน้อย และยังไม่มีการส่งเสริมให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ทั้งในด้านนโยบาย และการดำเนินการด้านการพัฒนาและส่งเสริมการตลาด แต่ถือได้ว่าเป็นยุคเริ่มต้นของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2) ยุคกลางของแนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ยุคนี้อยู่ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2519-2535 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้กำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการ อันเป็นการเล็งเห็นผลในเชิงเศรษฐกิจ และพบว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงที่ผ่านมา ได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมากมาย ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ประเทศไทยได้เผชิญกับปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ มีการลดค่าเงินบาท และมุ่งหวังให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นตัวฟื้นฟูเศรษฐกิจ มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวไทยไปทั่วโลก ส่งผลให้ในช่วงปี พ.ศ. 2530-2535 มีนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวสูงมากเป็นอันดับหนึ่งเมื่อเทียบกับยอดรายได้การส่งออกสินค้า และในช่วงนี้ได้มีองค์กรพัฒนาเอกชน อันได้แก่ มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส.) และกลุ่ม Alternative tourism (Thailand)

ได้เริ่มจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบ โครงการท่องเที่ยวทางเลือก และโครงการการท่องเที่ยว เพื่อชีวิตและธรรมชาติ มีการสร้างเครือข่ายทางการท่องเที่ยว และมีนักท่องเที่ยวเดินทางมา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นในภูมิภาค ต่าง ๆ ทั่วโลก

3) ยุคบูรณาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ยุคนี้อยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2536-2546 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มุ่งผลักดัน นโยบายและแนวทางการพัฒนาในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้อย่างรอบด้าน เป็นการพัฒนามีบูรณาการ โดยมีการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว พัฒนาบุคลากร การจัดบริการ นำเที่ยว เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2539-2540 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และกำหนดให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นนโยบาย ระดับชาติ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น กรมป่าไม้ สถาบันการศึกษา และผู้ประกอบการ ธุรกิจการท่องเที่ยวภาคเอกชน ฯลฯ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่าง จริงจัง มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาครัฐบาล เอกชน และประชาชน ในการส่งเสริมให้คนไทย เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ กำหนดนโยบายสร้างจิตสำนึก และให้ความรู้แก่ประชาชน ถึงความสำคัญและคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม และในปี พ.ศ. 2544 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้กำหนดวิสัยทัศน์การท่องเที่ยวในระยะกลาง คือ มุ่งพัฒนาและส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพและในระยะยาว คือ มุ่งไปสู่ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานระดับสากล อันจะนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และในปี พ.ศ. 2545 ได้กำหนดนโยบายหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ ซึ่งได้ให้ ความสำคัญกับองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น จนกระทั่งปัจจุบัน รัฐบาลไทย โดยคณะกรรมการนโยบายท่องเที่ยวแห่งชาติ ได้มีมติให้ปี พ.ศ. 2561 เป็น “ปีท่องเที่ยววิถีไทย เก๋ไก้อย่างยั่งยืน” หรือ “Amazing Thailand Tourism Year 2018” โดยจะเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560-1 มกราคม พ.ศ. 2562 และจะมีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการในวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 โดยขอความร่วมมือไปยังกลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว กลุ่มห้างสรรพสินค้า และกลุ่มสายการบิน ประชาสัมพันธ์ให้ใช้ตราสัญลักษณ์ การมอบสินค้าและบริการราคาพิเศษ อีกทั้งการเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ด้วยไมตรีจิต การดำรงวัฒนธรรมที่ดีงาม และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์ เพื่อเป็น การเน้นย้ำให้การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่เกื้อกูลเรื่องความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา

และการต่างประเทศ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องบูรณาการทุกภาคส่วน เพื่อนำประเทศไทยไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพที่เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยนำรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน และเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างแข็งแกร่ง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560)

3. องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อนุชา เล็กสกุลดิถิก (2541) ได้กล่าวว่า ขอบเขตของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านพื้นที่ท่องเที่ยว ด้านกิจกรรม และกระบวนการ ด้านองค์กร และด้านการจัดการ ดังนี้

1) องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติเป็นหลัก และมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ของแหล่งนั้น ดังนั้น องค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ

2) องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่เชื่อมต่อกับกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นแก่นักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวพ้องกับการศึกษาสิ่งแวดล้อม

3) องค์ประกอบด้านองค์กร เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่นซึ่งมีเกือบตลอดกระบวนการ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น เช่น การกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการการท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

4) องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การใช้ประโยชน์จากทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน

เศกสรรค์ ยงวณิชย์ (2555) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ประกอบด้วย การพิจารณาด้านพื้นที่ท่องเที่ยว รูปแบบการจัดการ กิจกรรมการท่องเที่ยว และผู้เกี่ยวข้อง กล่าวคือ

- 1) องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติเป็นหลัก มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งนี้ รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในสถานที่ท่องเที่ยวนั้น
- 2) องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืน ครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีการจัดการสิ่งแวดล้อม
- 3) องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ มีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 4) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนตลอดกระบวนการ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทำให้เกิดการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต การได้รับผลประโยชน์เพื่อนำกลับมาบำรุงรักษา และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มี 4 ประการ ดังนี้

- 1) องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมทั้งแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Eco-system) ในพื้นที่นั้น ๆ
- 2) องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและจำกัดมลพิษ และควบคุมอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการยั่งยืน
- 3) องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการให้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูน

ความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนัก และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้อง ต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

4) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วม ของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง ที่มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน การปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากร การท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพ ชีวิต และการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษา และจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย

จากองค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ และด้านการมีส่วนร่วม โดยด้านการมีส่วนร่วมนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจาก จะก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ท้องถิ่นในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านการกระจายรายได้ การยกระดับ คุณภาพชีวิต การได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษา และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย

4. ความสำคัญและประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นกิจกรรมที่จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการดึงดูด ความสนใจจากนักท่องเที่ยว โดยในปัจจุบันการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว สามารถไปได้ อย่างรวดเร็วด้วยยานพาหนะต่าง ๆ และด้านการรับรู้ข่าวสาร นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ข่าวสาร ได้อย่างรวดเร็วและอย่างไร้ขอบเขต ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างกระแสแห่งความรับผิดชอบ ให้เกิดขึ้น เพื่อเป็นหลักประกันว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเป็นกิจกรรมที่สามารถดำรงอยู่คู่ สังคมมนุษย์ ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น (งานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.)

ภัสร์นวี ศรีสุวรรณ (2544) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นห้องเรียนธรรมชาติ ที่มีขนาดใหญ่และมีความหลากหลายทางชีวภาพ สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ได้มาก เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามพื้นที่อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือ สวนพฤกษศาสตร์ ห้องเรียนธรรมชาติได้ให้ทั้งความรู้ และสร้างความตระหนักแก่ผู้ได้เข้าไปสัมผัส ให้เกิดความรักและความห่วงใยในธรรมชาติ นักสื่อความหมายธรรมชาติ ซึ่งในปัจจุบันจะเป็น เจ้าหน้าที่ป่าไม้เป็นผู้ทำหน้าที่ให้ความรู้ ปลูกฝังให้ผู้สนใจศึกษาธรรมชาติได้มองเห็นคุณค่าของ ธรรมชาติ นักสื่อความหมายธรรมชาติมีเพียงเจ้าหน้าที่ป่าไม้เท่านั้น ซึ่งไม่เพียงพอต่อการปลูกฝัง ให้คนทั้งประเทศร่วมตระหนักในคุณค่าของธรรมชาติได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น ครูเป็นผู้มีบทบาท หน้าที่สำคัญในการเรียนการสอน และสามารถเผยแพร่แนวคิดในการรักษาธรรมชาติได้มากกว่า

ด้วยโอกาสจากหน้าที่การงานจึงไม่ควรมองข้ามที่จะใช้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อเป็นห้องเรียนธรรมชาติให้แก่เด็ก เพื่อให้ได้เรียนรู้แหล่งใหม่ ๆ และมีความหลากหลาย ได้สัมผัสการเรียนรู้ อย่างมีความสุข สนุกสนาน ครูอาจจะเป็นผู้สื่อความหมายธรรมชาติเอง และสร้างหรือถ่ายทอดแก่นักเรียนให้เป็นผู้สื่อความหมายธรรมชาติรุ่นใหม่ ๆ เพื่อสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของธรรมชาติ แก่ตน และสามารถเผยแพร่สู่ผู้อื่นต่อไปได้

Liu (1994) ได้กล่าวถึงประโยชน์ต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ ดังนี้

- 1) นักท่องเที่ยวสามารถใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและปัจจัยทางสังคมของท้องถิ่นที่มีอยู่เดิมได้ คือ นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการที่พักแรมและบริการอาหารของท้องถิ่น รวมทั้งร่วมกิจกรรมกับประชาชนในพื้นที่นั้นได้
- 2) เป็นกิจกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลัก ช่วยให้เกิดการจ้างงาน โดยคนท้องถิ่นเป็นเจ้าของกิจการ เป็นผู้ผลิต และเป็นผู้บริการ
- 3) สามารถป้องกันคุณค่าทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ได้ต้องการความหรูหรา/ ความสะดวกสบายมากนัก แต่ต้องการได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่นนั้น ๆ มากกว่า
- 4) รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถนำมาใช้เพื่อป้องกัน รักษาทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมในพื้นที่นั้น ๆ ได้ เช่น การใช้รายได้จากค่าบริการหรือค่าธรรมเนียมต่าง ๆ มาใช้เพื่อฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ๆ
- 5) สามารถให้ความรู้ ความเข้าใจทั่วไปเกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนวิถีการยังชีพของคนท้องถิ่น ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบและความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งสัตว์ป่าและพันธุ์พืช การท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยให้เกิดทางเลือกในการทำมาหากินที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ ขณะเดียวกันยังสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้เหมือนเดิมหรือดีกว่าเดิม
- 6) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยให้เกิดโครงการศึกษาวิจัย เนื่องจากสามารถป้องกันและรักษาสภาพธรรมชาติไว้ได้อย่างสมบูรณ์ มีความสงบ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการ ซึ่งเหมาะสำหรับนักวิจัยจะเข้าไปศึกษาค้นคว้า นอกจากนี้ บริการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยว ยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ต้องมีการศึกษา เพื่อนำข้อมูลไปบรรยายให้แก่นักท่องเที่ยว

Carole Simm (n.d.) ได้กล่าวว่า สมาคมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนานาชาติ (The International Ecotourism Society) ได้กำหนดให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อพื้นที่ทางธรรมชาติ และช่วยเพิ่มความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่คนในชุมชนท้องถิ่น

โดยแนวความคิดนี้เกิดขึ้นในปี 1970 ซึ่งเป็นปีแห่งการเคลื่อนไหวแนวคิดด้านสิ่งแวดล้อมไปทั่วโลก การท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมผลกระทบเชิงลบจากการไปเยือนของพวกเขา และผู้ที่สนใจเป็นพิเศษในเรื่องของธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยสามารถก่อให้เกิดประโยชน์มากมายจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังต่อไปนี้

1) ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้เกิดการวางแผนและการบริหารจัดการในระดับท้องถิ่น โดยมีทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ และสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามายังพื้นที่ของตน ทำให้เกิดการสร้างงานในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นไกด์นำเที่ยว ร้านอาหาร ที่พัก ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเกิดการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น น้ำดื่ม ไฟฟ้า ถนน เป็นต้น

2) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่า เช่น สภาพพื้นที่ สัตว์ป่า หรือแนวปะการัง โดยมีการกระตุ้นให้เกิดการปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ

3) การอนุรักษ์วัฒนธรรม

ทำให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้มีปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นมากขึ้นกว่าแต่ก่อน เช่น การพักอยู่กับชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น หรือ Homestay ทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตและประเพณีท้องถิ่น ซึ่งช่วยอนุรักษ์มรดกของท้องถิ่น รวมถึงงานฝีมือ เทศกาลต่าง ๆ เป็นต้น

4) สิทธิมนุษยชน

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่เพียงแต่จะให้ความรู้ในเรื่องความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม แต่ยังช่วยเพิ่มความตระหนักเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง การปกครอง และประเด็นด้านสังคมในประเทศกำลังพัฒนา คือ ในอดีตการท่องเที่ยวแบบมวลชนมีส่วนส่งเสริมให้เกิดการทุจริตได้ง่าย อย่างไรก็ตามอย่างไรก็ตามแต่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยให้เงินไหลเข้าสู่ชุมชนโดยตรง โดยที่ไม่ต้องผ่านรัฐบาล ทำให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีขึ้น คนในชุมชนมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

5) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้เกิดแนวทางปฏิบัติ

หลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเริ่มแพร่กระจายไปอย่างช้า ๆ ในขณะที่กลุ่มธุรกิจโรงแรม ธุรกิจนำเที่ยว และผู้ให้บริการในสถานที่ต่าง ๆ เริ่มที่จะนำแนวทางในการปฏิบัติที่เป็นที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เช่น การอนุรักษ์น้ำ การใช้แหล่งพลังงานทดแทน การกำจัดขยะอย่างปลอดภัย เป็นต้น

5. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อุดม เชยกิจวงศ์ และคณะ (2548) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ว่าควรมีแนวทางในการพัฒนา ดังต่อไปนี้

- 1) จัดให้มีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 2) การควบคุม ดูแล รักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด โดยเน้นการแนะนำนักท่องเที่ยว และการสร้างวินัยการท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วยกัน
- 3) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรท้องถิ่น ในการจัดการทรัพยากร การบริหาร การและเปลี่ยนความรู้ และวัฒนธรรมชุมชน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นตัวแทนคณะกรรมการทุกระดับ
- 4) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงการพัฒนาทางด้านการศึกษา การสร้างจิตสำนึกที่ดี และการรักษาระบบนิเวศร่วมกัน มากกว่าการมุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจและรายได้จากการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว
- 5) มีการจัดทำคู่มือหรือแนวทางการปฏิบัติแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้อง
- 6) ต้องมีการศึกษาวิจัย และติดตามประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรอบด้าน เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการ การแก้ไขปัญหา และการปรับปรุงแผนอย่างเป็นขั้นตอน
- 7) การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องมีการควบคุม ดูแล รักษา และจัดการทรัพยากรให้คงสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงหรืองดเว้นการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่อ่อนไหว และง่ายต่อการถูกรบกวนและฟื้นตัวได้ยาก

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1. ความหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (ม.ป.ป.) กล่าวว่า ในปี ค.ศ. 1987 เมื่อคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาของสหประชาชาติ (United Nation's World Commission on Environment and Development) โดยคณะกรรมการบรันท์แลนด์ (The Brundtland Commission) ได้ตีพิมพ์รายงานที่ชื่อ "Our common future" ที่ได้ให้แนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development) ไว้เป็นครั้งแรก โดยได้ให้นิยามของการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ว่า "Development that meets the needs of the present without compromising

the ability of future generations to meet their own needs” หรือ “การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้ความสามารถ ในการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นต่อไปต้องลดลง” นิยามคำว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ได้มีการนำมาใช้อย่างกว้างขวาง ภายหลังจากเกิดรายงานที่ชื่อว่า “Our common future” หรือ Brundtland report ที่ได้ให้คำนิยามนี้ไว้ โดยได้มีการยอมรับในแนวคิดนี้ และส่วนใหญ่ก็จะอยู่บนพื้นฐานของคำนิยามดังกล่าว

วาณี สัมพันธ์รักษ์ และชิตชนก พุทธประเสริฐ (2543) กล่าวว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาเพื่อสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกันจะต้องรักษาสมดุล ของระบบนิเวศตามธรรมชาติให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของคนรุ่นหลังตามแนวทาง สังคม เศรษฐศาสตร์ และนิเวศวิทยา ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าพลังทางสังคมเป็นพลังสำคัญในการ คัดกรองและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีเป้าหมายที่สำคัญคือ การปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพ ชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ส่วนแนวทางเศรษฐศาสตร์นั้นเป็นการขยายตัวทางเศรษฐกิจภายใต้ ขีดจำกัดของทุนทางธรรมชาติที่จะต้องสงวนรักษาไว้ใช้ประโยชน์ทั้งของคนในยุคปัจจุบันและใน อนาคต และแนวทางนิเวศวิทยาอนุรักษ์ความยั่งยืนของระบบนิเวศได้อย่างยาวนาน และสามารถ อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ

ณัฐพัชร์ ล้อประดิษฐ์พงษ์ (2546) ได้กล่าวถึง ปัจจัยของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่จะสนอง ต่อความต้องการของคนในอนาคตให้เท่าเทียมกันกับปัจจุบันนั้น หลักสำคัญที่ต้องคำนึงถึง คือการผสมผสานกันอย่างกลมกลืนระหว่างวัตถุประสงค์หรือความต้องการใน 3 ด้าน ประกอบด้วย ความต้องการทางสังคม ความต้องการทางเศรษฐกิจ และการรักษาสภาพแวดล้อม ซึ่งวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ด้านยังเป็นดัชนีชี้วัด โดยการพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถจำแนกออกได้เป็น 4 มิติ ได้แก่ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ มิติสภาวะแวดล้อม และมิติด้านสถาบัน

อนุชาติ พวงลำลี และอรทัย อาจอ่ำ (2539) กล่าวว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นกระบวนการ พัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลางควรแสดงให้เห็นถึงความเป็นธรรมในสังคม การพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของคนในปัจจุบันจะต้องไม่เป็นการทำให้เกิดพิษภัยต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนรุ่น ต่อไป นั่นก็คือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์วัฒนธรรม นอกจากนี้การพัฒนาของคน รุ่นต่อไปต้องไม่ถูกคนรุ่นปัจจุบันนำทรัพยากรไปใช้จนหมด รวมทั้งควรเป็นการพัฒนาแบบองค์รวม ให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถกล่าวได้ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาแบบองค์รวม โดยมีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาที่ครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน คือ ด้านสังคมที่เน้นการพัฒนา

คุณภาพชีวิตของมนุษย์ ด้านเศรษฐกิจที่อยู่ภายใต้ขีดความสามารถของทุนทางธรรมชาติ และด้านนิเวศวิทยาที่ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์คุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้ การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องสามารถสนองตอบความต้องการขั้นพื้นฐานของคนรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นหลังได้

2. ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คณะกรรมการกลุ่มผลิตภัณฑ์วิชาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยอย่างยั่งยืน (2555) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ว่า หมายถึง การท่องเที่ยวที่สามารถสนองความต้องการหรือสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวและผู้คนในท้องถิ่น โดยมีการจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ให้คงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นและระบบนิเวศในพื้นที่นั้นไว้ให้คงอยู่ต่อไป และมีความสำคัญเพราะเป็นการท่องเที่ยวที่สนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวในการที่จะรักษาสภาพของระบบนิเวศ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยแบ่งออกเป็นความสำคัญด้านจิตวิทยา ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม

เศกสรรค์ ยงวณิชย์ (2555) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การท่องเที่ยวที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันและมีการป้องกัน เสริมสร้างโอกาสทางธุรกิจท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งหมด ที่จะสามารถรักษาไว้ได้ในระยะยาว เพราะกิจกรรมเหล่านี้จะส่งผลประโยชน์สุทธิต่อสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังคำนึงถึงผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในปัจจุบันและในอนาคตที่เกิดขึ้นจากความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อชุมชน การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวโดยให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ ได้สัมผัส และได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรม ให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนยาว รวมทั้งคืนประโยชน์กลับสู่ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า หมายถึง การท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย ธุรกิจการท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทน

อย่างเหมาะสม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเยือนสม่ำเสมออย่างพอเพียง และมีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดหรือไม่มีเลยอย่างยั่งยืนยาว

พิทยะ ศรีวัฒนสาร (2554) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่น ภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติที่จะรองรับได้ และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งประชาชนทุกส่วนต้องได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงมีการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ยังสามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศของท้องถิ่นนั้นไว้ได้

กล่าวโดยสรุป ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการทรัพยากรทั้งหมดในลักษณะที่สามารถตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในขณะเดียวกันก็สามารถรักษาความสมบูรณ์ทางวัฒนธรรมกระบวนการที่จำเป็นเชิงนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมเป็นหลัก การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนถือเป็นการเพิ่มผลกระทบทางบวกให้เกิดขึ้นมากที่สุด ขณะเดียวกันก็ลดผลกระทบทางลบให้น้อยที่สุดด้วย

3. ปัจจัย/ องค์ประกอบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

World Tourism Organization (1997) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนประกอบด้วย 3 ปัจจัย ดังนี้

1) คุณภาพ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องให้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพสำหรับนักท่องเที่ยว ต้องเพิ่มคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และต้องยืนหยัดคุณภาพของสิ่งแวดล้อม

2) ความต่อเนื่อง การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องสามารถทำให้แหล่งทรัพยากรธรรมชาติคงอยู่ ไม่เสื่อมค่า ทำให้วิถีวัฒนธรรมของชุมชนคงอยู่ไม่เปลี่ยนแปลง โดยสามารถนำความพึงพอใจมาสู่นักท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง

3) ความสมดุล หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทำให้เกิดความพอดีหรือดุลยภาพต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การรักษาสีเขียวและชุมชนท้องถิ่นโดยความร่วมมือของทุกฝ่าย เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้ง

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) กล่าวว่า ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น อย่างน้อย ต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1) ความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ

1.1) การเติบโตต้องอยู่ในอัตราที่บริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากโตเร็วเกินไป อาจทำให้รองรับนักท่องเที่ยวต่าง ๆ ไม่เพียงพอและไม่มีความพร้อม เช่น โครงสร้างพื้นฐาน คุณภาพแรงงาน และการให้บริการ อาจมีผลทำให้นักท่องเที่ยวไม่มีความพึงพอใจ ขาดความนิยม และส่งผลให้นักท่องเที่ยวไม่เดินทางมาท่องเที่ยว ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำในระยะยาว

1.2) การเติบโตทางการท่องเที่ยวอาจทำให้คนส่วนใหญ่หันมาประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทำให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาคอื่น ๆ เช่น ภาคการเกษตร ภาคคหกรรม และภาคอุตสาหกรรม

1.3) การเติบโตที่ต้องอาศัย วัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน และผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ เป็นผลให้เงินตรารั่วไหลออกไปนอกประเทศ

2) ความยั่งยืนทางด้านสังคม

2.1) การรั่วไหลของนักท่องเที่ยวต่างประเทศมากขึ้นและรวดเร็วเกินไป มีผลกระทบต่อชุมชนที่มีความเป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่น

2.2) การใช้จ่ายเงินของนักท่องเที่ยวซึ่งมีกำลังซื้อสูงกว่าคนในท้องถิ่น การใช้ชีวิตที่หรูหราหรืออย่างอิสระเสรี ซึ่งทะลักเข้าสู่ชุมชนหนึ่ง ๆ อาจกลายเป็นแม่เหล็กดึงดูดใจให้คนหนุ่มสาวในท้องถิ่นหลงใหลมัวเมาต่อทรัพย์สินเงินทองหรือความสำราญที่หาได้ง่าย ๆ ทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมา

2.3) อาชีพขายตัวทั้งหญิงชาย การขายยาเสพติด การละทิ้งคุณค่าทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น อาจนำไปสู่ความล่มสลายทางโครงสร้างวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน ซึ่งมีผลทำให้ชุมชนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อนักท่องเที่ยวว่าเป็นตัวการทำให้สังคมเสื่อม ซึ่งบางครั้งอาจสะท้อนออกมาในรูปของการกระทำที่รุนแรงต่อนักท่องเที่ยว

3) ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม

3.1) การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ขาดการควบคุม อาจกลายเป็นสิ่งที่ทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นคุณค่าหรือความเป็นตัวต้นกำเนิดของกิจกรรมการท่องเที่ยว นั้น ๆ เสียเอง เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวที่มีมากเกินไป ความแออัดยัดเยียด ความสกปรก เป็นต้น

3.2) การเร่งรัดพัฒนาโดยใช้เทคนิคก่อสร้างที่ไม่เหมาะสม อาจทำให้เกิดการพังทลายอย่างถาวรของหน้าดิน หาดทราย ชายทะเล การเสียสภาพภูมิทัศน์ เป็นต้น

3.3) การก่อสร้างอาคารหรือสิ่งก่อสร้างในตำแหน่งที่ผิดพลาด อาจทำให้วงจรทางธรรมชาติเกิดความแปรปรวน

3.4) การเก็บเอาพันธุ์ไม้ไปจากแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ อาจทำลายระบบนิเวศวิทยาที่เปราะบางของพื้นที่นั้น ๆ ได้

3.5) กิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ทำให้เกิดปริมาณของเสียอย่างมหาศาล เช่น น้ำเสีย ขยะ อาหารเหลือทิ้ง เป็นต้น ทำให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมในที่สุด บุญเลิศ จิตต์วัฒนา (2542) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีลักษณะสำคัญซึ่งพิจารณาจากองค์ประกอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนดังกล่าว โดยมีรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

- 1) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภท ทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และกิจกรรมประเพณี
- 2) เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง
- 3) เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
- 4) เป็นการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรม
- 5) เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนยาว
- 6) เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นและคืนประโยชน์กลับสู่ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

เศกสรรค์ ยงวณิชย์ (2555) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเป็นมุมมองระยะยาวสำหรับคนรุ่นอนาคตที่เป็นการตอบสนองความต้องการของสังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อระบบนิเวศและระบบเศรษฐกิจ ทั้งทางด้านจริยธรรมทางสังคมและปรับวิถีชีวิตให้เหมาะสมกับเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในขณะที่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่กำลังดำเนินการอยู่จะมีความยั่งยืนต่อไปอีกหรือไม่ ซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนจะต้องดำเนินการเพื่อสนองความต้องการในอนาคตที่มุ่งเน้นมากกว่าแผนการดำเนินงานที่คงที่ ซึ่งหมายความว่า การดำเนินงานจะต้องมีการกำหนดและปรับแผนการดำเนินงานอีกครั้ง เมื่อเวลาผ่านไป นักวางแผนจะต้องเรียนรู้ถึงปัจจัยที่คาดเดาไม่ได้ เพื่อที่จะสามารถคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ ปัจจัยที่ต้องพิจารณามีดังนี้

1) สถานที่ท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ถ้านโยบายการท่องเที่ยวมุ่งเน้นที่จะขยายสภาพแวดล้อม ก็จะไม่สามารถเรียกร้องให้สถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นยั่งยืนได้ เพราะสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ลักษณะภูมิประเทศ และระบบนิเวศ เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการท่องเที่ยวในอนาคต ดังนั้น ควรมีมาตรการเพื่อป้องกันธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว การท่องเที่ยวในอนาคตจะต้องมีนโยบายเกี่ยวกับการแก้ปัญหาของระบบนิเวศและสังคมที่เกิดขึ้นด้วยมาตรการด้านกฎหมาย เช่นเดียวกับแนวทางสมัครใจและการควบคุมระบบการจัดการปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมแบบองค์รวมที่จะใช้ในธุรกิจระดับชุมชนและภูมิภาค

2) เศรษฐกิจกับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

เศรษฐกิจมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนของภูมิภาคหรือเป็นวงจรในระดับภูมิภาค ดังนั้น การท่องเที่ยวจะต้องร่วมมือกับธุรกิจต่าง ๆ โดยการท่องเที่ยวสามารถรวมเข้ากับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น กิจกรรมการเกษตร ด้วยการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น

3) พลวัตทางวัฒนธรรมของสถานที่ท่องเที่ยว

ผู้ประกอบการควรระมัดระวังต่อการบูรณาการระหว่างการท่องเที่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิภาค โดยต้องให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมของจริง และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ ชาวบ้านจะต้องได้รับโอกาสในการเสนอแนะของพวกเขาให้แก่ นักท่องเที่ยว

4) สังคม ความพึงพอใจ และสภาพการทำงานที่ดีทางสังคมจะนำไปสู่คุณภาพการท่องเที่ยว

คุณภาพการท่องเที่ยวจะถูกกำหนดโดยคุณภาพการบริการ ดังนั้น การปรับปรุงระดับศักยภาพของคนทำงานในภาคการท่องเที่ยวจะต้องทำทั้งระบบ มีการให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวให้ทุกคนที่ทำงานด้านนี้ได้ทราบ และมีการสนับสนุนการคุ้มครองทางสังคมแก่ผู้ทำงานในภาคการท่องเที่ยว ซึ่งกำลังเป็นแรงงานที่มีความสำคัญสูงสุด

5) นักท่องเที่ยว กลุ่มพิเศษการท่องเที่ยว

คือกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 60 ปี จะเป็นกลุ่มเป้าหมายแลกำลังเติบโตอย่างต่อเนื่อง นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะต้องการการบริการที่พิเศษให้แก่เขา นอกจากนี้ยังมีกลุ่มพิเศษ เช่น คนพิการ ครอบครัวที่มีเด็ก กลุ่มผู้เข้าพักรักษาที่ไม่สูบบุหรี่ ฯลฯ จะมีความต้องการพิเศษต่างกัน ทั้งในสถานที่พัก สถานที่ท่องเที่ยว และผู้ให้บริการขนส่ง

6) ความเป็นสากลของนโยบายการท่องเที่ยว

ในการวางแผนที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน การที่จะดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จะต้องให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนต่าง ๆ ทุกฝ่ายควรจะทำให้ความสนใจที่จะเข้าถึงข้อมูล และการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน การตัดสินใจในระดับภูมิภาคก็จะได้รับการสนับสนุนจากการรวมกลุ่มของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ

7) สถาบันที่มีความรับผิดชอบต่อผลกระทบของการท่องเที่ยว

ระดับภูมิภาคมีความสำคัญต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และเศรษฐกิจ ด้านการให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุน ในประเทศที่กำลังพัฒนา รัฐบาลให้ความสนใจเป็นพิเศษที่จะจ่ายเงินสนับสนุนให้ตามความต้องการของแต่ละภูมิภาคเพื่อเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น เช่น การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น

4. การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จู่ฟาวดี จันท์ทวารลิต (2547) กล่าวว่า การจัดการด้านการท่องเที่ยวมีพัฒนาการมาโดยตลอด จนปัจจุบันได้เกิดแนวคิดใหม่ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่เป็นการดำเนินงานภายใต้ความตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและแนวคิดในการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development) ซึ่งหมายถึง การวางแผนพัฒนาที่คำนึงถึงขีดความสามารถของสิ่งแวดล้อม โดยมีความตระหนักถึงขีดจำกัดของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่จะใช้ประโยชน์ในการพัฒนาควบคู่ไปกับการควบคุม ป้องกัน และติดตามผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยว และกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและมีความยั่งยืน รวมทั้งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาได้

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนี้ จะเน้นควบคุมคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว การให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว การเอาใจใส่ดูแลจำนวนและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรมีลักษณะสำคัญ 6 ประการ (จุฬาวดี จันทรเท วาณิชิต, 2547) ดังนี้

1) การพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น และระดับภูมิภาค

ควรส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างจริงจังก่อนที่จะเข้าสู่ การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องและมีความเหมาะสมระหว่างจำนวน นักท่องเที่ยวกับระบบสาธารณูปโภคที่มีอยู่

2) การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น

ควรส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น

3) ขอบเขตของการพัฒนาการท่องเที่ยว

ควรพิจารณาอย่างรอบคอบถึงขอบเขตที่เหมาะสมในการพัฒนา โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนา และควรพยายามผลักดันให้การท่องเที่ยวได้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่นั้น ๆ

4) การใช้วัสดุและผลิตผลจากท้องถิ่น

ควรสนับสนุนการใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากผลิตผลของคนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย

5) การกระจายรายได้

การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวควรเป็นรูปแบบที่นำรายได้ให้แก่ท้องถิ่นให้ได้มากที่สุด เพื่อประโยชน์ระยะยาวของชุมชน

6) การจ้างงาน

คุณภาพของงานสำหรับคนในท้องถิ่น ควรมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมรูปแบบของงานที่มีความน่าสนใจและได้รับผลตอบแทนสูง

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

1. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

ยศ สันตสมบัติ (2544) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืนได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน (Sustainable ecotourism) เป็นการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ให้คงรายได้ทางการเงินและการสร้างงานสูงสุดไว้ รวมทั้งมีการผดุงไว้ซึ่งองค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรมของประชากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมกับธุรกิจท่องเที่ยว การท่องเที่ยว

เชิงนิเวศนั้น นับเป็นรูปแบบของการสร้างโอกาสให้กับชุมชนในการมีส่วนร่วมต่อกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยใช้ตัวชี้วัด เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการพัฒนาที่ยั่งยืน 4 ตัวชี้วัด คือ

- 1) ความสมบูรณ์ของธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องสร้างความตระหนักและกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร และทำให้สภาพแวดล้อมธรรมชาติมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- 2) การกระจายรายได้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่เพียงแต่เป็นการสร้างรายได้ และอาชีพเสริมให้กับชุมชนเท่านั้น แต่ยังสร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ให้ทั่วถึง
- 3) เกิดโครงการพัฒนาชุมชน การจัดตั้งกองทุนของหมู่บ้านที่นำไปสู่การประชุมปรึกษาหารือ เพื่อนำเอาเงินรายได้จากกองทุนชุมชนมาใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนา
- 4) เกิดกระบวนการเรียนรู้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้สร้างกระบวนการเรียนรู้ขึ้นในชุมชน อีกทั้งยังเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับจารีตประเพณีเดิม และสามารถจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้จากตัวชี้วัดดังกล่าวได้แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นทางเลือกที่มีความเป็นไปได้สำหรับใช้เป็นกรอบในการสร้างโอกาสเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากแนวคิดการพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืนสามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ คือ พัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจควบคู่ไปด้วยกัน อีกทั้งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกระบวนการในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติ และการประเมินผลในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการที่แตกต่างกันตามสภาพพื้นที่ โดยสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม การให้การศึกษาพร้อมทั้งการสื่อความหมาย การกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

เศกสรรค์ ยงวณิชย์ (2555) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยการสนับสนุน ความร่วมมือซึ่งกันและกันของ 3 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่

- 1) สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น พื้นที่อนุรักษ์ สวนสาธารณะ ดิน ที่ประกอบพิธีทางจารีตประเพณี ที่ดินของชุมชน อาคาร และที่ดินเอกชน เป็นต้น
- 2) ชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ
- 3) ระบบการจัดการท่องเที่ยวที่ผู้ประกอบการทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการที่จะช่วยให้นักท่องเที่ยวเพลิดเพลินไปกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และช่วยให้นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อสิ่งแวดล้อมเชิงบวก โดยให้ความสำคัญและคุณค่าที่แท้จริงของระบบ

นิเวศมากกว่าสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ผู้ประกอบการจะต้องพิจารณาความต้องการ และสิ่งที่สามารถจะให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องพิจารณานบนพื้นฐานของระบบนิเวศที่สามารถรักษาและอนุรักษ์ได้ กรอบการทำงานสำหรับกรวางแผนการพัฒนา การออกแบบ รายละเอียด เช่น การออกแบบที่พัก การบริการ การจัดการ และการตรวจสอบ ส่วนการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ไม่ได้ดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จะเป็นภัยคุกคาม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยตรง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงต้องคำนึงถึงความสมดุลของระบบนิเวศที่ละเอียดอ่อน เช่น ทัศนียภาพที่งดงาม ความเงียบสงบความสมบูรณ์ของระบบนิเวศเอกลักษณ์ของวัฒนธรรม คุณสมบัติเหล่านี้จึงจะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยว นอกจากนี้ องค์การการท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้มีการรับรองคุณภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในเชิงลบที่เกิดจากการท่องเที่ยวด้วย การสร้างระบบการรับรองมาตรฐานที่เรียกว่า Ecolabeling หรือสัญลักษณ์ทางนิเวศ ที่จะมอบให้แก่ผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสถานที่ท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ สัญลักษณ์ทางนิเวศก็เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวด้วย ดังนั้น สัญลักษณ์ทางนิเวศจะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติด้วยการใช้ความรับผิดชอบต่อระบบมาตรฐานสากลของสัญลักษณ์ทางนิเวศ เพื่อเป็นการสะท้อนถึงอุดมการณ์และแนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และมลพิษ ตัวอย่างเช่น ลูกโลกสีเขียว ธงฟ้า รอยเท้านิเวศวิทยา รวมทั้งระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม และ ISO 14001

Marinebio (n.d.) ได้กล่าวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนไว้ว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีความรับผิดชอบ ซึ่งรวมถึงกิจกรรม การพายเรือ การดำน้ำดูปลาวาฬและปลาโลมา และการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวในเวลาว่าง ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ และประสบการณ์จากระบบนิเวศที่มีความหลากหลาย รวมถึงวัฒนธรรม และประเพณี โดยแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เริ่มต้นเมื่อปลายปี ค.ศ. 1980 และเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย เมื่อปี ค.ศ. 2002 ซึ่งสหประชาชาติได้กำหนดให้เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสากล องค์การด้านสิ่งแวดล้อมและองค์กรอื่น ๆ ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะมีผลกระทบบ้างต่อสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม ดังนั้น จึงควรแจ้งให้นักท่องเที่ยวได้ทราบถึงสิ่งที่จำเป็นต่อการรักษาสภาพแวดล้อมในบริเวณที่ได้ไปเยือน และยังช่วยให้คนในท้องถิ่นได้เข้าใจ เห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของทรัพยากรท้องถิ่นของเขา การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังสามารถ

ช่วยส่งเสริมให้ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ด้วยการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวพึงระลึกถึงการสูญเสียทรัพยากรและมลพิษที่มีต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังช่วยให้เศรษฐกิจในท้องถิ่นดีขึ้น ด้วยการสร้างงาน สร้างรายได้ และยังเป็นการส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นดูแลรักษาสภาพแวดล้อมด้วย

ดังนั้น การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ดี จะต้องมีการสนับสนุนชุมชน และส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้าจากชุมชนท้องถิ่น เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของท้องถิ่น ดังเช่น ประเทศออสเตรเลีย ที่กำลังสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อประโยชน์ต่อทั้งประเทศและผู้มาเยือน และในหลายประเทศก็กำลังส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เป็นแหล่งรายได้หลักเช่นกัน

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ให้การเรียนรู้และแนวทางในการปฏิบัติที่ดีนั้น อาจช่วยส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ด้วย โดยในโลกปัจจุบันมีการเพิ่มขึ้นของการตัดไม้ทำลายป่า และนโยบายการใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดการทำลายแหล่งที่อยู่อาศัย ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรที่จะพิจารณา (Marinebio, n.d.) ดังนี้

- 1) การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม
- 2) มีการใช้ทรัพยากรเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
- 3) สนับสนุนเศรษฐกิจในท้องถิ่น โดยการสร้างงาน และสนับสนุนสินค้าและบริการจากคนในชุมชนท้องถิ่น
- 4) ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของท้องถิ่น
- 5) เพิ่มความตระหนักในด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม
- 6) ลดผลกระทบจากนักท่องเที่ยวที่มีต่อทรัพยากรท้องถิ่น

แม้ว่าแนวคิดโดยรวมของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะเป็นสิ่งที่ดี แต่ก็ไม่ได้เป็นไปตามนั้นเสียทั้งหมด โดยมีบางบริษัทที่ละเมิดโดยการหาผลประโยชน์เพื่อความร่ำรวยส่วนตัวจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ทุกคนกำลังให้ความสนใจ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อถึงเวลาที่เหมาะสม จะมีการกำหนดมาตรฐานสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อนักท่องเที่ยวและอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว โดยให้มีความตระหนักถึงการอนุรักษ์ต่อสภาพแวดล้อมเชิงนิเวศและวัฒนธรรม

Zeppel (2006) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนไว้ ดังนี้

การพัฒนาอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นอยู่กับระบบนิเวศวิทยา เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมทางสังคม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นภาพใหญ่ที่ประกอบด้วยกรอบการอนุรักษ์ระบบนิเวศที่หลากหลาย ในการปกป้องพื้นที่ ร่วมกับการศึกษาทางด้านสิ่งแวดล้อม และการลด

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ทางธรรมชาติ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีเป้าหมายเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น โดยการจ้างงาน การซื้อสินค้าและบริการ และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนมีจุดเน้นที่การบรรเทาความยากจนและการอนุรักษ์วิถีชีวิต ดำรงไว้ซึ่งเศรษฐกิจ และทรัพยากรของชุมชน แต่อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านในท้องถิ่นยังคงมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งสัตว์ป่าอยู่

เขตพื้นที่และวัฒนธรรมได้รับการกำหนดให้เป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสำหรับท้องถิ่น ดังนั้น กรอบการทำงานสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะได้รับการพัฒนาโดยพิจารณาจากสภาพสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านการเมืองการปกครอง ซึ่งอาจจะถูกจำกัดหรือควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเจ้าของพื้นที่หรือชนเผ่า

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ภายใต้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของโลก ซึ่งครอบคลุมการตลาด การเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวกสบาย และบริการนักท่องเที่ยว ปัจจัยทางด้านการเมืองได้ส่งผลกระทบต่อท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมถึงที่ดินและสิทธิในการครอบครอง หลักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีขอบเขตรวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน การครอบครองที่ดิน และวัฒนธรรม โดยการให้อำนาจแก่ชุมชน และเมื่อชุมชนได้รับผลตอบแทนก็จะได้นำมาพัฒนาชุมชนต่อไป

ความสำเร็จในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอาจจะถูกวัดได้จากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม หรือนโยบายทางการเมือง มากกว่าการมองในรูปเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ในกรอบการทำงานของกรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมมีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทียบเท่ากับด้านเศรษฐกิจ และจากกรณีศึกษาพบว่าเศรษฐกิจและการเมืองจะเป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในขณะที่สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจะเป็นผลที่ตามมาจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่สำคัญสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือคนในชุมชน และการปกป้องพื้นที่ เช่น การครอบครองที่ดิน การได้รับความช่วยเหลือจากองค์กร NGOs และการช่วยเหลือจากรัฐบาลในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยชุมชน และมีการเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

Zeppel (2006) ได้กล่าวถึง หลักของความยั่งยืนและการเพิ่มขีดความสามารถภายใต้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

หลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

- 1) ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การอนุรักษ์พื้นที่ทางธรรมชาติ ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจสำหรับการอนุรักษ์ การเรียนรู้และกิจกรรมการสื่อความหมาย และการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมที่ลดผลกระทบให้เกิดน้อยที่สุด
- 2) ความยั่งยืนทางสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ผลประโยชน์ของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนและการตัดสินใจ การเป็นเจ้าของของชุมชนและพันธมิตร กิจกรรมทางวัฒนธรรม
- 3) ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ด้านการเงิน การตลาดและการส่งเสริมการตลาด ผลกำไร ความร่วมมือทางด้านธุรกิจ และกฎข้อบังคับต่าง ๆ
- 4) ความยั่งยืนทางการเมือง ได้แก่ การบริหารงานของชุมชนรวมทั้งการตัดสินใจ ความรู้ของชุมชนทางด้านกฎหมาย การเจรจาต่อรองกับทางภาครัฐ และกลยุทธ์ทางพันธมิตรและเครือข่าย

การเพิ่มขีดความสามารถของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- 1) เพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากร ได้แก่ การปกป้องพื้นที่ การอนุรักษ์พื้นที่ทางธรรมชาติและสัตว์ป่า ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสัตว์ป่า รวมถึงการจัดการทรัพยากรและที่ดิน
- 2) เพิ่มขีดความสามารถของสังคม ได้แก่ การดูแลผลประโยชน์และรายได้ของผู้มีส่วนได้เสีย โดยชุมชนเป็นผู้มีส่วนได้เสียเป็นหลัก มีการสนับสนุนประเพณีท้องถิ่น และสนับสนุนความมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น
- 3) เพิ่มขีดความสามารถทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การสร้างความเชื่อมั่นกับ NGOs และชาวต่างชาติ มีการทำการตลาดออนไลน์ พัฒนาสาธารณูปโภคท้องถิ่น และการมีรัฐบาลคอยส่งเสริมสนับสนุน
- 4) เพิ่มขีดความสามารถทางการเมือง ได้แก่ มีคณะกรรมการทางการเมืองท่องเที่ยว มีกฎหมายการใช้ที่ดินและทรัพยากร มีการแบ่งปันรายได้ และมีการสร้างความร่วมมือกับหน่วยต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่กำลังเป็นที่นิยมของโลก ทำให้มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมเพิ่มมากขึ้น เมื่อพูดถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมักจะกล่าวถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่ตามธรรมชาติ หรือเป็นการท่องเที่ยวที่ชุมชนท้องถิ่นเป็นเจ้าของ ซึ่งปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การได้รับสิทธิในการครอบครองที่ดิน การปกป้องการใช้พื้นที่ที่มีค่า และการฟื้นฟูวัฒนธรรม ตามหลักการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การดำรงคงอยู่ของวิถีชีวิตท้องถิ่น การมีสังคม และการได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของชุมชน แต่ในความเป็นจริงนั้น การดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จะมีขอบเขตที่กว้างกว่า ที่ประกอบด้วยปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลต่อความยั่งยืน โดยรัฐบาลหรือกลุ่มองค์กรต่าง ๆ จะต้องให้การช่วยเหลือดูแล และมีมาตรการทางด้านกฎหมาย เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และมากกว่านั้น การส่งเสริมการตลาดและการเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็เป็นสิ่งที่จำเป็น

2. กลยุทธ์การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

Zeppel (2006) ได้กล่าวถึง กลยุทธ์สำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

- 1) สิทธิครอบครองที่ดิน คือ สิทธิในการใช้ทรัพยากร ในการครอบครองพื้นที่ชุมชน
  - 2) นโยบายทางการท่องเที่ยว คือ นโยบายของภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ที่สนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชน การมีส่วนร่วมโดยชุมชน และผลประโยชน์เป็นเกณฑ์สำคัญ
  - 3) การวางแผนการใช้พื้นที่ คือ การวางแผนการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว และการอนุญาตในการใช้ โดยรัฐบาลจะต้องมีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคในพื้นที่นั้นด้วย
  - 4) การตลาดด้านการท่องเที่ยว คือ การทำการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้มีความเชื่อมโยงกับการตลาดในภาคธุรกิจเอกชน
  - 5) มาตรฐานของการท่องเที่ยวและกฎระเบียบ คือ กฎระเบียบในการพิจารณาอนุญาต โฮมสเตย์ และกิจการของท้องถิ่นอื่น ๆ
  - 6) การฝึกอบรมและการมีใบอนุญาตด้านการท่องเที่ยว คือ มีการสนับสนุนจากรัฐบาลหรือองค์กร NGOs ในการฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยวสำหรับคนในชุมชน
  - 7) กิจการร่วมค้าทางการท่องเที่ยว คือ การเข้าร่วมทำสัญญา หรือการมีกฎระเบียบระหว่างชุมชนกับธุรกิจภาคเอกชน
  - 8) เจ้าหน้าที่สนับสนุนทางการท่องเที่ยว คือ มีคนในชุมชนคอยให้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว และให้คำแนะนำปรึกษา และมีการสนับสนุนการพัฒนาโดยรัฐบาลและองค์กร NGOs
  - 9) การพัฒนาพื้นที่อุทยาน คือ หน่วยงานของอุทยานจะต้องสนับสนุนกิจการการท่องเที่ยวโดยชุมชนหรือการให้สัมปทาน
  - 10) สินเชื่อธุรกิจและการสนับสนุนเงินทุน คือ สินเชื่อสำหรับวิสาหกิจชุมชนขนาดเล็ก ซึ่งอาจได้มาจากผู้สนับสนุน หรือกองทุนจาก NGOs เพื่อวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชน
- Seba (2012) ได้กล่าวถึง กลยุทธ์หลักในการพัฒนาที่ยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศจีน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1) ประมวลกฎหมายที่เกี่ยวข้องของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กฎหมายของประเทศจีนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ กฎหมายป่าไม้ และอื่น ๆ ไม่สามารถที่จะครอบคลุมได้ถึงการพัฒนาที่รวดเร็วของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ และเพื่อให้เกิดความตระหนักถึงการพัฒนายั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องมีการปรับปรุงกฎหมายที่มีความเป็นมาตรฐานในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการนำเอาประสบการณ์จากต่างประเทศมาเป็นข้อมูลอ้างอิง และทำการสร้างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และต้องมีรายละเอียดของการบังคับใช้กฎหมายนี้ด้วย

2) ระบบการจัดการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ระบบการจัดการที่ดีด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นสิ่งสำคัญของการพัฒนายั่งยืนในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนั้น อันดับแรกควรที่จะปรับระบบของการบริหารจัดการให้ดีขึ้น และมีความสัมพันธ์กับด้านอื่น ๆ ด้วย โดยการสร้างองค์กรให้เข้มแข็ง และมีการบริหารจัดการระบบนิเวศวิทยาที่ดี และมีความครอบคลุมการจัดการในด้านการพัฒนายั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อันดับที่สองควรมีการจัดการดูแล โดยมีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติ มีการปกป้องสิ่งแวดล้อม และมีการจัดการด้านการท่องเที่ยวที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของภาคส่วนต่าง ๆ และอันดับสุดท้ายภาครัฐควรที่จะมีการจัดระเบียบและมีการปกป้องทรัพยากร โดยการเข้มงวดในการตรวจสอบและการอนุมัติสิ่งก่อสร้างในแหล่งอนุรักษ์ แหล่งวัฒนธรรม และบริเวณชุมชนท้องถิ่น มีการปรับและพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยพยายามที่จะพัฒนาเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งอาจมาจากการกู้ยืมเงิน การลงทุนจากต่างชาติ การบริจาค และการลงทุนส่วนบุคคล เป็นต้น การวัดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวทางด้านนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้อยู่ในกรอบของความสามารถทางด้านนิเวศวิทยา และจำกัดขอบเขตที่ชัดเจนในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเราจะต้องยืนยันเป้าหมายและระดับของการพัฒนา รวมทั้งตำแหน่งในการพัฒนา ช่วงเวลาและทิศทางของการท่องเที่ยว และท้ายสุดจะต้องทำให้มั่นใจได้ว่าเกิดคุณภาพสูงสุดต่อสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยทุก ๆ โครงการจะต้องพิจารณาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และมีการควบคุมให้อยู่ในขอบเขตด้วย

3) การสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

รูปแบบขององค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนี้ จะช่วยป้องกันและหลีกเลี่ยงการพัฒนาที่ไร้เป้าหมาย ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากสำหรับการพัฒนายั่งยืนของ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนั้น อันดับแรกเมื่อเราได้วางรูปแบบของพื้นที่ทางการท่องเที่ยวแล้ว เราจะต้องตรวจสอบทรัพยากรต่าง ๆ เช่น ทรัพยากรทางธรณีวิทยา และทรัพยากรทางนิเวศวิทยา โดยจะต้องให้มีความสอดคล้องกับความสามารถในการรองรับของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อันดับสอง เราจะต้องพิจารณาถึงวัตถุประสงค์และขนาดของการพัฒนา ตำแหน่งในการพัฒนา เวลา เส้นทางท่องเที่ยว และสิ่งอื่น ๆ และสิ่งสุดท้ายจะต้องมั่นใจว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ยังมีคุณภาพสูงสุดต่อสิ่งแวดล้อม โดยการพัฒนาพื้นที่ทางการท่องเที่ยวจะต้องเป็นไป อย่างเหมาะสม มีระเบียบ และต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม โดยมีความเคร่งครัด ในเรื่องขนาด ปริมาณ และรูปแบบของการบริการจากมุมมองของนิเวศวิทยา

4) การเสริมสร้างจิตสำนึกทางนิเวศวิทยาและการศึกษาด้านนิเวศวิทยา

ในปัจจุบันการพัฒนาที่ยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังไม่สมบูรณ์แบบนัก เนื่องจากความเข้าใจของประชาชนที่ยังมีไม่เพียงพอ ดังนั้น เราควรที่จะให้ความรู้แก่ผู้จัดการ ด้านการท่องเที่ยว และทำให้พวกเขาได้ตระหนักถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง อันดับสอง การศึกษาด้านนิเวศวิทยาและจริยธรรมทางนิเวศวิทยา ควรที่จะบรรจุเป็นแผนในหลักสูตร การศึกษาระดับชาติ การดำรงไว้ซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนของระบบนิเวศวิทยา และอันดับสาม ควรให้ความสำคัญอย่างมากกับการส่งเสริมผู้เชี่ยวชาญทางด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมงานวิจัย ทางด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยว และสุดท้าย ควรเสริมสร้างความรู้ด้านนิเวศวิทยา เพื่อให้เกิดการปกป้องระบบนิเวศ

5) ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

เมื่อมีการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาที่ยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องพิจารณาถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและมีการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยชุมชนด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมรายได้ของชุมชนและเพิ่มการปกป้องทรัพยากร ธรรมชาติอย่างถาวร เพื่อสร้างความตระหนักถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนั้น ในทุก ๆ โครงการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องมีการวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ โดยคำนึงถึงต้นทุน ความประหยัด สังคม และผลประโยชน์ทางสภาพแวดล้อม และในขณะเดียวกันจะต้องสร้างผลประโยชน์แก่ผู้ประกอบการผู้ทำงานการด้านการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ และมีการกระจายรายได้แก่ชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น

6) การสร้างวัฒนธรรมการพัฒนาอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จิตสำนึกทางนิเวศวิทยาสามารถสะท้อนได้ถึงค่านิยมและศีลธรรมของอารยธรรม ทางนิเวศวิทยาได้ โดยการพัฒนาอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะขึ้นอยู่กับนักท่องเที่ยว

และผู้จัดการที่จะส่งผ่านแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งอยู่ภายใต้แนวคิดพื้นฐานทางปรัชญาและวัฒนธรรมที่เหมาะสม การพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถกลายเป็นแพชชั่นพฤติกรรมของบุคคลได้ ในการปฏิบัติกลยุทธ์การพัฒนาที่ยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สิ่งที่มีความสำคัญคือการเปลี่ยนวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม และสร้างแนวความคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อรองรับการปฏิบัติ สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะทำให้เกิดจิตสำนึกทางนิเวศวิทยาจนกลายเป็นจิตสำนึกส่วนบุคคลได้

7) การเสริมสร้างเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์ที่ยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ในปัจจุบันรากฐานวิทยาศาสตร์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังไม่มี ความมั่นคงในประเทศจีน ในขณะที่การท่องเที่ยวเพื่อมวลชนมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วแต่มีคุณภาพต่ำในทางปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน อันดับแรกจะต้องมีแนวคิดนวัตกรรมทางด้านวิทยาศาสตร์ที่หลากหลายในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเพิ่มการลงทุนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อันดับสองควรที่จะเผยแพร่ข่าวสารให้มีความรวดเร็ว อย่างเช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีความสะอาด เทคโนโลยีการซ่อมแซม และการสร้างความร่วมมือให้แข็งแกร่งจากทั้งภายในประเทศและในต่างประเทศ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อการวิจัยในบางปัญหาที่สำคัญ เช่น การพัฒนาความยั่งยืนในทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ควรสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือด้วยรูปแบบที่มีผู้เชี่ยวชาญ และมีการสอนในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

Seba (2012) ได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้กลายเป็นส่วนสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในละตินอเมริกาและแคริบเบียน นักท่องเที่ยวกำลังมองหาโอกาสในการเดินทางมากขึ้น โดยที่พื้นที่ธรรมชาติยังไม่ถูกรบกวน ซึ่งพวกเขาสามารถสังเกตเห็นและเพลิดเพลินไปกับวิวทิวทัศน์พืชและสัตว์ และคุณสมบัติทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและอนุรักษ์พื้นที่ที่ได้รับความคุ้มครองไปได้พร้อม ๆ กัน โดยการจ้างงานคนในท้องถิ่นและนำรายได้ที่ได้มานั้นก็จะนำมาใช้ในการจัดการพื้นที่คุ้มครองอย่างยั่งยืน แต่ต้องมีการวางแผนและมีการจัดการอย่างรอบคอบ เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ และเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างสภาพแวดล้อม สังคม และวัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

กรณีศึกษา: สัมปทานบริการด้านการท่องเที่ยวในคอสตาริกา

ในช่วงต้นทศวรรษ 1990 ระบบอุทยานแห่งชาติคอสตาริกาได้สร้างระบบการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ Irazu และ Poas ขึ้น โดยให้สัมปทานสำหรับการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง เช่น บริการรถเก็บค่าเข้าชม คู่มือท่องเที่ยว ยามรักษาความปลอดภัย อาหารและเครื่องดื่ม และของที่ระลึก ให้แก่ร้านธุรกิจขนาดเล็กในท้องถิ่นที่อยู่ ณ อุทยานแห่งนี้ สัมปทานเชิงพาณิชย์ดังกล่าวได้รับรางวัลตลอด 3 ปีในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและได้รับประโยชน์จากการปกป้องพื้นที่ธรรมชาติ องค์การ FUNDECOR ซึ่งเป็นองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมระดับประเทศ เป็นผู้บริหารโครงการสัมปทานในอุทยานแห่งชาติคอสตาริกา มีหน้าที่กำกับดูแลและควบคุมคุณภาพของสัมปทาน ผลกำไรจากการสัมปทานบางส่วนจะถูกส่งเข้ากองทุนซึ่งร่วมบริหารโดย FUNDECOR และกรมบริการอุทยานแห่งชาติ ซึ่งจะใช้สำหรับปรับปรุงอุทยาน และเพื่อการฝึกอบรมและซื้ออุปกรณ์สำหรับพนักงาน ปัจจุบันมีผู้ร่วมงานมากกว่า 80 คนในทั้ง 2 อุทยานแล้ว กลไกการได้รับสัมปทานได้ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติและนำมาซึ่งความยั่งยืนทางการเงิน ซึ่งสิ่งสำคัญมากที่สุดคือชุมชนโดยรอบมีความร่วมมือที่แข็งแกร่งกับอุทยานในการปกป้องทรัพยากรทางชีวภาพของอุทยานแห่งชาติ โดยช่วยให้หลายคนมีรายได้จากหลากหลายทาง และระหว่างปี พ. ศ. 2538-2543 จากผลการให้การสัมปทาน สามารถสร้างรายได้มากกว่า 250,000 เหรียญสหรัฐ ซึ่งได้รับการลงทุนการดำเนินงานของทั้งสองสวนสาธารณะ

แผนการบริหารจัดการ

การพัฒนาแผนการปกป้องพื้นที่ขึ้นอยู่กับสังคมและระบบนิเวศวิทยา แผนนี้จะจำกัดการใช้บางพื้นที่ การจัดการปกป้องพื้นที่จะมีความเกี่ยวเนื่องกับนิเวศวิทยา เชิงวัฒนธรรม ระยะห่างจากถนน และระดับการเข้าถึงจากการเดินเท้า ซึ่งเป็นการกำหนดพื้นที่เฉพาะสำหรับทางถนน เส้นทางเดินเท้า และสิ่งอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยว

ในหลาย ๆ กรณีที่มีความสำคัญหลัก ๆ ที่เกี่ยวข้องกับถนน เส้นทางเดินเท้า ซึ่งจัดให้สำหรับผู้เยี่ยมชมนั้น แผนที่มีกำลังจะพิจารณาว่าจะย้ายออกหรือถูกแทนที่ด้วยเส้นทางเดินเท้าหรือไม่ โดยผู้จัดการอุทยานและผู้พัฒนาได้มีแนวทางเพิ่มเส้นทางศึกษาธรรมชาติมากกว่าเส้นทางยานพาหนะ

โดยแผนนั้นควรจะรวมการประเมินสภาพสิ่งแวดล้อมและสังคม เพื่อจัดให้มีข้อมูลข่าวสารสำหรับชุมชนท้องถิ่นในการปกป้องธรรมชาติ และการประเมินนี้จะต้องมีความสมบูรณ์ ซึ่งแผนการท่องเที่ยวจะต้องถูกพัฒนาในสิ่งอำนวยความสะดวก โครงสร้างพื้นฐาน

จำนวนนักท่องเที่ยว และสถานที่สำหรับนักท่องเที่ยว โดยมีความรับผิดชอบและตรวจตราให้เป็นไปตามแผนอยู่เสมอ (Seba, 2012) ดังนี้

- 1) ตัดสินใจเลือกผู้เข้าชมหลัก ได้แก่ ผู้เยี่ยมชมทั่วไป ผู้ปฏิบัติการด้านท่องเที่ยว และผู้ใช้บริการเป็นกลุ่ม
- 2) ระบุประเด็นหลักหรือประเด็นสำคัญในการป้องกันสิ่งแวดล้อมและเพิ่มความตระหนักในวัฒนธรรม
- 3) รวมคำแนะนำสำหรับพฤติกรรมของผู้เข้าชมและการใช้พื้นที่ตั้งแคมป์, การเดินป่า และการเดินเรือ
- 4) ปรึกษากับผู้ขับขี่และคนขับที่พานักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เป้าหมาย
- 5) ขอรับความช่วยเหลือด้านเทคนิคจากนักวิทยาศาสตร์ที่ศึกษาผลกระทบด้านการท่องเที่ยว
- 6) จัดประชุมหรือสัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียในการพัฒนาการท่องเที่ยวและจัดตั้งคณะกรรมการจากประชาชนท้องถิ่น, ผู้จัดการทรัพยากร, ผู้นำเที่ยว, บริษัทนำเที่ยว, เจ้าของที่พัก, พนักงานบริการ, พนักงานขับรถ และผู้ขายในประเทศ
- 7) ใช้แนวทางจากประเทศอื่นเป็นต้นแบบ
- 8) ตั้งวัตถุประสงค์และกำหนดวิธีการประเมินว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ มีการปรับปรุงวิถีชีวิตให้ดีขึ้น และมีการลดการพังทลายของดิน
- 9) พัฒนาเอกสารฉบับร่างที่ถูกพัฒนาโดยผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำแผน
- 10) กำหนดข้อบังคับอย่างเป็นทางการตามหลักเกณฑ์ (ต้องมีการบังคับใช้และบุคลากรทางการวิจัยต้องให้คำแนะนำที่สนับสนุนข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของผู้เยี่ยมชมต่อดิน น้ำ สัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ และบริเวณที่อยู่อาศัยของสัตว์

พัฒนาโครงการสัมปทานการท่องเที่ยว

มีการออกแบบข้อกำหนดการพัฒนามนพื้นที่ที่ได้รับความคุ้มครอง และโปรแกรมสัมปทานการท่องเที่ยว โดยการกำหนดให้มีข้อเสนอและข้อตกลงในการปฏิบัติตามแนวทางเฉพาะ ภายใต้ข้อจำกัดของการใช้และมีการวางแผนการตัดสินใจ ซึ่งกิจกรรมสำหรับผู้เยี่ยมชมเยือนและการพักค้างแรม และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับที่พักนั้น สามารถอยู่ในในรูปแบบเงื่อนไขของสัญญาเช่าเชิงพาณิชย์ แผนการสัมปทานจะนำมาซึ่งการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่มั่นคง มีความยุติธรรม ที่ทำให้ยอมรับได้ว่าแผนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การกำหนดสถานที่ท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่พักจะต้องได้รับการอนุญาตและสามารถกำหนด

เงื่อนไขและข้อตกลงการเช่าเชิงพาณิชย์ได้ ซึ่งแผนการสัมปทานการท่องเที่ยวที่มีโครงสร้างเป็น
 อย่างดีนั้น จะทำให้มีแนวทางการบริหารที่มั่นคง

สัญญาสัมปทานจะถูกกำหนดเป็นจำนวนปีและมีการตรวจสอบเป็นระยะ และข้อมูล
 จากการตรวจสอบนี้จะใช้ในการบริหารจัดการปกป้องพื้นที่และสนับสนุนการตัดสินใจใน
 การต่อสัมปทานหรือไม่ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมอื่น ๆ ซึ่งการให้สัมปทาน
 ควรรวมข้อมูลเฉพาะเจาะจงในการตรวจสอบและแนวทางการปฏิบัติกิจกรรม โดยรัฐบาล
 ภาคเอกชน ผู้นำเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรที่จะตกลงเกี่ยวกับข้อมูล
 และข้อจำกัดที่อยู่ในสัมปทานด้วย

แผนงานและนโยบายระดับประเทศที่สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่าง ยั่งยืน

1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)

จากสถานการณ์และแนวโน้มสิ่งแวดล้อมโลก และวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก
 ค.ศ. 2030 ได้กำหนดทิศทางการรักษาและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 อย่างบูรณาการ ในขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงและพันธกรณี
 ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ไทยต้องพร้อมรับภาระในการลดก๊าซเรือนกระจกมากขึ้น ภายใต้กระแส
 การแข่งขันการค้าที่เข้มข้น วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 เป็นทิศทางหลักในการพัฒนา
 ของโลกหลัง ค.ศ. 2015 โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development goals:
 SDGs) ประกอบด้วย 17 เป้าหมายและ 169 เป้าประสงค์ จะมีส่วนสำคัญในการกำหนด
 ทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต โดยเฉพาะการสร้างหลักประกัน ในการจัดให้มีน้ำ
 และสุขอนามัยสำหรับทุกคน ยกกระดับคุณภาพน้ำ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วน
 การมีรูปแบบการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการเกิดของเสีย
 การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทะเล การปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศป่าไม้อย่าง
 ยั่งยืน และหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ การบริหารจัดการการเมืองอย่างยั่งยืน
 ลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อม และการดำเนินการอย่างเร่งด่วน เพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลง
 ของสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบที่เกิดขึ้น ทำให้ประเทศต้องมีการกำหนดเป้าหมายและ
 แนวทางการพัฒนาเพื่อรักษาฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ ควบคู่กับแนวทางการพัฒนาทาง
 เศรษฐกิจที่มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด ซึ่งจะ
 เป็นโอกาสที่ประเทศไทยจะพัฒนากลไกดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในประเทศให้เกิด

การบูรณาการไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกและพร้อมไปกับการพัฒนาภายในประเทศอย่างยั่งยืน

สถานการณ์และแนวโน้มสิ่งแวดล้อมไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยังมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลงจากการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืน และเกินกว่าขีดความสามารถของระบบนิเวศในการฟื้นคืนสู่สภาพเดิม พื้นที่ป่าไม้ยังคงถูกบุกรุกทำลายอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้ประโยชน์ทางการเกษตรและลักลอบตัดไม้มีค่าบางชนิด ทำให้แหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติของสัตว์ป่าหลายชนิดลดน้อยลง รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพที่สูญสิ้นไปอย่างถาวร และไม่อาจสร้างทดแทนได้ ทรัพยากรดินบางส่วนขาดความอุดมสมบูรณ์จากการชะล้างพังทลายเพราะขาดการอนุรักษ์ ในขณะที่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีปริมาณและคุณภาพลดลง เพราะการทำประมงที่เกินศักยภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวที่ขยายตัวมาก จนสร้างความเสียหายต่อแหล่งปะการัง ภูเขาทะเล และป่าชายเลน นอกจากนี้ ชายฝั่งทะเลยังมีการกัดเซาะที่รุนแรง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นเพราะโครงสร้างทางกายภาพบริเวณชายฝั่งที่ไม่เหมาะสม ประกอบกับระดับน้ำทะเลที่เพิ่มสูงขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นผลให้เกิดการสูญเสียพื้นที่จำนวนมาก

โดยได้มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีนวัตกรรมการพัฒนาที่สำคัญ คือ การจัดการระบบอนุรักษ์ ป่าไม้และป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ดำเนินการปกป้องรักษา และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ทั้งป่าต้นน้ำ ลำธาร ป่าชุมชน และป่าชายเลน ดำเนินการปราบปราม และป้องกันการบุกรุกทำลายป่าอย่างเข้มงวด เร่งรัดการปลูกป่าโดยเลียนแบบระบบธรรมชาติ กำหนดพื้นที่ราบเชิงเขาเป็นแนวกันชน ส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจที่มีระบบการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน บริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้บนพื้นฐานให้คนและชุมชนสามารถอยู่กับป่าได้ โดยจัดทำแนวเขตให้เกิดความชัดเจน นำระบบสารสนเทศมาใช้ เพื่อการบริหารจัดการ และส่งเสริมแนวทางประเมินมูลค่าการให้บริการของระบบนิเวศ และการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ วางระบบป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง ตลอดจนเสริมสร้างความเข้มแข็ง และความร่วมมือในภูมิภาคอาเซียน ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2560)

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทย

ไปสู่การเป็น Thailand 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนั้นได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคี การพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

ในส่วนของยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ในส่วนของภาคบริการและการท่องเที่ยวได้มี การกำหนดเป็นโครงการศึกษาแนวทางการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ เป็นไปตามขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศขึ้น (Carrying capacity) มีสาระสำคัญ คือ แหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากที่อยู่ในพื้นที่เชิงอนุรักษ์และกำลังประสบปัญหาจาก ความแออัดของนักท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม อาทิ ปัญหาคราบน้ำมันจากเรือโดยสาร ปัญหาการจัดการขยะจำนวนมาก หรือแม้แต่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ซึ่งยากต่อการฟื้นฟูในระยะเวลาอันสั้น

ดังนั้น มาตรการที่จำเป็นในเบื้องต้นคือการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ จึงควรจัดทำโครงการศึกษาเพื่อประเมินความเหมาะสมของจำนวนนักท่องเที่ยว และแนวทางการจัดการ การท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและจิตสำนึกต่อส่วนร่วม มีหน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษา ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และมีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม มีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม และลดมลพิษให้มีคุณภาพดีขึ้นนั้น ได้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ พัฒนา และยกระดับมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติของไทยสู่สากล โดยควบคุมการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างเหมาะสม พัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะระบบการจัดการขยะมูลฝอย และระบบบำบัดน้ำเสีย มีการปรับใช้มาตรการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่ระบบนิเวศเปราะบาง พัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ทางทะเล

หมู่เกาะ รวมทั้งอุทยานแห่งชาติ ให้เหมาะสมสำหรับใช้ในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติอย่างยั่งยืน ส่งเสริมแนวคิดการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ โดยพัฒนาขีดความสามารถ และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวชุมชน และการท่องเที่ยวธรรมชาติกับการอนุรักษ์ทรัพยากร การสืบทอดอัตลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งการสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ชีวภาพ ของท้องถิ่นด้วย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559 ก)

3. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564)

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) ได้ให้ความสำคัญกับการวางรากฐานและแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ทั้งด้านคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว บุคลากรการท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการสร้าง ความสมดุลของการพัฒนา ทั้งในมิติของพื้นที่ เวลา กิจกรรม รูปแบบ และกลุ่มนักท่องเที่ยว เพื่อการสร้างรายได้และกระจายรายได้สู่ชุมชน และการเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรม ท่องเที่ยวสู่การเติบโตในอนาคตบนพื้นฐานของ การลงทุนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการทำงานอย่างบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และระหว่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อให้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) สามารถใช้เป็นแผนแม่บทในการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยสู่วิสัยทัศน์ที่ คาดหมายได้อย่างแท้จริง

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเชิงรูปแบบการท่องเที่ยว (Tourism segment trends) เนื่องด้วยปัจจัยและแนวโน้มที่กำลังเปลี่ยนไปในทุกมิติ ส่งผลให้กลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต มีจุดประสงค์ในการท่องเที่ยวที่แปรเปลี่ยนจากเดิม อีกทั้งวิวัฒนาการดังกล่าวจะส่งผลสำคัญ ต่อตลาดการท่องเที่ยวโลก โดยสามารถจำแนกตามพฤติกรรมของกลุ่มนักท่องเที่ยว ออกเป็น 13 กลุ่ม ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural tourism), การท่องเที่ยวทางทะเลและ ชายหาด (Sea sun sand tourism), การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE), การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports tourism), การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure tourism), การท่องเที่ยวเพื่อการเลือกซื้อสินค้า (Shopping tourism), การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomy tourism), การท่องเที่ยวเพื่อสันทนาการและความบันเทิง (Entertainment tourism), การท่องเที่ยว เชิงสุขภาพ (Health & wellness tourism), การท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อมและนิเวศ (Ecotourism), การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical tourism), การท่องเที่ยวเรือสำราญ (Cruise tourism) และการท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Religious tourism)

แนวโน้มในระยะ 10 ปีข้างหน้า นักท่องเที่ยวที่ยังคงเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวหลักของโลก ได้แก่ นักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด และนักท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีส่วนแบ่งทางตลาดเชิงมูลค่าอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และทางทะเลและชายหาด อีกทั้งยังมีแนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น สาเหตุประการหนึ่งมาจากความแพร่หลายของข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ผ่านกระแสโลกสังคมออนไลน์ หรือสื่อสังคมดิจิทัล อีกทั้งความต้องการสัมผัสแหล่งวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม นอกจากนี้กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงกีฬาเริ่มมีแนวโน้มเติบโตอย่างชัดเจน เช่นเดียวกับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อมและนิเวศ รวมไปถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพคาดว่าจะมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นแบบทวีคูณเช่นเดียวกัน ทั้งหมดนี้เป็นผลสืบเนื่องจากรายได้ของนักท่องเที่ยวที่เติบโตขึ้นและความต้องการในบริการแบบครบวงจรที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้บ่งชี้ถึงนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศ

กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงสุดสำหรับประเทศไทย ประกอบด้วย กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อมและนิเวศ กลุ่มนักท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ และกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เนื่องจากประเทศไทยมีศักยภาพและได้เปรียบในเชิงปริมาณและความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติ อีกทั้งมีความพร้อมและความครบถ้วนทางการแพทย์และคุณภาพการให้บริการด้านสุขภาพอย่างครบวงจรในราคาที่ย่อมเยาเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งในภูมิภาค หากแต่ว่าแหล่งท่องเที่ยวหลักของประเทศไทย ล้วนแล้วแต่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความเปราะบาง อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมหลายแห่งของประเทศยังขาดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้น เพื่อรักษาและดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีศักยภาพเหล่านี้ รัฐบาลควรมุ่งเน้นยกระดับการท่องเที่ยวเหล่านี้ให้ทัดเทียมประเทศที่พัฒนาแล้วรวมทั้งจำเป็นต้องมีการอนุรักษ์และจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเสี่ยงต่อการเสื่อมโทรม เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติ โดยได้มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งอยู่ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยว ให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน มีแนวทางในการพัฒนาในระยะสั้น (พ.ศ. 2560-2561) คือ พัฒนาคูณภาพสินค้าและการให้บริการแบบครบวงจรในกิจกรรมที่มีศักยภาพ เพื่อรักษาตำแหน่งผู้นำทางการตลาด

ในภูมิภาค ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวทางทะเล และชายหาด การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และได้กำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาระยะยาว (พ.ศ.2562-2564) โดยการยกระดับขีดความสามารถในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ เช่น การท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อมและนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยการพัฒนาและบังคับใช้มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการจัดตั้งเขตพื้นที่พิเศษ หรือเขตพัฒนาการท่องเที่ยว (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2560)

4. ยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. 2559-2564)

การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมมีนัยสำคัญต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเงื่อนไขการพัฒนาประเทศในอนาคต ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ทั้งที่เป็นโอกาสและอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโลก ที่มีแนวโน้มปัญหาโลกร้อน ภาวะภัยธรรมชาติ และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มมากขึ้น จะเป็นภัยคุกคามให้ต้องปรับทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้สามารถสร้างความมั่นคงทางฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศเพื่อพร้อมรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2559-2564 เพื่อให้การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ให้เกิดการบูรณาการทั้งกิจกรรมและงบประมาณ โดยมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 สงวน อนุรักษ์ ฟื้นฟู และจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างบูรณาการที่ตอบสนองต่อการพัฒนาและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม ซึ่งเป้าประสงค์ของประเด็นยุทธศาสตร์นี้คือ ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการจัดการอย่างสมดุลและยั่งยืน และมีการใช้กลยุทธ์เพื่อให้ได้ผลตามเป้าประสงค์ และส่งเสริมประเด็นยุทธศาสตร์ให้ประสบผลสำเร็จ คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยได้มีการกำหนดเป็นแผนงาน/โครงการในการส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2558)

ตารางที่ 1 กลยุทธ์และแผนงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2558)

กลยุทธ์	ตัวชี้วัด	แผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (ล้านบาท)	
			ปี 2559	ปี 2560- 2564
	จำนวนพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ให้บริการด้านท่องเที่ยว (แห่ง)	กิจกรรมท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์	1,326.86	9,462.34
	ระดับความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวชมโลมา และวาฬ	โครงการส่งเสริม การท่องเที่ยวชมโลมา และวาฬเชิงอนุรักษ์	1.50	5.05
	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวน ผู้มาใช้บริการองค์ความรู้ ด้านทรัพยากรพันธุ์พืช	กิจกรรมการอนุรักษ์และ ให้บริการความรู้ทางด้าน พฤกษศาสตร์และความ หลากหลายทางชีวภาพ	286.67	2,205.11
ส่งเสริม การ ท่องเที่ยว เชิง อนุรักษ์	จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการบริหาร จัดการเพื่อสนับสนุนการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (แห่ง)	โครงการเพิ่มศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยวด้าน พฤกษศาสตร์	137.57	1,944.45
	จำนวนแหล่งท่องเที่ยว สวนป่าได้รับการพัฒนา (แห่ง)	โครงการส่งเสริมและ พัฒนาการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ กิจกรรมพัฒนา พื้นที่สวนป่า ที่มีศักยภาพ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์	19.05	76.20
	ร้อยละของความสำเร็จ ในการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาสวนสัตว์เชิง อนุรักษ์ส่งเสริมการท่องเที่ยว	การดำเนินการตาม แผนพัฒนาสวนสัตว์ เชิง อนุรักษ์ส่งเสริม การท่องเที่ยว	95.00	475.00

กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. เกาะบันหะยี จังหวัดพังงา

เกาะบันหะยี จังหวัดพังงา เป็นชุมชนที่มีบริบททางสังคมที่ค่อนข้างปิด เนื่องจากความลำบากในการติดต่อคมนาคมกับโลกภายนอก โดยเป็นชุมชนมุสลิมที่อยู่บนเกาะทางฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งเกาะบันหะยีเคยได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เข้ามา และขาดการวางแผนที่รัดกุม และหลังจากนั้นได้มีการพัฒนาโดยใช้หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้ปัจจุบันเกาะบันหะยีเป็นชุมชนที่มีความยั่งยืนและเป็นตัวอย่างของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง

พิทยา บุขรารัตน์ และสมปอง ยอดมณี (2544) ศึกษาโครงสร้างและพลวัตวัฒนธรรมในการผลิตและวัฒนธรรมในการบริโภคของชาวเกาะบันหะยี ผลการศึกษาพบว่าชุมชนเกาะบันหะยีเป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตแบบชาวอิสลามและประกอบอาชีพประมงเป็นส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ร่วมกันในพื้นที่ที่มีข้อจำกัดด้านนิเวศและโครงสร้าง ต่อมาเมื่อมีการประกาศให้อ่าวพังงาเป็นอุทยานแห่งชาติ ส่งผลให้เกาะบันหะยีและบริเวณใกล้เคียงมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ในสมัยนั้นยังไม่มีการบริหารจัดการที่ดีพอ ทำให้เกิดภาวะตลาดซื้อขายมาแทนที่น้ำใจพื้นที่ทำกินของชุมชนถูกจำกัดให้แคบลง เกิดการละเมิดสิทธิชุมชนโดยอำนาจและอิทธิพลที่เหนือกว่า รูปแบบการผลิตเปลี่ยนแปลงไป โดยเน้นเป้าหมายเพื่อสนองการบริโภคอย่างไร้ขีดจำกัด ในขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติลดลงอย่างรวดเร็ว โดยในขณะนั้นชุมชนชาวเกาะบันหะยีพยายามค้นหาทางออกให้ตัวเอง ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจและแบบแผนการดำเนินชีวิต พบว่าเกิดความอ่อนแอและความสูญเสียของชุมชนหลายด้าน ทักษะต่อวิถีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นของชุมชน คือ การให้ความสำคัญต่อบัจจัยการใช้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่พึ่งพาทะเล เพื่อแก้ไขปัญหาการทิ้งถิ่น และมีแนวคิดในการดำรงชีวิตให้อยู่ในบทบาทของชุมชนมากกว่า การที่รัฐจะเข้ามาจัดการเกินความจำเป็น โดยมีการใช้หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้ามาเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น มีการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ธุรกิจนำเที่ยวต่าง ๆ และภาคประชาชนท้องถิ่น ในการร่วมกันบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะบันหะยี และในขณะเดียวกันก็มีการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติให้คงอยู่ไว้ รวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน วัฒนธรรมต่าง ๆ ของชุมชน ซึ่งชุมชนได้มีการเรียนรู้และเข้าใจในบริบทของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น มีการคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่เป็นหลัก จนกลายเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และกำลังจะพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืนในที่สุด ที่ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

ทุกขั้นตอน ชุมชนมีเศรษฐกิจที่ดีมีรายได้จากการท่องเที่ยวและอาชีพหลักที่ทำอยู่ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชนที่มีค่ายิ่งให้คงอยู่สืบไป

2. เกาะยวน้อย จังหวัดพังงา

เกาะยวน้อย เป็นตัวอย่างในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่พยายามจะรักษาทรัพยากรธรรมชาติไว้โดยการท่องเที่ยว

เกาะยวน้อยตั้งอยู่ในบรรดาหมู่เกาะพังงา ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ทำการประมงเป็นอาชีพหลัก การคมนาคมบนเกาะค่อนข้างสะดวกสบาย เนื่องจากเส้นทางส่วนใหญ่เป็นถนนคอนกรีต และยังพร้อมไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกจากร้านค้าของชาวบ้าน และร้านสะดวกซื้อ แม้ว่าความเจริญจะเข้ามา แต่เกาะยวน้อยก็ยังคงรักษาธรรมชาติ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของตนเองไว้เป็นอย่างดี ด้วยการจัดระบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน จุดเริ่มต้นของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนเกาะยวน้อย เริ่มต้นจากการรวมตัวของชาวบ้านเพื่อป้องกันและดูแลทรัพยากรร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชาวบ้านให้หยุดทำการประมงที่ทำลายธรรมชาติ หลังจากนั้น มีองค์การต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทให้การช่วยเหลืออย่างมากมา ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2544 การท่องเที่ยวเข้ามา มีบทบาทมากขึ้น เริ่มมีการจัดทำการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน และกลายมาเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ในที่สุด โดยการเข้าพักของนักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามกฎที่ชุมชนวางไว้อย่างเคร่งครัด เช่น ห้ามดื่มสุราและเสพสิ่งเสพติดในหมู่บ้าน ห้ามแต่งตัวไม่สุภาพในเขตชุมชน ห้ามทิ้งขยะในหมู่บ้าน ห้ามเก็บเปลือกหอยและปะการัง นั่นคือมีการควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยวต่อพื้นที่ โดยเป็นการที่ชุมชนสามารถจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนได้โดยชุมชนเอง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน สร้างชุมชนเข้มแข็ง ร่วมกันหาแนวทางอนุรักษ์ทรัพยากรของพื้นที่ และมีการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนอย่างทั่วถึง จึงทำให้ปี 2545 เกาะยวน้อยได้รับรางวัลดีเด่นประเภทส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และรางวัลพิทักษ์มรดกโลกประเภทการท่องเที่ยวที่รักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากนิตยสารเนชั่นแนลจีโอกราฟฟิกของสหรัฐอเมริกา (กิตติ บุญปวิธ, 2546)

3. ประเทศฟิลิปปินส์

สภาพภูมิประเทศของฟิลิปปินส์ที่เป็นหมู่เกาะ ทำให้ฟิลิปปินส์เหมาะอย่างยิ่งสำหรับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเฉพาะโปรแกรมอันโดดเด่นจนหาที่ไหนเทียบได้ยาก นั่นคือ การชมฉลามวาฬ หรือ Whale shark ecotourism program ที่เมืองดอนซอล ซึ่งดอนซอลเป็นเมืองเล็ก ๆ ของประเทศฟิลิปปินส์ ที่ขึ้นชื่อว่าเป็น “ศูนย์รวมฉลามวาฬของโลก” เสมือนเป็นเมืองหลวงของประชากรสัตว์น้ำสายพันธุ์นี้ ทั้งนี้ ฉลามวาฬจะเริ่มซุกซุ่มในช่วงพฤศจิกายนไปจนถึงมิถุนายน และจะว่ายมาโชว์ตัวให้เห็นชัด ๆ ในช่วงกุมภาพันธ์ถึงพฤษภาคม โดยเมืองนี้มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ประยุกต์ใช้ในงานอนุรักษ์ประชากรฉลามวาฬ ทำให้การท่องเที่ยวช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนละแวกนั้นเป็นจำนวนมาก

ความสำเร็จทั้งหมดนี้เกิดจากแรงสนับสนุนของรัฐบาลและองค์กรพัฒนาเอกชนที่ส่งเสริมให้เกิดทัวร์ชมฉลามวาฬในสภาพธรรมชาติ จนปัจจุบันบริเวณดังกล่าวกลายเป็นเขตอนุรักษ์ทางทะเลให้ได้อยู่อาศัยและสืบพันธุ์อย่างปลอดภัยจากการถูกล่า (ASTVผู้จัดการออนไลน์, 2558)

ข้อมูลทั่วไปของเกาะเสม็ด

1. ประวัติความเป็นมา

แม้จะยังมีข้อถกกันอยู่ในเรื่องของที่ตั้งที่แท้จริงของเกาะแก้วพิสดารที่บรมครูกลอนสุนทรภู่ ได้ใช้จินตนาการสรรค์สร้างให้เป็นโลกทัศน์หนึ่งของวรรณคดีเรื่อง “พระอภัยมณี” ซึ่งเป็นวรรณคดีชิ้นเอกที่ประพันธ์โดยพระสุนทรโวหาร หรือสุนทรภู่ กวีเอกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ แต่ด้วยเรื่องราวที่เล่าสู่กันมาหลายยุคหลายสมัยของชาวระยอง ทำให้เชื่อกันว่า เกาะเสม็ด ก็คือเกาะแก้วพิสดาร ที่กล่าวไว้ในบทประพันธ์ของสุนทรภู่ และสำหรับคำเรียกติดปากว่า “เกาะเสม็ด” นั้น ก็มาจากการมีต้นเสม็ดขาวและเสม็ดแดงขึ้นอยู่เป็นจำนวนมากบนเกาะ ซึ่งชาวบ้านจะนำเอาไม้เสม็ดมาใช้เป็นไม้ในการจุดไฟ เพื่อให้แสงสว่างในอดีต ก่อนที่ชื่อเสียงของเกาะเสม็ดจะกลายมาเป็นที่รู้จักกันในหมู่นักท่องเที่ยวที่หลงรักหาดทรายและชายทะเลเป็นชีวิตจิตใจ ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่นิยมเดินทางมาพักผ่อนท่องเที่ยวในวันหยุด เนื่องจากเกาะเสม็ดตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ เดินทางเข้าถึงได้อย่างสะดวกสบายด้วยบริการเรือหลากหลายรูปแบบ (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดระยอง, 2558)

ภาพที่ 2 หาดทรายแก้ว (Alexzy, 2013)

ภาพที่ 3 ท่าเทียบเรือเกาะเสม็ด (แอสยามทัวร์, 2560)

2. สภาพพื้นที่

เกาะเสม็ด ตั้งอยู่ตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในความดูแลของอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด อยู่ห่างจากชายฝั่งบ้านเพประมาณ 6.5 กม. มีเนื้อที่ประมาณ 3,125 ไร่ มีลักษณะเป็นเกาะรูปสามเหลี่ยม มีสันเขาเป็นแนวยาวจากตัวเกาะด้านเหนือมาทางทิศใต้ ส่วนฝั่งตะวันตกของเกาะเป็นหน้าผาสูง และลาดชันลงสู่ฝั่งตะวันออก ทำให้เกิดชายหาดที่สวยงาม มีภูเขาสลับซับซ้อนกันอยู่ 2-3 ลูก ทางทิศตะวันตกของเกาะเสม็ด เป็นตำแหน่งของอ่าวพร้าวที่มีชายหาดที่สวยงาม มีต้นมะพร้าวขึ้นเรียงรายอยู่มากมาย

สมกับชื่ออ่าวพร้าว ทั้งยังเป็นจุดชมพระอาทิตย์ตกที่สวยงามที่สุดของเกาะ ส่วนทางด้านตะวันออก มีอ่าวและชายหาดที่สวยงามหลายแห่งเรียงทอดยาวต่อเนื่องกัน เริ่มจากหาดทรายแก้วเป็น หาดทรายที่ยาวที่สุด กว้างและยาวเกือบ 1 กิโลเมตร ถัดมาเป็นอ่าวไผ่ อ่าวพุทรา อ่าวทับทิม อ่าวนวล อ่าวซ้อ อ่าววงเดือน ที่มีเอกลักษณ์หาดโค้งรูปวงเดือน อ่าวเทียน อ่าวหวาย และอ่าวกิว ที่มีทั้งความสวยงาม และยังมีแหล่งปะการังอยู่ใกล้ ๆ ชายฝั่ง ส่วนทางด้านใต้ของเกาะมีอ่าว ปะการัง ที่มีแหล่งปะการังที่สวยงามเหมาะแก่การดำน้ำตื้น ส่วนหัวแหลมด้านทิศใต้คือ แหลมใหญ่ช่องเกาะจันทร์ มีแนวหินชายฝั่งรูปร่างแปลก ๆ ไม่เหมาะที่จะเล่นน้ำ เพราะ ระดับน้ำทะเลลึกและมีน้ำวน แต่เป็นแหล่งตกปลาที่ดี เกาะเสม็ดจึงมีกิจกรรมท่องเที่ยวทางทะเล อย่างครบครัน ทั้งการชมวิทิวทัศน์ที่สวยงาม เล่นน้ำทะเลใส ๆ บนหาดทรายขาว ๆ ดำน้ำตื้น คุปะการัง หรือจะดำน้ำลึกสัมผัสผืนโลกใต้ท้องทะเล (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดระยอง, 2558)

ภาพที่ 4 แผนที่ท่องเที่ยวเกาะเสม็ด (แอทสยามทัวร์, 2560)

3. สภาพอากาศ

เกาะเสม็ด เป็นอีกสถานที่ท่องเที่ยวหนึ่ง ที่สามารถเดินทางมาเยือนได้ตลอดทั้งปี โดยช่วงเวลาที่น่าเที่ยวที่สุดจะอยู่ระหว่างเดือนตุลาคม-เดือนเมษายน ซึ่งเป็นช่วงเวลาอากาศดี คลื่นลมสงบ ท้องทะเลสดใส ท้องฟ้าแจ่มใส ส่วนระหว่างเดือนพฤษภาคม-เดือนกันยายน จะเป็นช่วงฤดูมรสุม ทะเลมีคลื่นลมแรง โดยเฉพาะเดือนพฤษภาคมอาจพบมรสุมและคลื่นลมแรง ส่วนเดือนสิงหาคม ฝนฟ้าอาจตกอย่างต่อเนื่อง จึงควรตรวจสอบสภาพอากาศก่อนเดินทางมาเยือน หรือก่อนจะออกเที่ยวทะเลและเกาะแก่งต่าง ๆ (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดระยอง, 2558)

4. การคมนาคม

จากกรุงเทพฯ ไปจังหวัดระยอง

จากกรุงเทพฯ สามารถเดินทางไปจังหวัดระยองได้ 5 เส้นทาง (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดระยอง, 2558) ดังนี้

- 1) ใช้ทางหลวงหมายเลข 3 (สุขุมวิท) ผ่านจังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดชลบุรี บางแสน อำเภอสัตหีบ เมืองพัทยา อำเภอสัตหีบ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง รวมระยะทางประมาณ 220 กิโลเมตร
- 2) ใช้ทางหลวงหมายเลข 34 (บางนา-บางปะกง) และเชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข 3 (สุขุมวิท) ผ่านจังหวัดชลบุรี บางแสน อำเภอสัตหีบ เมืองพัทยา อำเภอสัตหีบ อำเภอบ้านฉาง จนถึงจังหวัดระยอง รวมระยะทางประมาณ 220 กิโลเมตร
- 3) ใช้ทางหลวงหมายเลข 34 (บางนา-บางปะกง) และเชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข 3 (สุขุมวิท) ผ่านจังหวัดชลบุรี บางแสน อำเภอสัตหีบ จนถึงอำเภอบางละมุง แยกซ้ายที่กิโลเมตรที่ 140 เข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 36 ไปต่ออีกประมาณ 70 กิโลเมตร จนถึงอำเภอมือง จังหวัดระยอง รวมระยะทางประมาณ 210 กิโลเมตร
- 4) ใช้ทางหลวงพิเศษหมายเลข 7 (กรุงเทพฯ-ชลบุรี หรือมอเตอร์เวย์) ไปจนถึงอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ระยะทางประมาณ 120 กิโลเมตร จากนั้นแยกซ้ายเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 36 อีกประมาณ 60 กิโลเมตร จนถึงอำเภอมือง จังหวัดระยอง รวมระยะทางประมาณ 180 กิโลเมตร
- 5) ใช้เส้นทางหลวงพิเศษหมายเลข 7 (กรุงเทพฯ-ชลบุรี หรือมอเตอร์เวย์) ไปจนถึงอำเภอมือง จังหวัดชลบุรี จากนั้นแยกซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 344 (ชลบุรี-แกลง) ผ่านอำเภอบ้านบึง อำเภอวังจันทร์ จนถึงอำเภอกแกลง รวมระยะทางประมาณ 180 กิโลเมตร เส้นทางนี้เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการเดินทางไปอำเภอกแกลงโดยไม่ผ่านอำเภอมืองระยอง หากต้องการเดินทางเข้าสู่

อำเภอเมืองระยอง ให้ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 3 ย้อนกลับมาอีกประมาณ 42 กิโลเมตร และเมื่อถึงเมืองระยอง ให้เลี้ยวซ้ายไปยังบ้านเพ อีกประมาณ 20 นาที

จากบ้านเพไปเกาะเสม็ด

มีเรือโดยสารจากท่าเรือบ้านเพไปยังเกาะเสม็ดให้บริการทุกวัน เรือออกทุก ๆ 1 ชั่วโมง ซึ่งค่าโดยสารระหว่างบ้านเพ-หาดทรายแก้ว (ท่าเรือหน้าด่าน) ด้วยเรือเมล์ ไป-กลับ 100 บาท ออกตั้งแต่เวลา 08.00-16.00 น. ใช้เวลาเดินทางประมาณ 40 นาที และเรือสปีดโบ๊ท (Speed boat) ราคาประมาณ 1,500-2,600 บาทต่อเที่ยว ซึ่งจะให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง โดยขึ้นอยู่กับจำนวนคนและขนาดของเรือ

สำหรับเรือจากบ้านเพไปยังหาดต่าง ๆ จะมีออกเป็นเวลา หากพลาดเรือก็สามารถใช้บริการเรือไปยังท่าเรือหน้าด่าน และต่อด้วยบริการรถสองแถวรอบเกาะได้ โดยราคาเริ่มต้นของรถสองแถว เริ่มต้นที่ 10 บาท

การเดินทางบนเกาะเสม็ด

บนเกาะเสม็ดมีรถสองแถวให้บริการรอบเกาะ จากท่าเรือหน้าด่านและชายหาดต่าง ๆ โดยนอกจากจะมีจุดจอดรถประจำอยู่บริเวณท่าเรือหน้าด่านแล้ว ยังมีจุดจอดรถบริการตามจุดต่าง ๆ ทั่วเกาะ โดยเฉพาะบริเวณหาดสำคัญ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเหมารถสองแถวไปเที่ยวทั่วเกาะ หรือเหมาระยะทางสั้น ๆ ได้ ราคาขึ้นอยู่กับระยะทางและการต่อรถ เริ่มต้นที่ 200-2,000 บาท สำหรับที่พักบางแห่งอาจมีบริการรถรับ-ส่งจากท่าเรือ และจุดต่าง ๆ บนเกาะ โดยสามารถสอบถามรายละเอียดโดยตรงได้ที่โรงแรมที่พัก

นอกจากนี้ ยังมีบริการร้านเช่ารถจักรยาน รถมอเตอร์ไซด์ และรถพลังงานไฟฟ้า ให้บริการต่อวัน ราคาเริ่มต้นที่ 300 บาท หรือ 100 บาทต่อชั่วโมง ซึ่งเกาะเสม็ดมีถนนรอบเกาะเพียงเส้นหลักเส้นเดียวเป็นถนนคอนกรีตสลับนถนนลูกรัง อาจเป็นดินสลับกับหิน และค่อนข้างสูงชันในบางช่วง นักท่องเที่ยวจึงควรขับขี่ด้วยความระมัดระวัง ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวยังสามารถเช่าเรือหางยาวท่องเที่ยวและดำน้ำรอบเกาะได้ ราคาต่อวัน ครึ่งวัน หรือแล้วแต่ระยะทางและการต่อรถ

5. สถานที่ท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดระยอง (2558) แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่น สวยงาม และมีความน่าสนใจบนพื้นที่เกาะเสม็ด เนื่องจากเป็นสถานที่ซึ่งนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นลำดับต้น ๆ เมื่อได้ไปเยือนเกาะเสม็ด มีดังต่อไปนี้

หาดทรายแก้ว เป็นหาดทรายขาวละเอียดคล้ายแป้ง ยาวประมาณ 800 เมตร มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นร้านอาหาร ที่พัก รีสอร์ท ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

หาดทรายแก้วเป็นชายหาดไม่มีโขดหิน จึงเป็นแหล่งรวมกิจกรรมทางน้ำทุกประเภท และหาดแห่งนี้
ยังคึกคักไปด้วยร้านอาหารและเสียงเพลง บรรยากาศแห่งการดื่มกินริมทะเลยามค่ำคืนอีกด้วย

ภาพที่ 5 หาดทรายแก้ว (แอสยามทัวร์, 2560)

อ่าวไผ่ ชายหาดถัดไปจากหาดทรายแก้วคั่นกันแค่โขดหิน สามารถเดินเล่นถึงกันได้
มีวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม น้ำทะเลใส เหมาะแก่การถ่ายรูป บริเวณอ่าวไผ่จะเป็นอีกแห่งหนึ่งที่จะเห็น
นักท่องเที่ยวต่างชาตินอนอาบแดดจนเป็นลักษณะเฉพาะของอ่าวไผ่ แม้อ่าวไผ่จะสงบเงียบ
กว่าหาดทรายแก้ว แต่ก็มีบรรยากาศสีสนั่นของแสงไฟให้นักท่องเที่ยวได้เพลิดเพลินในยามค่ำคืน

ภาพที่ 6 อ่าวไผ่ (แอสยามทัวร์, 2560)

อ่าวพร้าว เป็นจุดชมพระอาทิตย์ตกที่สวยงามที่สุดบนเกาะเสม็ด มีชายหาดยาว 200 เมตร ชายหาดมีทรายที่ขาวสะอาด ต้นมะพร้าวพรึ้วไปตามลมให้บรรยากาศเงียบสงบ และอ่าวพร้าวยังมีกิจกรรมให้เลือกทำมากมาย เช่น ดำน้ำชมปะการังน้ำตื้น พายเรือคายัค เป็นต้น

ภาพที่ 7 อ่าวพร้าว (แอสยามทัวร์, 2560)

อ่าววงเดือน อ่าวโค้งเว้าเป็นรูปพระจันทร์ครึ่งดวง ทอดตัวยาวกว่าครึ่งกิโลเมตร เป็นอ่าวที่มีสีสันบรรยากาศหลากหลายอารมณ์ ถ้าต้องการความสงบเงียบด้านหลังอ่าวเป็นหน้าผาจุดชมพระอาทิตย์ตกดินที่สวยงามอีกจุดหนึ่ง

ภาพที่ 8 อ่าววงเดือน (แอสยามทัวร์, 2560)

อ่าวเทียน เป็นอ่าวที่ผู้คนไม่ค่อยพลุกพล่าน ภาพของหาดทรายอ่าวเทียนมีความสะอาด ยามเมื่อน้ำทะเลลงจะมีปูเล็กปูน้อยเกาะอยู่ตามโขดหินให้ภาพที่สวยงามสบายตา อ่าวแห่งนี้ยังรักษาความสวยงามตามธรรมชาติ เป็นอ่าวที่เงียบสงบ เหมาะสำหรับการพักผ่อน

ภาพที่ 9 อ่าวเทียน (แคว้นสยามทัวร์, 2560)

อ่าวลุงดำ มีหาดทรายสวย น้ำทะเลใสสะอาด อยู่ติดกับอ่าวเทียน อ่าวลุงดำมีเอกลักษณ์พิเศษ คือ สะพานไม้ที่ยื่นเหยียดยาวออกไปในทะเล มีปลาชุกชุม สามารถนั่งเล่นกินลม ชมวิวพร้อมกับรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม และสามารถชมพระอาทิตย์ขึ้นและตกได้ที่นี้

ภาพที่ 10 อ่าวลุงดำ (แคว้นสยามทัวร์, 2560)

อ่าวหวาย เหมาะกับการท่องเที่ยวพักผ่อนแบบส่วนตัว เพราะมีธรรมชาติสวยงาม ร่มรื่นด้วยต้นเทียนตลอดแนวชายหาด มีหาดทรายขาวละเอียดเหมาะแก่การเล่นน้ำ มีโขดหินยื่นออกไปสำหรับนั่งชมวิว อ่าวแห่งนี้มีความสวยงามของธรรมชาติที่ควบคู่ไปกับบรรยากาศที่สงบ

ภาพที่ 11 อ่าวหวาย (แอสยามทัวร์, 2560)

อ่าวกิว เป็นส่วนที่แคบที่สุดของเกาะเสม็ด แบ่งเป็นอ่าวกิวใน และอ่าวกิวนอก ซึ่งเป็นจุดชมอาทิตย์ขึ้น และพระอาทิตย์ตก อ่าวกิวในส่วนใหญ่เป็นแนวโขดหินไม่เหมาะแก่การเล่นน้ำแต่เหมาะที่จะเป็นจุดชมวิว ตัดกับบรรยากาศของเกาะเสม็ดที่สวยงาม

ภาพที่ 12 อ่าวกิว (แอสยามทัวร์, 2560)

อ่าวปะการัง อยู่บริเวณท้ายเกาะเสม็ด อ่าวแห่งนี้เป็นแนวปะการังน้ำตื้น เป็นอ่าวที่เงียบสงบ และผู้คนไม่พลุกพล่านอย่างแท้จริง มีพื้นที่หาดทรายขนาดเล็ก แต่พอที่จะลงเล่นน้ำและชมปะการังได้ อ่าวนี้เชื่อมต่อกับบริเวณแหลมกูด ซึ่งเป็นจุดชมวิวพระอาทิตย์ขึ้นและตกที่สวยงาม จุดหนึ่งที่ไม่ควรพลาด ในช่วงเดือน พ.ย.-ธ.ค. จะเป็นช่วงที่มีปลาอินทรีชุกชุมมาก

ภาพที่ 13 อ่าวปะการัง (แอสยามทัวร์, 2560)

จุดชมวิวท้ายเกาะ มีพื้นที่เป็นหน้าผาชัน และโขดหิน โดยเหมาะสำหรับเป็นจุดชมวิว และเป็นจุดชมพระอาทิตย์ตก สามารถมองเห็นวิวออกไปสู่ฝั่งแผ่นดิน และได้บรรยากาศโรแมนติกในยามเย็น

ภาพที่ 14 จุดชมวิวท้ายเกาะ (แอสยามทัวร์, 2560)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไพฑูรย์ จันทรา (2546) ศึกษาเรื่องปัจจัยสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยาน (สวนหิน) ของประเทศไทย: กรณีศึกษาวนอุทยานผางาม จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยววนอุทยานผางาม และ (2) ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อบัณฑิตสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวในวนอุทยานผางาม จำนวน 323 คน ที่ได้จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ข้อมูลที่ได้รับนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS 11 for Windows โปรแกรมย่อย Descriptive และ Frequencies เพื่อหาค่าความถี่และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้หญิงวัยรุ่นที่กำลังอยู่ในวัยเรียนนิยมท่องเที่ยวในวนอุทยานผางามมากที่สุด โดยส่วนใหญ่โดยสารรถบัสมาเที่ยวกับเพื่อน ๆ เป็นครั้งแรก ตามการบอกเล่าปากต่อปาก และมีจุดมุ่งหมายเพื่อมาชมธรรมชาติที่มีลักษณะเด่นเป็นสวนหิน โดยเฉพาะบริเวณเขาวงกต ซึ่งมีทัศนียภาพที่น่าทึ่ง ใช้เวลาท่องเที่ยว 1-2 ชั่วโมง และหลังจากเดินเที่ยวแล้วก็นั่งรถบริการกลับศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และ (2) นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นทางบวกต่อบัณฑิตการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งวนอุทยานผางามจัดทำอยู่ในขณะนี้ ได้แก่ บัณฑิตด้านแหล่งท่องเที่ยว บัณฑิตด้านการจัดการ บัณฑิตด้านกระบวนการเรียนรู้ และบัณฑิตด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

สมชาย หนูคง (2544) ศึกษาเรื่องศักยภาพและปัจจัยที่ส่งเสริมการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของน้ำตกยุงทอง อุทยานแห่งชาตินาญ-น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้ำตกยุงทอง อุทยานแห่งชาตินาญ-น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของน้ำตกยุงทอง อุทยานแห่งชาตินาญ-น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี โดยจำแนกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ และกลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลตำบล ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างและประชากร จำนวน 115 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมุติฐานใช้ F-test (ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งเที่ยวประเภทน้ำตก น้ำตกยูงทอง อุทยานแห่งชาตินาญ-น้ำโสม ในองค์ประกอบ 3 ด้าน จำนวน 42 ตัวชี้วัด พบว่า ด้านคุณค่า ด้านการท่องเที่ยว และความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย มีผลคะแนนสูงสุด (ร้อยละ 74.1) รองลงมาเป็นด้านศักยภาพในการพัฒนา ด้านการท่องเที่ยว (ร้อยละ 66.7) ส่วนด้านการบริหารจัดการ มีผลคะแนนต่ำสุด (ร้อยละ 50.8) โดยผลคะแนนรวมแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกยูงทองอยู่ในระดับดี (คะแนน 136 คะแนน) จากเกณฑ์มาตรฐานมี 5 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี ปานกลาง และต่ำ

(2) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยว (ร้อยละ 58.3) เป็นเพศชาย (ร้อยละ 50.8) มีอายุไม่เกิน 20 ปี (ร้อยละ 37.5) มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 26.7) เท่ากัน มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 44.2) มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท (ร้อยละ 51.7) โดยกลุ่มคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้ประเมินความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้ำตกยูงทองใน 4 ด้าน โดยรวมและเป็นรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับดี และกลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลนาญมีความคิดเห็นด้วยใน ด้านกระบวนการเรียนรู้มากกว่านักท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการจัดการ และด้านการมีส่วนร่วมชุมชนไม่แตกต่างกัน โดยสรุป ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประเมินปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้ำตกยูงทองในด้านต่างๆ อยู่ในระดับดี ซึ่งข้อนี้สามารถใช้ประโยชน์เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบใช้ ประกอบในการจัดทำแผนงานหรือโครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้ำตกยูงทองต่อไป

พรพรรณ จิรภัทรสกุล (2549) ศึกษาเรื่องการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืนในจังหวัดระนอง มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพพื้นที่ทั่วไปและข้อมูลทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดระนอง (2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดระนอง (3) เพื่อศึกษาผลกระทบและแนวทางฟื้นฟูพื้นที่ ที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ (4) เพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดระนอง โดยมีวิธีการศึกษา ใช้การวิจัยเอกสารและแบบสอบถาม ในการสำรวจความคิดเห็นประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ประกอบด้วย นักท่องเที่ยว 100 คน ประชาชนท้องถิ่น 100 คน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ 100 คน และผู้ประกอบการเอกชน 100 คน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านธรรมชาติที่โดดเด่นของจังหวัดระนอง คือ บ่อน้ำร้อน ภูเขาหญ้า เกาะช้าง และเกาะพยาม ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมที่โดดเด่น

ของจังหวัดระนอง คือ สุสานเจ้าเมือง พระที่นั่งจำลองรัตนรังสรรค์ และอาหารพื้นเมือง ทรัพยากรท่องเที่ยวทางเทศกาลประจำปีที่โดดเด่นของจังหวัดระนอง คือ งานท่องเที่ยวเปิดเมืองระนอง งานประเพณีถือศีลกินเจ และงานฉลองตรุษจีน Amazing เรื่องราษฏร์ กิจกรรมท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดระนอง คือ น้ำแร่บำบัด ดำน้ำชมพูประกาย และศึกษาเส้นทางธรรมชาติ การบริการการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดระนอง คือ ที่พักแรม โรงแรม เกสต์เฮาส์ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม และการคมนาคมขนส่งภายในจังหวัดระนอง

(2) ความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้ประกอบการเอกชน เกี่ยวกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดระนองพบว่า จุดแข็งของจังหวัดระนอง คือ มีการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและน้ำแร่คุณภาพดี ที่ตั้งของจังหวัดเป็นประตูสู่อันดามันและมีชายแดนติดประเทศพม่า และมีทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางทะเลและทางบกอุดมสมบูรณ์ จุดอ่อนของจังหวัดระนอง คือ ยังขาดการจัดการแรงงานต่างด้าวที่มีประสิทธิภาพ การคมนาคมไม่สะดวก และขาดการพัฒนาอย่างมีบูรณาการ โอกาสของจังหวัดระนองคือ กระแสโลกเรื่องธรรมชาติและธรรมชาติและบำบัด สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงเศรษฐกิจด้านอันดามันและอ่าวไทยได้ อุปสรรคของจังหวัดระนอง คือ ยังขาดการส่งเสริม สนับสนุนการลงทุน มีฝนตกยาวนานเป็นอุปสรรคด้านเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว ตลอดจนความไม่แน่นอนด้านการเมืองของประเทศเพื่อนบ้าน

(3) ผลกระทบและแนวทางฟื้นฟูจากเหตุการณ์พิบัติภัยสึนามิ โดยได้รับผลกระทบทั้งทางด้านธรณีวิทยา ผลกระทบต่อแนวปะการัง และผลกระทบด้านการท่องเที่ยวต่อผู้ประกอบการ จึงได้มีการกำหนดเป็นโครงการบูรณะฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย ติดตั้งระบบสัญญาณเตือนภัย ก่อสร้างกำแพงธรรมชาติ โดยการปลูกป่าชายหาด ป่าชายเลน การกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์จากที่ดินให้เหมาะสมในแต่ละท้องถิ่น การกำหนดมาตรฐานของสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคในพื้นที่ การจัดทำสื่อเผยแพร่บทบาทและหน้าที่สำคัญของป่าชายหาด ป่าชายเลน ปะการัง หาดทะเล ให้กับชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และมีการกำหนดความสามารถในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว

(4) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดระนอง ประกอบด้วย วิสัยทัศน์จังหวัดระนอง คือ เป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีสภาพแวดล้อมเป็นเมืองน่าอยู่ และมีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่โดดเด่นและใช้น้ำแร่คุณภาพดี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 บริหารจัดการสภาพแวดล้อมให้เป็นเมืองน่าอยู่ และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 มีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

รัฐตะวัน เกิดโกคา (2553) ศึกษาเรื่องแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม ใช้แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว และใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวต่อทรัพยากรท่องเที่ยว ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน และ 82 คนตามลำดับ และสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐจำนวน 6 คน วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนของแบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว วิเคราะห์โดยสรุปเรียบเรียงเป็นประเด็นและหมวดหมู่ตามลักษณะทรัพยากรท่องเที่ยว และในส่วนของสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยทำการเรียบเรียงเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้ครอบคลุมตามประเด็นที่ศึกษา และทำการนำเสนอโดยการพรรณนาสรุปเป็นความเรียงเพื่อนำผลไปประกอบการวิเคราะห์ที่ได้จากแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอ แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี โดยจัดทำเป็นแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3 ระยะ ได้แก่ แผนระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ดังนี้

1) แผนพัฒนาระยะสั้น (1-3 ปี) ได้แก่ แผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว แผนการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น และแผนการเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

2) แผนพัฒนาระยะกลาง (5 ปี) ได้แก่ กำหนดให้มียุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวต่อเนื่องจากแผนยุทธศาสตร์เดิม เน้นให้มีการดำเนินงานจริงภายในช่วงเวลาที่กำหนด และกำหนดกลยุทธ์เพิ่มเติมให้ครอบคลุมองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่งเสริมผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการให้มีมาตรฐานมากขึ้น ประชาสัมพันธ์ข้อมูลท่องเที่ยวให้ครบ ทรัพยากรท่องเที่ยวทุกด้านและใช้สื่อประชาสัมพันธ์อย่างหลากหลาย และจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มจังหวัด

3) แผนพัฒนาระยะยาว (10 ปี) ได้แก่ จัดให้มีบริการรถโดยสารสาธารณะไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และกำหนดให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ภายในจังหวัดบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอนของเยาวชนในระดับต่าง ๆ

อังคณา แก้วคำหา (2550) ศึกษาเรื่องแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศลุ่มน้ำประแสร์ จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของลุ่มน้ำประแสร์ในปัจจุบันเพื่อเป็นองค์ประกอบหรือปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (2) วิเคราะห์ศักยภาพ ปัญหา และผลกระทบของการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่ศึกษา เพื่อประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของพื้นที่ศึกษา และแนวโน้มการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (3) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลอดจนปัญหา และอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา (4) เพื่อเสนอแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ขั้นตอนในการวิจัย โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนามและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง (นักท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่น) จำนวน 230 คน ร่วมกับข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการศึกษาพบว่า (1) สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และจากการศึกษาองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพบว่า องค์ประกอบด้านการให้การศึกษาสิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุดจากการจัดให้มีมัคคุเทศก์ ป้ายสื่อความหมาย และกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติโดยการร่วมกันปลูกป่าชายเลน กิจกรรมวัฒนธรรมในลักษณะที่ส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

(2) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศลุ่มน้ำประแสร์มีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีศักยภาพสูงและมีความหลากหลาย พื้นที่ตอนบนของลุ่มน้ำมีอุทยานแห่งชาติเขาชะเมาที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าไม้และน้ำ ประสบปัญหาการรुकูล้ำพื้นที่ป่าจากสวนผลไม้และสวนยางพารา พื้นที่ตอนกลางเป็นพื้นที่ชุมชนมีการใช้น้ำเพื่อการเกษตร และพื้นที่ตอนล่างเป็นบริเวณปากแม่น้ำที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรป่าชายเลนและชายหาด ในด้านปัญหาการรुकูล้ำจากการขยายพื้นที่การเพาะเลี้ยงกุ้งและการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ขาดทิศทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศของพื้นที่

(3) การมีส่วนร่วมของชุมชนจากการรวมตัวกันของประชาชนจาก 5 ตำบล ในอำเภอแกลง ในนามเครือข่ายลุ่มน้ำประแสร์ ก่อให้เกิดการรวมตัวของ “กลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำประแสร์” โดยประชาชนมีส่วนร่วมกับเทศบาลตำบลปากน้ำประแสร์ในกิจกรรมอนุรักษ์แม่น้ำและป่าชายเลน ส่วนปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในท้องถิ่น

ของตน เพราะประกอบอาชีพอื่นอยู่แล้ว ส่วนประชาชนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมจะอยู่ในรูปแบบผลิต และขายสินค้าประมง และผลผลิตจากสวนผลไม้ตามความถนัดของตน

(4) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศลุ่มน้ำประแสร์ 3 ด้าน ได้แก่ การพัฒนา ด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศลุ่มน้ำประแสร์ เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอนาคต และทำให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวมีผล ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนของพื้นที่ลุ่มน้ำประแสร์ต่อไป

สร้อยสน รัฐสมบุญ (2550) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ ชุมชนเกาะลิบง จังหวัดตรัง มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพัฒนาการและรูปแบบการท่องเที่ยว (2) ศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว (3) วิเคราะห์ขีดความสามารถ ในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว และ (4) เสนอแนะกรอบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ ในพื้นที่ชุมชนเกาะลิบง จังหวัดตรัง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก (1) การสังเกต พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน (2) การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ ของพื้นที่เกาะลิบง และ (3) การสัมภาษณ์ เพื่อต้องการรวบรวมข้อมูลเชิงลึก (4) การประชุมกลุ่มย่อย ครั้งละ 6-8 คน และ (5) แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คนในพื้นที่ 227 คน และ นักท่องเที่ยว 199 คน

ผลการศึกษาพบว่า (1) การท่องเที่ยวในเกาะลิบง เริ่มมาเมื่อปี พ.ศ. 2525 มีจุดเด่น คือ เป็นแหล่งหญ้าทะเลที่มีความอุดมสมบูรณ์ สามารถพบเห็นพะยูนฝูงใหญ่บริเวณรอบเกาะ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2542 มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวทะเลตรัง ทำให้เกาะลิบงมีจำนวนนักท่องเที่ยว เพิ่มขึ้น เริ่มมีการลงทุนด้านธุรกิจการท่องเที่ยวจากนายทุนเพิ่มมากขึ้น ในส่วนทรัพยากร การท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวได้มีอยู่ 3 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิต และประวัติศาสตร์ มีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา

(2) จากการวิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า มีพื้นที่ที่ต้องระวังในการพัฒนา ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าสงวน เขตหญ้าทะเล เขตปะการังและแนวหิน และเขตชุมชนย่านมุสลิม ซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงจะมีผลกระทบต่อระบบนิเวศและวิถีชีวิตของ คนในเกาะลิบง

(3) จากการวิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า มีพื้นที่ที่ต้องระวังในการพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่สร้างความเป็นเอกลักษณ์

แก่เกาะลิบง หากมีการเปลี่ยนแปลงจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตของคนในเกาะลิบง สามารถจำแนกเป็นกลุ่มพื้นที่ที่ต้องระวังได้ คือ เขตพื้นที่ป่าสงวน เขตหญ้าทะเล เขตปะการังและแนวหิน และเขตย่านชุมชน

(4) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือการพัฒนาให้เหมาะสมกับระบบนิเวศ และสังคมวัฒนธรรมชาวมุสลิม โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ ทั้งในส่วนของพื้นที่อนุรักษ์และเขตชุมชน รวมถึงแนวทางการบริหารจัดการ โดยต้องมีการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และเน้นการจัดการโดยชุมชนเป็นหลัก เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของคนบนเกาะลิบง

จิราเจตน์ อุดมศรี (2547) ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบริบททางด้านกายภาพและสังคมของพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี (2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี (3) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี โดยการเก็บข้อมูลจาก 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 4 คน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว จำนวน 25 คน และประชาชนผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการศึกษาจากเอกสาร

ผลการศึกษาพบว่า (1) บริบททางด้านกายภาพและสังคมของตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีปัจจัยที่ดึงดูดการท่องเที่ยว คือ ความสวยงามของลำน้ำ ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ และกิจกรรมการผจญภัยกึ่งอนุรักษ์ มีแนวโน้มจะมีนักท่องเที่ยวมากขึ้นในอนาคต (2) ปัญหาและอุปสรรคคืออาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในพื้นที่สามารถทำรายได้ได้มากกว่าการท่องเที่ยว จึงทำให้ไม่มีประชาชนที่จะสนใจในด้านการท่องเที่ยว และไม่มีส่วนร่วมในการร่วมเสนอความคิดเห็น การตัดสินใจ เนื่องจากประชาชนไม่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ทำให้ประชาชนขาดความรู้และความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขาดการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ที่ดี (3) รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรมีคุณสมบัติที่เป็นการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวตามแนวทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่คำนึงถึงการสร้างจิตสำนึกให้ชาวบ้าน

เข้ามามีส่วนร่วม ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีการอนุรักษ์ทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างชาญฉลาด ก่อให้เกิดผลกระทบให้น้อยที่สุด

จุฬาวดี จันทรเทวาลิขิต (2547) ศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนเกาะช้าง กรณีศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ หมู่ 2 บ้านสลักเพชร กิ่งอำเภอเกาะช้างใต้ จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว บทบาทหน้าที่ขององค์กรภาครัฐและท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยว และความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะช้าง ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะช้าง ตลอดจนความพร้อมในการเตรียมการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเกาะช้าง มีกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐและท้องถิ่นและผู้นำชุมชน ประชาชนท้องถิ่น (76 ครอบครัว) ผู้ประกอบการ (30 ราย) และนักท่องเที่ยวในพื้นที่ (55 ราย) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับเจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐและท้องถิ่น และผู้นำชุมชน และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวในพื้นที่

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว มีความเห็นด้วยในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะช้าง แต่ไม่แน่ใจเรื่องผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในด้านการพัฒนาและความพร้อมในการรองรับ และจากการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว พบว่าทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวและความพร้อมในการเตรียมรับการพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะช้างไม่ต่างกัน โดยให้ความเห็นเชิงบวกกับการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การจัดให้มีระบบสาธารณูปโภค การกำจัดขยะ และการมีการบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น และให้ความเห็นเชิงลบกับความพร้อมในการเตรียมรับการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทน้อย ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการประกอบการ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นในเรื่องผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่างกัน โดยประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวมีความไม่แน่ใจในเรื่องผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เนื่องจากปัจจุบันยังไม่เห็นผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนามากนัก ในขณะที่ผู้ประกอบการได้รับผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากผู้ประกอบการมีรายได้มากขึ้น

นพวรรณ ปิสิริกันต์ (2551) ศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษา: 3 ชุมชนบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างชุมชนท้องถิ่น กับกลุ่มผลประโยชน์ ภายใต้นโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยมีจุดมุ่งหมายให้ชุมชนท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว กลุ่มผลประโยชน์ ให้มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเป็นกลไกนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะจง จากชาวบ้าน จำนวน 3 คน และจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่รัฐ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เจ้าหน้าที่หน่วยต้นน้ำ ผู้นำท้องถิ่น อบต. ผู้ประกอบการเจ้าของธุรกิจ เจ้าหน้าที่มูลนิธิพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และผู้อาวุโสในชุมชน และเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยทำการวิเคราะห์ห้ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังไม่เกิดในชุมชนบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เนื่องจากชุมชนมีส่วนร่วมน้อยมาก และได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวน้อยมาก ส่วนใหญ่ชุมชนนี้มีรายได้หลักจากการทำอาชีพเกษตรกรรม และจากการรับจ้าง ซึ่งผลประโยชน์ส่วนใหญ่จะตกอยู่กับนายทุน เช่น โรงแรม ร้านอาหาร เป็นต้น และปัจจุบันพบว่าชุมชนเป็นเจ้าของในกรรมสิทธิ์ที่ดินน้อยมาก บางหมู่บ้านขายที่ดินให้แก่นายทุนไปหมดแล้ว และนับวันยังมีราคาสูงขึ้นเรื่อย ๆ ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผลประโยชน์มีน้อย ส่วนใหญ่จะเอื้อประโยชน์ให้แก่กัน เหตุผลเนื่องจากนโยบายของรัฐที่เอื้อประโยชน์ต่อคนที่ใกล้ชิด ดังนั้น การที่จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน มีทรัพยากรธรรมชาติที่คงอยู่อย่างสมบูรณ์ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของนายทุนร่วมกับชุมชน โดยมีองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ประสาน และใช้องค์ความรู้ด้านการจัดการสมัยใหม่ ใช้การวิจัยนำทางในการพัฒนาจึงจะเกิดความยั่งยืนได้

วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ (2549) ศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ศึกษากรณีตลาดน้ำอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนอัมพวา สภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยว ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน อันนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนชุมชน ตัวแทนภาครัฐ ตัวแทนภาคเอกชน ตัวแทนนักท่องเที่ยว โดยศึกษาจากการสังเกตจากการสนทนากลุ่ม จำนวน 25 คน การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 18 คน และใช้แบบสอบถาม จำนวน 400 คน

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนอัมพวาได้มีการฟื้นฟูการท่องเที่ยวให้กลับมาอีกครั้งในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มาก โดยเฉพาะการท่องเที่ยวตลาดน้ำอัมพวา ที่มีนักท่องเที่ยวจาก กรุงเทพมหานครและบริเวณใกล้เคียงให้ความสนใจ ส่งผลให้ชุมชนมีการปรับตัวเพื่อรองรับ การท่องเที่ยว มีอาชีพใหม่ ๆ มีการฟื้นฟู และรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม มีการเปลี่ยนแปลง ระบบการผลิตจากการผลิตเพื่อยังชีพมาสู่การผลิตเพื่อการค้าและกำไรมากขึ้น และส่งผลต่อ การขาดความช่วยเหลือและนำไปสู่ความขัดแย้งในชุมชน แนวทางการจัดการการท่องเที่ยว จึงควรจัดให้มีระบบ โดยใช้หลักการประจักษ์ร่วมกันเชิงพหุภาคี เพื่อให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชน และมีการกำหนดกรอบการพัฒนาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว กำหนดบทบาทและหน้าที่ของทุกฝ่ายให้ชัดเจน ทั้งนี้แต่ละภาคส่วน ต้องมีเป้าหมายเพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีรูปแบบการท่องเที่ยว ที่หลากหลายและให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เพื่อให้ชุมชนได้ตระหนักและให้ ความสำคัญต่อการจัดการการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญ อันจะนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการบนพื้นที่เกาะเสม็ด ที่ดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยว จำนวน 158 ราย ประกอบด้วย ธุรกิจที่พักแรม จำนวน 71 ราย ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 58 ราย ธุรกิจจำหน่ายสินค้าและสินค้าที่ระลึก จำนวน 28 ราย และธุรกิจรถโดยสาร จำนวน 1 ราย (สมถวิล จันทร์พรหมณ์, 2558)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในแต่ละประเภทธุรกิจของผู้ประกอบการ ด้วยการใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (ปัญญา ธีรวิทย์เลิศ, 2545) ซึ่งกำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน 0.05

สูตรการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมรับได้

ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละประเภทธุรกิจของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด
(สมถวิล จันทร์พราหมณ์, 2558)

ลำดับ	ผู้ประกอบการ	จำนวนประชากร (ราย)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ราย)
1	ธุรกิจที่พักแรม	71	60
2	ธุรกิจอาหาร และเครื่องดื่ม	58	51
3	ธุรกิจจำหน่ายสินค้า และสินค้าที่ระลึก	28	26
4	ธุรกิจรถโดยสาร	1	1
	รวม	158	138

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนรวม 138 ราย และใช้วิธีการ
สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จากผู้ประกอบการในแต่ละประเภทธุรกิจ
ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
อย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา
ประเภทสถานประกอบการ ตำแหน่ง และข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด ลักษณะคำถาม
เป็นแบบเลือกตอบ (Check list) และระบุคำตอบ (Completed test) รวมจำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด
จังหวัดระยอง จำนวน 17 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale)

โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน (อรพินทร์ ชูชม, 2545) ดังนี้

- 5 หมายถึง จริง
- 4 หมายถึง ค่อนข้างจริง
- 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 2 หมายถึง ค่อนข้างไม่จริง
- 1 หมายถึง ไม่จริง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง จำนวน 23 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert's scale

โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 4 หมายถึง เห็นด้วย
- 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ นายถาวร วัฒนกุล (ตำแหน่งท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดระยอง), นางจุฑารัตน์ ชาวคม (ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดระยอง) และ ดร. กาญจนา บุญยัง (ตำแหน่งอาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ประกอบการที่เกาะล้าน จังหวัดชลบุรี จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's alpha ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม ดังนี้

1) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด เท่ากับ 0.892 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้จริง

2) แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด เท่ากับ 0.790 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงหัวหน้าอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

2. นำหนังสือแนะนำตัวและหนังสือแสดงความยินยอมให้ข้อมูลจากวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา พร้อมแบบสอบถาม ไปเก็บข้อมูลกับผู้ประกอบการที่เกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

3. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับผู้ประกอบการในพื้นที่เกาะเสม็ดด้วยตนเอง จำนวน 138 ชุด โดยได้รับกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์ จำนวน 138 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

4. ระยะเวลาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 1-28 กุมภาพันธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด และข้อมูลแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด โดยใช้วิธีการประมวลผลค่าทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ
2. ข้อมูลสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด วิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เกณฑ์แปลผล

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย สำหรับสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง	สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง	สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง	สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง	สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง	สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนน้อยที่สุด

3. ข้อมูลแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เกณฑ์แปลผล

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย สำหรับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง	แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง	แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง	แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง	แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง	แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัย “แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด โดยเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด จำนวน 138 ราย ประกอบด้วย ผู้ประกอบการจากธุรกิจที่พักแรม จำนวน 60 ราย, ผู้ประกอบการจากธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 51 ราย, ผู้ประกอบการจากธุรกิจจำหน่ายสินค้าและสินค้าที่ระลึก จำนวน 26 ราย และผู้ประกอบการจากธุรกิจรถโดยสาร จำนวน 1 ราย ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด

การศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทสถานประกอบการ สถานที่ตั้งของสถานประกอบการ ระยะเวลาที่ได้ประกอบกิจการ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม สถานที่ท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดที่มีความสวยงามและดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุดตามความคิดเห็นของผู้ประกอบการ และกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุดตามความคิดเห็นของผู้ประกอบการ ซึ่งผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	81	58.70
หญิง	57	41.30
รวม	138	100.00

จากตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 81 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.70 และเป็นเพศหญิง จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.30

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 21 ปี	3	2.18
21-40 ปี	45	32.61
41-60 ปี	85	61.59
61 ปี ขึ้นไป	5	3.62
รวม	138	100.00

จากตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดอายุ 41-60 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.59 รองลงมาคือ อายุ 21-40 ปี จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.61 อายุ 61 ปี ขึ้นไป จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.62 และกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดอายุ ต่ำกว่า 21 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.18 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา และต่ำกว่า	2	1.45
มัธยมศึกษา	6	4.35
อนุปริญญา	16	11.59
ปริญญาตรี	97	70.29
ปริญญาโท และสูงกว่า	17	12.32
รวม	138	100.00

จากตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 97 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.29 ระดับปริญญาโท และสูงกว่า จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.32 ระดับอนุปริญญา จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.59 ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.35 และระดับประถมศึกษา และต่ำกว่า มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.45 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามประเภทสถานประกอบการ

ประเภทสถานประกอบการ	จำนวน	ร้อยละ
ธุรกิจที่พักแรม	60	43.48
ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม	51	37.96
ธุรกิจจำหน่ายสินค้าและสินค้าที่ระลึก	26	18.84
ธุรกิจรถโดยสาร	1	.72
รวม	138	100.00

จากตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามประเภทสถานประกอบการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจากธุรกิจ

ที่พักแรม มีจำนวนมากที่สุด คือ 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.48 รองลงมาคือ ผู้ประกอบการจากธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.96 ผู้ประกอบการจากธุรกิจจำหน่ายสินค้าและสินค้าที่ระลึก จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.84 และน้อยที่สุดคือ ผู้ประกอบการจากธุรกิจรถโดยสาร จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.72 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามสถานที่ตั้งของสถานประกอบการ

สถานที่ตั้งของสถานประกอบการ	จำนวน	ร้อยละ
หาดทรายแก้ว	89	64.49
อ่าววงเดือน	15	10.87
อ่าวไผ่	13	9.42
อ่าวเทียน	7	5.07
อ่าวพร้าว	5	3.62
อ่าวลุงดำ	4	2.90
อ่าวกิว	3	2.17
อ่าวหวาย	1	.72
อ่าวปะการัง	1	.72
รวม	138	100.00

จากตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามสถานที่ตั้งของสถานประกอบการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจากสถานประกอบการบริเวณหาดทรายแก้ว มีจำนวนมากที่สุด คือ 89 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.49 รองลงมาคือ ผู้ประกอบการจากอ่าววงเดือน จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.87 ผู้ประกอบการจากอ่าวไผ่ จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.42 ผู้ประกอบการจากอ่าวเทียน จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.07 ผู้ประกอบการจากอ่าวพร้าว จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.62 ผู้ประกอบการจากอ่าวลุงดำ จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.90 ผู้ประกอบการจากอ่าวกิว จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.17 และน้อยที่สุด คือ ผู้ประกอบการจากอ่าวหวายและอ่าวปะการัง โดยมีจำนวนเท่ากัน คือ 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.72 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามระยะเวลาที่ประกอบกิจการของสถานประกอบการ

ระยะเวลาที่ประกอบกิจการ	จำนวน	ร้อยละ
0-5 ปี	14	10.14
6-10 ปี	66	47.83
11-15 ปี	36	26.09
16 ปี ขึ้นไป	22	15.94
รวม	138	100.00

ค่าเฉลี่ย = 10.88 ปี, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 4.94, ค่าสูงสุด = 25 ปี, ค่าต่ำสุด = 2 ปี

จากตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามระยะเวลาที่ประกอบกิจการของสถานประกอบการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดประกอบกิจการมาแล้ว 6-10 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.83 รองลงมาคือ ระยะเวลา 11-15 ปี จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.09 ระยะเวลา 16 ปี ขึ้นไป จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.94 และน้อยที่สุดคือ ระยะเวลา 0-5 ปี จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.14 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
เจ้าของกิจการ	29	21.01
ผู้จัดการ	65	47.10
ผู้ช่วยผู้จัดการ	23	16.67
หัวหน้างาน	8	5.80
พนักงาน/ เจ้าหน้าที่	13	9.42
รวม	138	100.00

จากตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดตำแหน่งผู้จัดการมีจำนวนมากที่สุดคือ 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.10 รองลงมาคือตำแหน่งเจ้าของกิจการ จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.01 ตำแหน่งผู้ช่วยผู้จัดการ จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67 ตำแหน่งพนักงาน/เจ้าหน้าที่ จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.42 และน้อยที่สุดคือ ตำแหน่งหัวหน้างาน จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามความคิดเห็นต่อสถานที่ท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดที่มีความสวยงามและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด

สถานที่ท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
หาดทรายแก้ว	79	57.25
อ่าวลุงดำ	19	13.77
อ่าวปะการัง	14	10.14
อ่าวหวาย	13	9.42
อ่าวพร้าว	12	8.70
จุดชมวิวิท่ายเกาะ	1	.72
รวม	138	100.00

จากตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามความคิดเห็นต่อสถานที่ท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดที่มีความสวยงามและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความคิดเห็นว่า หาดทรายแก้วมีความสวยงามที่สุด จำนวน 79 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.25 รองลงมาคือ อ่าวลุงดำ จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.77 อ่าวปะการัง จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.14 อ่าวหวาย จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.42 อ่าวพร้าว จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.70 และจุดชมวิวิท่ายเกาะมีจำนวนน้อยที่สุด คือ 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.72 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด

กิจกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
เล่นน้ำทะเล	49	35.50
เที่ยวรอบเกาะ	28	20.29
ดำน้ำ	27	19.57
รับประทานอาหารทะเล	13	9.42
ชมดวงกระบองไฟ	11	7.97
ชมวิวทิวทัศน์/ ชมพระอาทิตย์ตกดิน	8	5.80
แหล่งบันเทิงบนเกาะ	2	1.45
รวม	138	100.00

จากตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดจำแนกตามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด คือ การเล่นน้ำทะเล มีจำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.50 รองลงมาคือ การเที่ยวรอบเกาะ จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.29 ดำน้ำ จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.57 รับประทานอาหารทะเล จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.42 ชมดวงกระบองไฟ จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.97 ชมวิวทิวทัศน์/ชมพระอาทิตย์ตกดิน จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.80 และน้อยที่สุดคือ แหล่งบันเทิงบนเกาะ มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.45 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ตารางที่ 12 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านสิ่งแวดล้อม

ด้าน สิ่งแวดล้อม	จำนวน และร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่ แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง				
1. การ ดำเนินงาน ของ ผู้ประกอบการ บนเกาะเสม็ด ดำเนินควบคู่ ไปกับการ อนุรักษ์ ธรรมชาติ	35 (25.36)	84 (60.87)	18 (13.04)	1 (.72)	0 (.00)	4.11	.64	มาก	2
2. กิจกรรม การท่องเที่ยว ของ นักท่องเที่ยว บนเกาะเสม็ด ในปัจจุบัน ไม่มี ผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม	10 (7.25)	69 (50.00)	45 (32.61)	13 (9.42)	1 (.72)	3.54	.79	มาก	4

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ด้าน สิ่งแวดล้อม	จำนวน และร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อัน ดับ
	จริง	ค่อนข้าง	ไม่	ค่อนข้าง	ไม่				
		จริง	แน่ใจ	ไม่จริง	จริง				
3. กิจกรรม การท่องเที่ยว บนเกาะเสม็ด มีกิจกรรม การท่องเที่ยว เพื่อศึกษา ธรรมชาติ/ ระบบนิเวศ (ทั้งจากป้าย หรือจากผู้ นำเที่ยว)	22 (15.94)	65 (47.10)	41 (29.71)	6 (4.35)	4 (2.90)	3.69	.89	มาก	3

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ด้าน สิ่งแวดล้อม	จำนวน และร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	จริง	ค่อนข้าง	ไม่	ค่อนข้าง	ไม่				
		จริง	แน่ใจ	ไม่จริง	จริง				
4. กิจกรรม การท่องเที่ยว บนเกาะเสม็ด มีกิจกรรม การทัศนศึกษา จากหน่วยงาน ต่าง ๆ เช่น สถานศึกษา หน่วยงาน ราชการ หน่วยงาน เอกชน เป็นต้น เพื่อศึกษา เรียนรู้ด้าน ทรัพยากร ธรรมชาติ	81 (58.70)	48 (34.78)	7 (5.07)	2 (1.45)	0 (.00)	4.51	.66	มาก ที่สุด	1

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ด้าน สิ่งแวดล้อม	จำนวน และร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	จริง	ค่อนข้าง	ไม่	ค่อนข้าง	ไม่				
		จริง	แน่ใจ	ไม่จริง	จริง				
5. เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว ของเกาะเสม็ด ที่ดีขึ้น สามารถ ช่วยให้เกิด การอนุรักษ์ ทรัพยากร ธรรมชาติบน พื้นที่เกาะเสม็ด ได้มากขึ้น (เช่น การนำ เงินรายได้/ ภาษีที่ได้ มาจากการ ท่องเที่ยว มาส่งเสริม การอนุรักษ์/ บริหารจัดการ ด้าน สิ่งแวดล้อม บนเกาะเสม็ด	14 (10.14)	52 (37.68)	65 (47.10)	5 (3.62)	2 (1.45)	3.51	.79	มาก	5
ภาพรวม						3.87	.41	มาก	

จากตารางที่ 12 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความคิดเห็นว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมาก มีค่าเฉลี่ย 3.87 (SD = .41) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด มีกิจกรรมการศึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สถานศึกษา หน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน เป็นต้น เพื่อศึกษาเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.51 (SD = .66) รองลงมาคือ การดำเนินงานของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด ดำเนินควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย 4.11 (SD = .64) และลำดับสุดท้าย คือ เศรษฐกิจการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ดที่ดีขึ้นสามารถช่วยให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่เกาะเสม็ดได้มากขึ้น (เช่น การนำเงินรายได้/ ภาษีที่ได้มาจากการท่องเที่ยวมาส่งเสริมการอนุรักษ์/ บริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมบนเกาะเสม็ด มีค่าเฉลี่ย 3.51 (SD = .79)

ตารางที่ 13 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ด้านสังคม และ วัฒนธรรม	จำนวน และร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่ แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง				
6. ผู้ประกอบ การบน เกาะเสม็ด มีส่วนร่วม ในการบริหาร จัดการ ตามแนวทาง การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ ร่วมกับภาค ส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคประชา สังคม เป็นต้น	94 (68.12)	37 (26.81)	5 (3.62)	1 (.72)	1 (.72)	4.61	.67	มาก ที่สุด	1

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ด้านสังคม และ วัฒนธรรม	จำนวน และร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่ แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง				
7. เกาะเสม็ด มีกิจกรรม การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ โดยชุมชน คือ ชุมชนท้องถิ่น เป็นผู้จัด กิจกรรม การท่องเที่ยว เอง เช่น กิจกรรม การพายเรือ กิจกรรมดำน้ำ เป็นต้น	26 (18.84)	76 (55.07)	29 (21.01)	4 (2.90)	3 (2.17)	3.86	.83	มาก	5
8. ชุมชน ท้องถิ่นของ เกาะเสม็ด มีการสร้าง ความร่วมมือ กับ ผู้ประกอบการ ในการจัด กิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิง นิเวศร่วมกัน	85 (61.59)	40 (28.99)	9 (6.52)	2 (1.45)	2 (1.45)	4.48	.80	มากที่สุด	3

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ด้านสังคม และ วัฒนธรรม	จำนวน และร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่ แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง				
9. กิจกรรม การท่องเที่ยว บนเกาะเสม็ด มีความ เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรม ประเพณี วรรณคดีไทย ซึ่งได้มี การอนุรักษ์ไว้ เช่น วรรณคดี ของสุนทรภู่ เป็นต้น	92 (66.77)	34 (24.64)	8 (5.80)	0 (.00)	4 (2.90)	4.52	.85	มาก ที่สุด	2

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ด้านสังคม และ วัฒนธรรม	จำนวน และร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อัน ดับ
	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่ แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง				
10. กิจกรรม การท่องเที่ยว ของเกาะเสม็ด มีกิจกรรม การท่องเที่ยว เพื่อเรียนรู้วิถี ชีวิตของชุมชน (เช่น การทำ ประมงของ ชาวบ้าน, การตกหมึก เป็นต้น)	37 (26.81)	84 (60.87)	14 (10.14)	0 (.00)	3 (2.17)	4.10	.75	มาก	4
ภาพรวม						4.31	.52	มากที่สุด	

จากตารางที่ 13 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านสังคมและวัฒนธรรม ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความคิดเห็นว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.31 (SD = .52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม เป็นต้น เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.61 (SD = .67) รองลงมาคือ กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี วรรณคดีไทย ซึ่งได้มีการอนุรักษ์ไว้ เช่น

วรรณคดีของสุนทรภู่ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 4.52 (SD = .85) และลำดับสุดท้าย คือ เกาะเสม็ด มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน คือ ชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเอง เช่น กิจกรรมการพายเรือ กิจกรรมดำน้ำ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 3.86 (SD = .83)

ตารางที่ 14 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ	จำนวน และร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง				
11. สถานประกอบการบนเกาะเสม็ดมีการทำการตลาดและกิจกรรมส่งเสริมการขายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด	37 (26.81)	80 (57.97)	19 (13.77)	0 (.00)	2 (1.45)	4.09	.73	มาก	5

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ด้าน เศรษฐกิจ	จำนวน และร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่ แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง				
12. สถาน ประกอบการ บนเกาะเสม็ด มีการสร้าง ความร่วมมือ กันระหว่าง ผู้ประกอบการ ด้วยกัน (เช่น ระหว่างที่พัก ร้านอาหาร รถโดยสาร และอื่น ๆ) เพื่อการเติบโต ทางเศรษฐกิจ ร่วมกัน	92 (66.67)	39 (28.26)	7 (5.07)	0 (.00)	0 (.00)	4.62	.58	มาก ที่สุด	3

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ด้าน เศรษฐกิจ	จำนวน และร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่ แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง				
13. กิจกรรม การท่องเที่ยว เชิงนิเวศบน เกาะเสม็ด ทำให้เกาะ เสม็ดมี เศรษฐกิจ ที่ดี เกิดการ กระจาย รายได้สู่ ผู้ประกอบการ (เช่น ที่พัก ร้านอาหาร รถโดยสาร และอื่น ๆ)	112 (81.16)	24 (17.39)	0 (.00)	1 (.72)	1 (.72)	4.78	.55	มาก ที่สุด	1

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ด้าน เศรษฐกิจ	จำนวน และร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	จริง	ค่อนข้าง	ไม่	ค่อนข้าง	ไม่				
		จริง	แน่ใจ	ไม่จริง	จริง				
14. พื้นที่เกาะ เสม็ดได้รับ การสนับสนุน และได้รับ การพัฒนา ทางด้าน การท่องเที่ยว เชิงนิเวศจาก ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชา สังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ	72 (52.17)	56 (40.58)	8 (5.80)	1 (.72)	1 (.72)	4.43	.70	มาก ที่สุด	4

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ด้าน เศรษฐกิจ	จำนวน และร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	จริง	ค่อนข้าง	ไม่	ค่อนข้าง	ไม่				
		จริง	แน่ใจ	ไม่จริง	จริง				
15. เกาะเสม็ด ในปัจจุบัน มีการจัดเก็บ ค่าธรรมเนียม ในการบำรุง รักษาพื้นที่ ทางธรรมชาติ ของเกาะจาก หน่วยงาน ต่าง ๆ เช่น องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น, อุทยาน แห่งชาติ เป็นต้น	99 (71.74)	36 (26.09)	3 (2.17)	0 (.00)	0 (.00)	4.70	.51	มาก ที่สุด	2
ภาพรวม						4.52	.36	มากที่สุด	

จากตารางที่ 14 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านเศรษฐกิจ ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความคิดเห็นว่ สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.52 (SD = .36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด ทำให้เกาะเสม็ดมีเศรษฐกิจที่ดี เกิดการกระจายรายได้สู่ผู้ประกอบการ (เช่น ที่พัก ร้านอาหาร รถโดยสาร และอื่น ๆ) เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.78 (SD = .55) รองลงมาคือ เกาะเสม็ดในปัจจุบันมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการบำรุงรักษาพื้นที่ทางธรรมชาติของเกาะจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 4.70 (SD = .51) และลำดับสุดท้าย คือ สถานประกอบการบนเกาะเสม็ดมีการทำการตลาดและกิจกรรมส่งเสริมการขายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด มีค่าเฉลี่ย 4.09 (SD = .73)

ตารางที่ 15 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของกลุ่ม
ตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่าง
ยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านการเมือง

ด้านการเมือง	จำนวน และร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่ แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง				
16. ทุกภาค ส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชา สังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ มีนโยบายใน การทำงาน ร่วมกัน และมี การประสาน กัน ด้านการ ท่องเที่ยว เชิงนิเวศบน เกาะเสม็ด	97 (70.30)	35 (25.36)	4 (2.90)	1 (.72)	1 (.72)	4.64	.65	มาก ที่สุด	1

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ด้าน การเมือง	จำนวน และร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	จริง	ค่อนข้าง	ไม่	ค่อนข้าง	ไม่				
		จริง	แน่ใจ	ไม่จริง	จริง				
17. ทุกภาค ส่วน ทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาค ประชาชน ภาคประชา สังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ มีนโยบาย ส่งเสริม การ ท่องเที่ยว เชิงนิเวศ อย่าง มีแบบแผน และต่อเนื่อง อย่าง เป็นรูปธรรม	95 (68.84)	36 (26.09)	5 (3.62)	0 (.00)	2 (1.45)	4.61	.70	มาก ที่สุด	2
ภาพรวม						4.62	.60	มากที่สุด	

จากตารางที่ 15 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านการเมือง ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความคิดเห็นที่ สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.62 (SD = .60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ มีนโยบายในการทำงานร่วมกันและมีการประสานกันด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.64 (SD = .65) รองลงมา คือ ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีแบบแผน และต่อเนื่องอย่างเป็นรูปธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.61 (SD = .70) ตามลำดับ

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

สถานการณ์ การท่องเที่ยว เชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ บนเกาะเสม็ด			
	$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
ด้านสิ่งแวดล้อม	3.87	.41	มาก	4
ด้านสังคมและ วัฒนธรรม	4.31	.52	มากที่สุด	3
ด้านเศรษฐกิจ	4.52	.36	มากที่สุด	2
ด้านการเมือง	4.62	.60	มากที่สุด	1
ภาพรวม	4.28	.37	มากที่สุด	

จากตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง พบว่า โดยภาพรวมสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านการเมือง มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด เป็นอันดับ 1

สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านเศรษฐกิจ มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด เป็นอันดับ 2

สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสังคมและวัฒนธรรม มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด เป็นอันดับ 3

และสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสิ่งแวดล้อม มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด เป็นอันดับสุดท้าย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ตารางที่ 17 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่ม
ตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
อย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านสิทธิครอบครองที่ดิน

ด้านสิทธิ ครอบครอง ที่ดิน	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย ยิ่ง				
1. อุทยาน แห่งชาติ เขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีมาตรการ กำหนดสิทธิใน การครอบครอง ที่ดินและการใช้ ทรัพยากรของ ท้องถิ่น	114 (82.62)	22 (15.94)	1 (.72)	1 (.72)	0 (.00)	4.80	.47	มาก ที่สุด	3

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ด้านสิทธิ ครอบครองที่ดิน	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย ยิ่ง				
2. อุทยาน แห่งชาติ เขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควร มีการกำหนดพื้นที่ บางส่วนเป็นเขต อนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	120 (86.96)	18 (13.04)	0 (.00)	0 (.00)	0 (.00)	4.87	.34	มาก ที่สุด	1
3. อุทยาน แห่งชาติ เขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีการกำหนด พื้นที่สำหรับ การท่องเที่ยว เพื่อลดผลกระทบ ต่อสภาพแวดล้อม ที่เปราะบาง	118 (85.51)	20 (14.49)	0 (.00)	0 (.00)	0 (.00)	4.86	.35	มาก ที่สุด	2
	ภาพรวม					4.84	.26	มากที่สุด	

จากตารางที่ 17 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านสิทธิครอบครองที่ดิน ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.84 (SD = .26) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีการกำหนดพื้นที่บางส่วนเป็นเขตอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.87 (SD = .34) รองลงมาคือ อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีการกำหนดพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยว เพื่อลดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่เปราะบาง มีค่าเฉลี่ย 4.86 (SD = .35) และอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีการกำหนดสิทธิในการครอบครองที่ดินและการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 4.80 (SD = .47) ตามลำดับ

ตารางที่ 18 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่ม
ตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
อย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านนโยบายการท่องเที่ยว

ด้านนโยบาย การท่องเที่ยว	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย ยิ่ง				
4. นโยบายจาก ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชา สังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบาย ส่งเสริม ให้คนใน ท้องถิ่น/ ผู้ประกอบการ มีส่วนร่วม ในการบริหาร จัดการด้าน การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	123 (89.13)	14 (10.15)	1 (.72)	0 (.00)	0 (.00)	4.88	.34	มาก ที่สุด	1

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ด้านนโยบาย การท่องเที่ยว	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง		ไม่เห็น แน่ใจ		ไม่เห็น ด้วย ยิ่ง				
	เห็น ด้วย	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย				
5. นโยบายจาก ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรสนับสนุนต่อ การดำเนินงาน ด้านการท่องเที่ยว เชิงนิเวศของ ผู้ประกอบการบน พื้นที่เกาะเสม็ด	120 (86.96)	18 (13.04)	0 (.00)	0 (.00)	0 (.00)	4.87	.34	มากที่สุด	2
ภาพรวม						4.88	.29	มากที่สุด	

จากตารางที่ 18 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านนโยบายการท่องเที่ยว ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.88 (SD = .29) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

นโยบายจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายส่งเสริมให้คนในท้องถิ่น/ ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.88 (SD = .34) รองลงมาคือ นโยบายจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรสนับสนุนต่อการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของผู้ประกอบการบนพื้นที่เกาะเสม็ด มีค่าเฉลี่ย 4.87 (SD = .34) ตามลำดับ

ตารางที่ 19 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่ม
ตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
อย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านการวางแผนการใช้พื้นที่

ด้านการวางแผน การใช้พื้นที่	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย ยิ่ง				
6. อุทยาน แห่งชาติ เขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีแผน การดำเนินงาน ด้านการใช้พื้นที่ บนเกาะของ กิจการ/ กิจกรรม ด้านการท่องเที่ยว เชิงนิเวศอย่าง จริงจัง	115 (83.33)	23 (16.67)	0 (.00)	0 (.00)	0 (.00)	4.83	.37	มาก ที่สุด	2

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ด้านการวางแผน การใช้พื้นที่	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย ยิ่ง				
	7. อุทยาน แห่งชาติ เขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีการพิจารณา อนุญาตกิจการ ที่ดำเนินธุรกิจ ด้านการท่องเที่ยว ให้ควบคู่ไปกับ การอนุรักษ์ ทรัพยากร ธรรมชาติ	122 (88.41)	16 (11.59)	0 (.00)	0 (.00)				

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ด้านการวางแผน การใช้พื้นที่	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น		ไม่เห็น		ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง				
	ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย					
8. อุทยาน แห่งชาติ เขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีการควบคุม และดูแลการใช้ พื้นที่ของกิจการ/ กิจกรรมด้านการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บนเกาะเสม็ดอยู่ เสมอ	117 (84.78)	17 (12.32)	4 (2.90)	0 (.00)	0 (.00)	4.82	.46	มากที่สุด	3
ภาพรวม						4.86	.22	มากที่สุด	

จากตารางที่ 19 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านการวางแผนการใช้พื้นที่ ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.86 (SD = .22) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีการพิจารณาอนุญาตกิจการที่ดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ให้ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่าแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.88 (SD = .32) รองลงมาคือ อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีแผนการดำเนินงานด้านการใช้พื้นที่บนเกาะของกิจการ/ กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างจริงจัง มีค่าเฉลี่ย 4.83 (SD = .37) และอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีการควบคุมและดูแลการใช้พื้นที่ของกิจการ/ กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ดอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ย 4.82 (SD = .46) ตามลำดับ

ตารางที่ 20 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านการตลาดการท่องเที่ยว

ด้านการตลาด การท่องเที่ยว	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย ยิ่ง				
9. ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชา สังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรให้ การส่งเสริม การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ บนเกาะเสม็ด	134 (97.10)	4 (2.90)	0 (.00)	0 (.00)	0 (.00)	4.97	.17	มาก ที่สุด	1

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ด้านการตลาด	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย				
10. ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรสนับสนุน ด้านการตลาด และ ประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยว เชิงนิเวศบน เกาะเสม็ด	124 (89.86)	14 (10.14)	0 (.00)	0 (.00)	0 (.00)	4.90	.30	มาก ที่สุด	2

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ด้าน	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น	เห็น		ไม่เห็น					
	ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย ยิ่ง				
11.ผู้ประกอบ การบนเกาะ เสม็ด ควรสร้าง ความร่วมมือกับ บริษัทนำเที่ยว เอกชนในการ ส่งเสริมการขาย การท่องเที่ยว เชิงนิเวศบน เกาะเสม็ด	107 (77.54)	31 (22.46)	0 (.00)	0 (.00)	0 (.00)	4.78	.42	มากที่สุด	3
ภาพรวม						4.88	.22	มากที่สุด	

จากตารางที่ 20 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านการตลาดการท่องเที่ยว ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.88 (SD = .22) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.97 (SD = .17) รองลงมาคือ ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรสนับสนุนด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด มีค่าเฉลี่ย 4.90 (SD = .30) และผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดควรสร้างความร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยวเอกชนในการส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด มีค่าเฉลี่ย 4.78 (SD = .42) ตามลำดับ

ตารางที่ 21 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านมาตรฐานของการท่องเที่ยวและกฎระเบียบ

ด้าน มาตรฐาน ของการ ท่องเที่ยวและ กฎระเบียบ	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย				
12. อุทยาน แห่งชาติ เขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด และองค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้อง ควรมีมาตรฐาน/ กฎระเบียบ ที่ชัดเจน ในการพิจารณา อนุญาต และ ควบคุมกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยว เชิงนิเวศบน เกาะเสม็ด	113 (81.88)	25 (18.12)	0 (.00)	0 (.00)	0 (.00)	4.82	.39	มาก ที่สุด	1

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ด้านมาตรฐาน ของการ ท่องเที่ยวและ กฎระเบียบ	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย ยิ่ง				
13. อุทยาน แห่งชาติ เขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด และองค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้อง ควรมีมาตรฐาน/ กฎระเบียบที่ ชัดเจนในการ พิจารณาอนุญาต และควบคุม สถาน ประกอบการ ที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวเชิง นิเวศบนเกาะ เสม็ด	111 (80.43)	26 (18.84)	1 (.73)	0 (.00)	0 (.00)	4.80	.42	มาก ที่สุด	2
ภาพรวม						4.81	.27	มากที่สุด	

จากตารางที่ 21 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านมาตรฐานของการท่องเที่ยวและกฎระเบียบ ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.81 (SD = .27) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด และองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ควรมีมาตรฐาน/กฎระเบียบที่ชัดเจนในการพิจารณาอนุญาตและควบคุมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 (SD = .39) รองลงมาคือ อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด และองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ควรมีมาตรฐาน/กฎระเบียบที่ชัดเจนในการพิจารณาอนุญาตและควบคุมสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด มีค่าเฉลี่ย 4.80 (SD = .42) ตามลำดับ

ตารางที่ 22 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่ม
ตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
อย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านการฝึกอบรมและการมีใบอนุญาต
ด้านการท่องเที่ยว

ด้านการ ฝึกอบรม และการมี ใบอนุญาตด้าน การท่องเที่ยว	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย ยิ่ง				
14. ภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่ม NGOs และผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้อง ด้านการท่องเที่ยว ควรมีการฝึกอบรม ให้ความรู้แก่คน ในชุมชน/ ผู้ประกอบการ บนเกาะเสม็ด ด้านการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ เพื่อ ประโยชน์ในการ ร่วมกันอนุรักษ์ ทรัพยากร ธรรมชาติ บนเกาะ	120 (86.96)	17 (12.32)	1 (.72)	0 (.00)	0 (.00)	4.86	.37	มาก ที่สุด	1

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ด้านการ ฝึกอบรม และการมี ใบอนุญาตด้าน การทอ่งเที่ยว	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย ยิ่ง				
15. ภาครัฐที่มี ส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการ ออกใบอนุญาต หรือใบรับรอง ให้แก่สถาน ประกอบการ ที่สนับสนุน การทอ่งเที่ยว เชิงนิเวศ บนเกาะเสม็ด ที่ได้มาตรฐาน	95 (68.85)	42 (30.43)	1 (.72)	0 (.00)	0 (.00)	4.68	.48	มาก ที่สุด	3

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ด้านการ ฝึกอบรม และการมี ใบอนุญาตด้าน การท่องเที่ยว	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย ยิ่ง				
16. ภาครัฐที่มี ส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการ พิจารณาออก ใบอนุญาตเฉพาะ สำหรับผู้นำเที่ยว เชิงนิเวศบน เกาะเสม็ด เพื่อให้ เกิดการถ่ายทอด ความรู้ และปลูกฝัง จิตสำนึกใน การร่วมกัน อนุรักษ์ สภาพแวดล้อม แก่นักท่องเที่ยว อย่างแท้จริง	113 (81.88)	25 (18.82)	0 (.00)	0 (.00)	0 (.00)	4.82	.39	มากที่สุด	2
	ภาพรวม					4.79	.26	มากที่สุด	

จากตารางที่ 22 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านการฝึกอบรมและการมีใบอนุญาตด้านการท่องเที่ยว ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.79 (SD = .26) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

ภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่ม NGOs และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชน/ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อประโยชน์ในการร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติบนเกาะ เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่าแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.86 (SD = .37) รองลงมาคือ ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการพิจารณาออกใบอนุญาตเฉพาะสำหรับผู้นำเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกในการร่วมกันอนุรักษ์สภาพแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง มีค่าเฉลี่ย 4.82 (SD = .39) และภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการออกใบอนุญาตหรือใบรับรองให้แก่สถานประกอบการที่สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ดที่ได้มาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย 4.68 (SD = .48) ตามลำดับ

ตารางที่ 23 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านกิจการร่วมค้าทางด้านการท่องเที่ยว

ด้านกิจการ ร่วมค้า ทางด้าน การท่องเที่ยว	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น		ไม่เห็น		ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง				
	ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	เห็น ด้วย					
17. ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาค ประชาชน ท้องถิ่น ควรส่งเสริม การทำสัญญา/ ข้อตกลงความ ร่วมมือเกี่ยวกับ การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ ระหว่าง ผู้ประกอบการ ธุรกิจด้าน การท่องเที่ยว ต่าง ๆ ของเกาะเสม็ด	78 (56.52)	58 (42.03)	2 (1.45)	0 (.00)	0 (.00)	4.55	.53	มาก ที่สุด	1
ภาพรวม						4.55	.53	มากที่สุด	

จากตารางที่ 23 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านกิจกรรมร่วมค้าทางด้านการท่องเที่ยว พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.55 (SD = .53) โดยภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนท้องถิ่น ควรส่งเสริมการทำสัญญา/ข้อตกลงความร่วมมือเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ของเกาะเสม็ด

ตารางที่ 24 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านเจ้าหน้าที่สนับสนุนทางด้านการท่องเที่ยว

ด้านเจ้าหน้าที่ สนับสนุน ทางด้าน การท่องเที่ยว	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย ยิ่ง				
18. ภาครัฐควร จัดให้มีเจ้าหน้าที่ หรือศูนย์บริการ ให้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับ การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ บริการ แก่นักท่องเที่ยว และภาคส่วน ต่าง ๆ บนพื้นที่ เกาะเสม็ด	126 (91.30)	10 (7.25)	2 (1.45)	0 (.00)	0 (.00)	4.90	.35	มาก ที่สุด	1
	ภาพรวม					4.90	.35	มากที่สุด	

จากตารางที่ 24 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านเจ้าหน้าที่สนับสนุนทางด้านการท่องเที่ยว พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.90

(SD = .35) โดยภาครัฐควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ หรือ ศูนย์บริการให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริการแก่นักท่องเที่ยว และภาคส่วนต่าง ๆ บนพื้นที่เกาะเสม็ด

ตารางที่ 25 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพื้นที่อุทยาน

ด้านการพัฒนาพื้นที่อุทยาน	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง				
19. อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ดควรสนับสนุนสถานประกอบการที่ดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่อุทยานบนเกาะเสม็ด	109 (78.99)	28 (20.29)	1 (.72)	0 (.00)	0 (.00)	4.78	.43	มากที่สุด	2

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ด้านการพัฒนา พื้นที่อุทยาน	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง		ไม่เห็น ด้วย แน่ใจ		ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง				
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง				
20. อุทยาน แห่งชาติ เขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด ควรรสนับสนุน กิจกรรม การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ ทุกประเภท ในเขตพื้นที่ อุทยานฯ บนเกาะเสม็ด	122 (88.41)	15 (10.87)	1 (.72)	0 (.00)	0 (.00)	4.88	.35	มาก ที่สุด	1

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ด้านกร พัฒนา พื้นที่อุทยาน	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย				
21. อุทยาน แห่งชาติ เขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด ควรรสนับสนุน การให้สัมปทาน บางประเภท เกี่ยวกับ การท่องเที่ยว เชิงนิเวศบน เกาะเสม็ด แก่ประชาชน/ เอกชน เพื่อให้ เกิดการจัดการ ที่มี ประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น	85 (61.59)	51 (36.97)	1 (.72)	1 (.72)	0 (.00)	4.59	.59	มากที่สุด	3
ด้านการ ท่องเที่ยว เชิงนิเวศ						4.75	.32	มากที่สุด	

จากตารางที่ 25 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพื้นที่อุทยาน ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.75 (SD = .32) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ควรสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทุกประเภทในเขตพื้นที่อุทยานฯ บนเกาะเสม็ด เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่าแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.88 (SD = .35) รองลงมาคือ อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ควรสนับสนุนสถานประกอบการที่ดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่อุทยานฯ บนเกาะเสม็ด มีค่าเฉลี่ย 4.78 (SD = .43) และอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ควรสนับสนุนการให้สัมปทานบางประเภทเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ดแก่ประชาชน/ เอกชน เพื่อให้เกิดการจัดการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ย 4.59 (SD = .59) ตามลำดับ

ตารางที่ 26 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านสินเชื่อธุรกิจและการสนับสนุนเงินทุน

ด้านสินเชื่อ ธุรกิจ และการ สนับสนุนเงินทุน	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง		ไม่ เห็น แน่ใจ		ไม่ เห็น ด้วย ยิ่ง				
	เห็น ด้วย	เห็น ด้วย	ไม่ เห็น แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย				
22. ภาคเอกชน หรือสถาบัน ทางการเงิน ควรสนับสนุน สินเชื่อสำหรับ สถาน ประกอบการ ด้านการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ เพื่อใช้ ในการพัฒนา สถาน ประกอบการ ให้เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม	108 (78.26)	28 (20.29)	2 (1.45)	0 (.00)	0 (.00)	4.74	.61	มาก ที่สุด	1

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ด้านสินเชื่อ ธุรกิจ และการ สนับสนุนเงินทุน	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย ยิ่ง				
	23. ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรมี การสนับสนุน ด้านการเงิน สำหรับ ใช้ในการอนุรักษ์ ทรัพยากร ธรรมชาติ ตามแนวทาง การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ บนเกาะเสม็ด	99 (71.74)	37 (26.82)	1 (.72)	1 (.72)				
ภาพรวม					4.71	.48	มากที่สุด		

จากตารางที่ 26 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ด้านสินเชื่อธุรกิจและการสนับสนุนเงินทุน ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.71 (SD = .48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

ภาคเอกชนหรือสถาบันทางการเงินควรสนับสนุนสินเชื่อสำหรับสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อใช้ในการพัฒนาสถานประกอบการให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่าแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.74 (SD = .61) รองลงมาคือ ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรมีการสนับสนุนด้านการเงินสำหรับใช้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด มีค่าเฉลี่ย 4.69 (SD = .56) ตามลำดับ

ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดที่มีต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

แนวทางการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ บนเกาะเสม็ด			
	$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
ด้านสิทธิครอบครองที่ดิน	4.84	.26	มากที่สุด	5
ด้านนโยบายการท่องเที่ยว	4.88	.29	มากที่สุด	3
ด้านการวางแผนการใช้พื้นที่	4.86	.22	มากที่สุด	4
ด้านตลาดการท่องเที่ยว	4.88	.22	มากที่สุด	2
ด้านมาตรฐานการท่องเที่ยว และกฎระเบียบ	4.81	.27	มากที่สุด	6
ด้านการฝึกอบรมและการมี ใบอนุญาตด้านการท่องเที่ยว	4.79	.26	มากที่สุด	7
ด้านกิจการร่วมค้าทางด้าน การท่องเที่ยว	4.55	.53	มากที่สุด	10
ด้านเจ้าหน้าที่สนับสนุน ทางด้านการท่องเที่ยว	4.90	.35	มากที่สุด	1
ด้านการพัฒนาพื้นที่อุทยาน	4.75	.32	มากที่สุด	8
ด้านสินเชื่อธุรกิจและ การสนับสนุนเงินทุน	4.71	.48	มากที่สุด	9
ภาพรวม	4.81	.17	มากที่สุด	

จากตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดที่มีต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง พบว่า โดยภาพรวมแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด และเมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านเจ้าหน้าที่สนับสนุนทางด้านการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 1

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านตลาดการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 2

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านนโยบายการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 3

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านการวางแผนการใช้พื้นที่ มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 4

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านสิทธิครอบครองที่ดิน มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 5

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านมาตรฐานการท่องเที่ยว และกฎระเบียบ มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 6

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านการฝึกอบรม และการมีใบอนุญาตด้านการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 7

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านการพัฒนาพื้นที่อุทยาน มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 8

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านสินเชื่อบริการ และการสนับสนุนเงินทุน มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 9

และแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านกิจการร่วมค้า ทางด้านการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นลำดับสุดท้าย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด จำนวน 138 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 41-60 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นผู้ประกอบการจากธุรกิจที่พักแรม ซึ่งมีสถานประกอบการตั้งอยู่บริเวณหาดทรายแก้ว และประกอบกิจการมาแล้ว 6-10 ปี ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นผู้จัดการของสถานประกอบการ และจากความคิดเห็นต่อสถานที่ท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดที่มีความสวยงามและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด ส่วนใหญ่คิดว่าเป็นหาดทรายแก้ว และกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด คือ การเล่นน้ำทะเล

ส่วนที่ 2 สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดว่ามีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านการเมือง มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือ สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านเศรษฐกิจ มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด เป็นอันดับ 2 ถัดไปคือ สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสังคมและวัฒนธรรม มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด เป็นอันดับ 3

และสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสิ่งแวดล้อม มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมาก เป็นอันดับสุดท้าย

เมื่อพิจารณาสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านการเมือง พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความคิดเห็นว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด เป็นอันดับ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ มีนโยบายในการทำงานร่วมกันและมีการประสานกันด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด รองลงมาคือ ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีแบบแผน และต่อเนื่องอย่างเป็นรูปธรรม ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านเศรษฐกิจ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความคิดเห็นว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด เป็นอันดับ 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด ทำให้เกาะเสม็ดมีเศรษฐกิจที่ดีเกิดการกระจายรายได้สู่ผู้ประกอบการ (เช่น ที่พัก ร้านอาหาร รถโดยสาร และอื่น ๆ) เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด รองลงมาคือ เกาะเสม็ดในปัจจุบันมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการบำรุงรักษาพื้นที่ทางธรรมชาติของเกาะจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น ลำดับสุดท้าย คือ สถานประกอบการบนเกาะเสม็ดมีการทำการตลาดและกิจกรรมส่งเสริมการขายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด

เมื่อพิจารณาสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความคิดเห็นว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด เป็นอันดับ 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม เป็นต้น เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด รองลงมาคือ กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี วรรณคดีไทย ซึ่งได้มี

การอนุรักษ์ไว้ เช่น วรรณคดีของสุนทรภู่ เป็นต้น และลำดับสุดท้าย คือ เกาะเสม็ดมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน คือ ชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเอง เช่น กิจกรรมการพายเรือ กิจกรรมดำน้ำ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความคิดเห็นว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมาก เป็นอันดับ 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด มีกิจกรรมการทัศนศึกษาจากหน่วยงานต่างๆ เช่น สถานศึกษา หน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน เป็นต้น เพื่อศึกษาเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมาก รองลงมาคือ การดำเนินงานของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด ดำเนินควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ และลำดับสุดท้าย คือ เศรษฐกิจการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ดที่ดีขึ้น สามารถช่วยให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่เกาะเสม็ดได้มากขึ้น (เช่น การนำเงินรายได้/ ภาษีที่ได้มาจากการท่องเที่ยวมาส่งเสริมการอนุรักษ์/ บริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมบนเกาะเสม็ด

ส่วนที่ 3 แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนว่ามีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านเจ้าหน้าที่สนับสนุนทางการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านตลาดการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 2, แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านนโยบายการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 3, แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านการวางแผนการใช้พื้นที่ มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 4, แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านสิทธิครอบครองที่ดิน มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 5, แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านมาตรฐานการท่องเที่ยวและกฎระเบียบ มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 6, แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านการฝึกอบรมและการมีใบอนุญาตด้านการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 7,

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านการพัฒนาพื้นที่อุทยาน มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 8, แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านสินเชื่อธุรกิจและการสนับสนุนเงินทุน มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 9 และแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านกิจการร่วมค้า ทางด้านการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นลำดับสุดท้าย

เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านเจ้าหน้าที่ สนับสนุนทางด้านการท่องเที่ยว พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด มีความเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับ เกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 1 โดยภาครัฐควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ หรือ ศูนย์บริการให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริการแก่นักท่องเที่ยว และภาคส่วนต่าง ๆ บนพื้นที่ เกาะเสม็ด

เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านตลาด การท่องเที่ยว พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด รองลงมาคือ ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรสนับสนุนด้านการตลาดและ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด และผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดควรสร้างความร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยวเอกชนในการส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านนโยบาย การท่องเที่ยว พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นโยบายจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายส่งเสริมให้ คนในท้องถิ่น/ ผู้ประกอบการ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่าแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด รองลงมาคือ นโยบายจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรสนับสนุนต่อการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของผู้ประกอบการบนพื้นที่เกาะเสม็ด ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านการวางแผนการใช้พื้นที่ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นว่แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุดเป็นอันดับ 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด/กรมธนารักษ์ ควรมีการพิจารณาอนุญาตกิจการที่ดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ให้ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่าแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด รองลงมาคือ อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด/กรมธนารักษ์ ควรมีแผนการดำเนินงานด้านการใช้พื้นที่บนเกาะของกิจการ/กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างจริงจัง และอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด/กรมธนารักษ์ ควรมีการควบคุมและดูแลการใช้พื้นที่ของกิจการ/กิจกรรม ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ดอยู่เสมอ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านสิทธิครอบครองที่ดิน พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นว่แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 5 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด/กรมธนารักษ์ ควรมีการกำหนดพื้นที่บางส่วนเป็นเขตอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่าแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด รองลงมาคือ อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด/กรมธนารักษ์ ควรมีการกำหนดพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยว เพื่อลดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่เปราะบาง และอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด/กรมธนารักษ์ ควรมีมาตรการกำหนดสิทธิในการครอบครองที่ดินและการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่น ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านมาตรฐานการท่องเที่ยวและกฎระเบียบ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นว่แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 6 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ควรมีมาตรฐาน/กฎระเบียบที่ชัดเจน

ในการพิจารณาอนุญาตและควบคุมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่าแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด รองลงมาคือ อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด และองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ควรมีมาตรฐาน/กฎระเบียบที่ชัดเจนในการพิจารณาอนุญาตและควบคุมสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านการฝึกอบรม และการมีใบอนุญาตด้านการท่องเที่ยว พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 7 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่ม NGOs และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่นักในชุมชน/ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อประโยชน์ในการร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติบนเกาะ เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่าแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด รองลงมาคือ ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการออกใบอนุญาตเฉพาะสำหรับผู้นำเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกในการร่วมกันอนุรักษ์สภาพแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง และภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการออกใบอนุญาตหรือใบรับรองให้แก่สถานประกอบการที่สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ดที่ได้มาตรฐาน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านการพัฒนาพื้นที่อุทยาน พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เป็นอันดับ 8 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ควรสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทุกประเภทในเขตพื้นที่อุทยานฯ บนเกาะเสม็ด เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่าแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด รองลงมาคือ อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ควรสนับสนุนสถานประกอบการที่ดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่อุทยานฯ บนเกาะเสม็ด และอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ควรสนับสนุนการให้สัมปทานบางประเภท

เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ดแก่ประชาชน/ เอกชน เพื่อให้เกิดการจัดการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านสินเชื่อธุรกิจ และการสนับสนุนเงินทุน พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุดเป็นอันดับ 9 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาคเอกชนหรือสถาบันทางการเงินควรสนับสนุนสินเชื่อสำหรับสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อใช้ในการพัฒนาสถานประกอบการให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นอันดับ 1 สามารถแปลความได้ว่าแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด รองลงมาคือ ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรมีการสนับสนุนด้านการเงินสำหรับใช้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านกิจการร่วมค้าทางด้านการท่องเที่ยว พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นว่าแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุดเป็นอันดับสุดท้าย โดยภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนท้องถิ่น ควรส่งเสริมการทำสัญญา/ ข้อตกลงความร่วมมือเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ของเกาะเสม็ด

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการวิจัย โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดเห็นว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุดในด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมและวัฒนธรรม ตามลำดับ ในขณะที่สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสิ่งแวดล้อม มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับมากเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง หลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ของ Zeppel (2006) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ความยั่งยืนทางการเมือง, ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ, ความยั่งยืนทางสังคมและวัฒนธรรม และความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ อังคณา แก้วคำหา (2550) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศลุ่มน้ำประแสร์ จังหวัดระยอง พบว่า สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และจากการศึกษาองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพบว่า องค์ประกอบด้านการให้การศึกษาสีงแวดล้อมหรือวัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุดจากการจัดให้มีมัคคุเทศก์ ป้ายสื่อความหมาย และกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติโดยการร่วมกันปลูกป่าชายเลน กิจกรรมวัฒนธรรมในลักษณะที่ส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมและวัฒนธรรมบนพื้นที่เกาะเสม็ดมีความเด่นชัดในเรื่องของนโยบาย แผนพัฒนา และข้อมูลประกอบต่าง ๆ แต่ด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจยังน้อยกว่าด้านอื่น ๆ อาจเป็นเพราะเกาะเสม็ดมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมาก บางครั้งเกินความสามารถในการรองรับของพื้นที่ จนยากที่จะควบคุมและดูแลทางด้านสิ่งแวดล้อมบนเกาะ จึงทำให้ สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสิ่งแวดล้อมยังมีคะแนนอยู่ในระดับน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับมากเท่านั้น

1.1 เมื่อพิจารณาความยั่งยืนทางการเมือง พบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านการเมือง มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง หลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ Zeppel (2006) ที่กล่าวว่า ความยั่งยืนทางการเมือง คือ การบริหารงานของชุมชนรวมทั้งการตัดสินใจ ความรู้ของชุมชน ทางด้านกฎหมาย การเจรจาต่อรองกับทางภาครัฐ และกลยุทธ์ทางพันธมิตรและเครือข่าย และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ เศรษฐรงค์ ยงวณิชย์ (2555) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการจัดการท่องเที่ยวที่ผู้ประกอบการทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการที่จะช่วยให้นักท่องเที่ยวเพลิดเพลินไปกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และช่วยให้นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อสิ่งแวดล้อมเชิงบวก โดยให้ความสำคัญและคุณค่าที่แท้จริงของระบบนิเวศมากกว่าสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ผู้ประกอบการจะต้องพิจารณาความต้องการและสิ่งที่สามารถจะให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

1.2 เมื่อพิจารณาความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านเศรษฐกิจ มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง หลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ Zeppel (2006) ที่กล่าวว่า ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ คือ ด้านการเงิน การตลาดและการส่งเสริมการตลาด ผลกำไร ความร่วมมือทางด้านธุรกิจ และกฎข้อบังคับต่าง ๆ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ

เศกสรรค์ ยงวณิชย์ (2555) ที่กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนของภูมิภาคหรือเป็นวงจรในระดับภูมิภาค ดังนั้น การท่องเที่ยวจะต้องร่วมมือกับธุรกิจต่าง ๆ โดยการท่องเที่ยวสามารถรวมเข้ากับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น กิจกรรมการเกษตร ด้วยการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น

1.3 เมื่อพิจารณาความยั่งยืนทางด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสังคมและวัฒนธรรม มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง หลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ Zeppel (2006) ที่กล่าวว่า ความยั่งยืนทางสังคมและวัฒนธรรม คือ ผลประโยชน์ของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนและการตัดสินใจ การเป็นเจ้าของชุมชนและพันธมิตร รวมทั้งการมีกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Marinebio (n.d.) ที่กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรที่จะพิจารณาถึงการให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของท้องถิ่น และการเพิ่มความตระหนักในด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

1.4 เมื่อพิจารณาความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสิ่งแวดล้อม มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง หลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ Zeppel (2006) ที่กล่าวว่า ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม คือ การอนุรักษ์พื้นที่ทางธรรมชาติ ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจสำหรับการอนุรักษ์ การเรียนรู้และกิจกรรมการสื่อความหมาย และการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมที่ลดผลกระทบให้เกิดน้อยที่สุด และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ยศ สันตสมบัติ (2544) ที่กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องสร้างความตระหนักและกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร และทำให้สภาพแวดล้อมธรรมชาติมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. จากการวิจัย โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุดในด้านเจ้าหน้าที่สนับสนุนทางการท่องเที่ยว, ด้านตลาดการท่องเที่ยว, ด้านนโยบายการท่องเที่ยว, ด้านการวางแผนการใช้พื้นที่, ด้านสิทธิครอบครองที่ดิน, ด้านมาตรฐานการท่องเที่ยวและกฎระเบียบ, ด้านการฝึกอบรมและการฝึกอบรมอนุญาตด้านการท่องเที่ยว, ด้านการพัฒนาพื้นที่อุทยาน, ด้านสินเชื่อธุรกิจและการสนับสนุนเงินทุน และด้านกิจการร่วมค้าทางการท่องเที่ยว ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง กลยุทธ์การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ Zeppel (2006) ที่กล่าวว่า

กลยุทธ์การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สนับสนุนทางด้านการท่องเที่ยว, นโยบายการท่องเที่ยว, ตลาดการท่องเที่ยว, การวางแผนการใช้พื้นที่, สิทธิครอบครองที่ดิน, มาตรฐานการท่องเที่ยวและกฎระเบียบ, การฝึกอบรมและการมีใบอนุญาตด้านการท่องเที่ยว, การพัฒนาพื้นที่อุทยาน, สินเชื่อธุรกิจและการสนับสนุนเงินทุน และกิจการร่วมค้าทางด้านการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ (2549) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ศึกษากรณีตลาดน้ำอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ชุมชนอัมพวาได้มีการฟื้นฟูการท่องเที่ยวให้กลับมาอีกครั้งในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มาก โดยเฉพาะการท่องเที่ยวตลาดน้ำอัมพวา ที่มีนักท่องเที่ยวจากกรุงเทพมหานครและบริเวณใกล้เคียงให้ความสนใจ ส่งผลให้ชุมชนมีการปรับตัวเพื่อรองรับการท่องเที่ยว มีอาชีพใหม่ ๆ มีการฟื้นฟู และรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม มีการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตจากการผลิต เพื่อยังชีพมาสู่การผลิตเพื่อการค้าและกำไรมากขึ้น และส่งผลต่อการขาดความช่วยเหลือและนำไปสู่ความขัดแย้งในชุมชน แนวทางการจัดการการท่องเที่ยว จึงควรจัดให้มีระบบ โดยใช้หลักการประชุมร่วมกันเชิงพหุภาคี เพื่อให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชน และมีการกำหนดกรอบการพัฒนาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว กำหนดบทบาทและหน้าที่ของทุกฝ่ายให้ชัดเจน ทั้งนี้แต่ละภาคส่วนต้องมีเป้าหมายเพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลายและให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เพื่อให้ชุมชนได้ตระหนักและให้ความสำคัญต่อการจัดการการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญ อันจะนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนต่อไป ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในทุกด้านที่กล่าวมา ล้วนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่ดี เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ สามารถช่วยให้เกาะเสม็ดมีการท่องเที่ยวที่ดำเนินควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบกับทุกภาคส่วนหรือผู้มีส่วนได้เสียได้รับผลประโยชน์กันแทบทั้งสิ้น และสามารถทำให้การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนได้ในที่สุด

2.1 เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

ด้านเจ้าหน้าที่สนับสนุนทางด้านการท่องเที่ยว พบว่า มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง กลยุทธ์การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ Zeppel (2006) ที่กล่าวว่า เจ้าหน้าที่สนับสนุนทางด้านการท่องเที่ยว คือ มีคนในชุมชน

คอยให้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว และให้คำแนะนำปรึกษา และมีการสนับสนุนการพัฒนา โดยรัฐบาลและองค์กร NGOs นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Seba (2012) กล่าวถึง กลยุทธ์หลักในการพัฒนาที่ยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศจีนไว้ว่า การเสริมสร้างจิตสำนึกทางนิเวศวิทยาและการศึกษาด้านนิเวศวิทยา ในปัจจุบันการพัฒนาที่ยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังไม่สมบูรณ์แบบนัก เนื่องจากความเข้าใจของประชาชนที่ยังมีไม่เพียงพอ ดังนั้น เราควรที่จะให้ความรู้แก่ผู้จัดการด้านการท่องเที่ยว และทำให้พวกเขาได้ตระหนักถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง

2.2 เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านตลาดการท่องเที่ยว พบว่า มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง กลยุทธ์การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ Zeppel (2006) ที่กล่าวว่า การตลาดด้านการท่องเที่ยว คือ การทำการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้มีความเชื่อมโยงกับการตลาดในภาคธุรกิจเอกชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Marinebio (n.d.) ที่กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ดี จะต้องมีการสนับสนุนชุมชน และส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้าจากชุมชนท้องถิ่น เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของท้องถิ่น ดังเช่น ประเทศออสเตรเลียที่กำลังสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อประโยชน์ต่อทั้งประเทศและผู้มาเยือน และในหลายประเทศก็กำลังส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เป็นแหล่งรายได้หลักเช่นกัน

2.3 เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านนโยบายการท่องเที่ยว พบว่า มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง กลยุทธ์การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ Zeppel (2006) ที่กล่าวว่า นโยบายทางการท่องเที่ยว คือ นโยบายของภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ ที่สนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชน การมีส่วนร่วมโดยชุมชน และผลประโยชน์เป็นเกณฑ์สำคัญ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ เศรษฐกรค์ ยงวณิชย์ (2555) ที่กล่าวไว้ว่า ถ้านโยบายการท่องเที่ยวมุ่งเน้นที่จะขยายสภาพแวดล้อม ก็จะไม่สามารถเรียกร้องให้สถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นยั่งยืนได้ เพราะสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ลักษณะภูมิประเทศและระบบนิเวศ เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการท่องเที่ยวในอนาคต ดังนั้น ควรมีมาตรการเพื่อป้องกันธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว การท่องเที่ยวในอนาคตจะต้องมีนโยบายเกี่ยวกับการแก้ปัญหาของระบบนิเวศและสังคมที่เกิดขึ้นด้วยมาตรการด้านกฎหมาย เช่นเดียวกับแนวทางสมัครใจและการควบคุมระบบการจัดการปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมแบบองค์รวมที่จะใช้ในธุรกิจระดับชุมชนและภูมิภาค

2.4 เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

ด้านการวางแผนการใช้พื้นที่ พบว่า มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง กลยุทธ์การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ Zeppel (2006) ที่กล่าวว่า การวางแผนการใช้พื้นที่ คือ การวางแผนการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว และการอนุญาตในการใช้ โดยรัฐบาลจะต้องมีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคในพื้นที่นั้นด้วย นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Seba (2012) ที่กล่าวไว้ว่า การพัฒนาแผนการปกป้องพื้นที่ที่ขึ้นอยู่กับสังคมและระบบนิเวศวิทยา แผนนี้จะจำกัดการใช้บางพื้นที่ การจัดการปกป้องพื้นที่ซึ่งจะมีความเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศวิทยา เชิงวัฒนธรรม ระยะห่างจากถนน และระดับการเข้าถึงจากการเดินเท้า ซึ่งเป็นการกำหนดพื้นที่เฉพาะสำหรับทางถนน เส้นทางเดินเท้า และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

2.5 เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

ด้านสิทธิครอบครองที่ดิน พบว่า มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง กลยุทธ์การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ Zeppel (2006) ที่กล่าวว่า สิทธิครอบครองที่ดิน คือ สิทธิในการใช้ทรัพยากร ในการครอบครองพื้นที่ของชุมชน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Seba (2012) ที่กล่าวถึงระบบการจัดการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า ภาครัฐควรที่จะมีการจัดระเบียบและมีการปกป้องทรัพยากร โดยการเข้มงวดในการตรวจสอบและการอนุมัติสิ่งก่อสร้างในแหล่งอนุรักษ์ แหล่งวัฒนธรรม และบริเวณชุมชนท้องถิ่น มีการปรับและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยพยายามที่จะพัฒนาเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.6 เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

ด้านมาตรฐานการท่องเที่ยวและกฎระเบียบ พบว่า มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง กลยุทธ์การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ Zeppel (2006) ที่กล่าวว่า มาตรฐานของการท่องเที่ยวและกฎระเบียบ คือ กฎระเบียบในการพิจารณาอนุญาตโฮมสเตย์ และกิจการของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Seba (2012) ที่กล่าวถึงระบบการจัดการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า ภาครัฐควรที่จะมีการจัดระเบียบและมีการปกป้องทรัพยากร โดยการเข้มงวดในการตรวจสอบและการอนุมัติสิ่งก่อสร้างในแหล่งอนุรักษ์ แหล่งวัฒนธรรม และบริเวณชุมชนท้องถิ่น มีการปรับและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยพยายามที่จะพัฒนาเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.7 เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

ด้านการฝึกอบรมและการมีใบอนุญาตด้านการท่องเที่ยว พบว่า มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง กลยุทธ์การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ Zeppel (2006) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมและการมีใบอนุญาตด้านการท่องเที่ยว คือ มีการสนับสนุนจากรัฐบาลหรือองค์กร NGOs ในการฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยวสำหรับคนในชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Seba (2012) ที่กล่าวไว้ว่า ในปัจจุบันการพัฒนาที่ยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังไม่สมบูรณ์แบบนัก เนื่องจากความเข้าใจของประชาชนที่ยังมีไม่เพียงพอ ดังนั้น เราควรที่จะให้ความรู้แก่ผู้จัดการด้านการท่องเที่ยว และทำให้พวกเขาได้ตระหนักถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง และควรเสริมสร้างความรู้ด้านนิเวศวิทยา เพื่อให้เกิดการปกป้องระบบนิเวศ

2.8 เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

ด้านการพัฒนาพื้นที่อุทยาน พบว่า มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง กลยุทธ์การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ Zeppel (2006) ที่กล่าวว่า การพัฒนาพื้นที่อุทยาน คือ หน่วยงานของอุทยานจะต้องสนับสนุนกิจการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนหรือการให้สัมปทานแก่ชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Seba (2012) ที่กล่าวเกี่ยวกับการพัฒนาโครงการสัมปทานการท่องเที่ยวไว้ว่า ต้องมีการออกแบบข้อกำหนดการพัฒนามนพื้นที่ที่ได้รับความคุ้มครอง และโปรแกรมสัมปทานการท่องเที่ยว โดยการกำหนดให้มีข้อเสนอและข้อตกลงในการปฏิบัติตามแนวทางเฉพาะ ภายใต้ข้อกำหนดของการใช้และมีการวางแผนการตัดสินใจ ซึ่งกิจกรรมสำหรับผู้เยี่ยมชมและการพักค้างแรม และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับที่พักนั้น สามารถอยู่ในในรูปแบบเงื่อนไขของสัญญาเช่าเชิงพาณิชย์ แผนการสัมปทานจะนำมาซึ่งการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่มั่นคง มีความยุติธรรมที่ทำให้ยอมรับได้ว่าแผนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การกำหนดสถานที่ท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่พักจะต้องได้รับการอนุญาตและสามารถกำหนดเงื่อนไขและข้อตกลงการเช่าเชิงพาณิชย์ได้ ซึ่งแผนการสัมปทานการท่องเที่ยวที่มีโครงสร้างเป็นอย่างดีนั้นจะทำให้มีแนวทางการบริหารที่มั่นคง

2.9 เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านสินเชื่อ

ธุรกิจและการสนับสนุนเงินทุน พบว่า มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง กลยุทธ์การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ Zeppel (2006) ที่กล่าวว่า สินเชื่อธุรกิจและการสนับสนุนเงินทุน คือ สินเชื่อสำหรับวิสาหกิจชุมชนขนาดเล็ก

ซึ่งอาจได้มาจากผู้สนับสนุน หรือกองทุนจาก NGOs เพื่อวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Seba (2012) ที่กล่าวไว้ว่า ภาครัฐควรที่จะต้องมีการปรับและพัฒนา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยพยายามที่จะพัฒนาเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งอาจมาจากการกู้ยืมเงิน การลงทุนจากต่างชาติ การบริจาค และการลงทุนส่วนบุคคล เป็นต้น

2.10 เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

ด้านกิจการร่วมค้าทางด้านการท่องเที่ยว พบว่า มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง กลยุทธ์การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ของ Zeppel (2006) ที่กล่าวว่า กิจการร่วมค้าทางด้านการท่องเที่ยว คือ การเข้าร่วมทำสัญญา หรือการมีกฎระเบียบระหว่างชุมชนกับธุรกิจภาคเอกชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิด ของ เศรษฐรงค์ ยงวณิชย์ (2555) ที่กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวจะต้องร่วมมือกับธุรกิจต่าง ๆ โดยการท่องเที่ยวสามารถรวมเข้ากับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น กิจกรรมการเกษตร ด้วยการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง พบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดในปัจจุบันมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสิ่งแวดล้อม มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับมากเท่านั้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า มี 2 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดในปัจจุบันไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาธรรมชาติ/ ระบบนิเวศ (ทั้งจากป่าหรือจากผู้นำเที่ยว) และในส่วนของแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มี 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านเจ้าหน้าที่สนับสนุนทางด้านการท่องเที่ยว ด้านตลาดการท่องเที่ยว และด้านนโยบายการท่องเที่ยว จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

เชิงนโยบาย

1. ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับมากเท่านั้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และประเด็นกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดในปัจจุบันไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น จึงเสนอให้อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ออกนโยบายในการรักษาความสะอาดร่วมกันทั้งของคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด เพื่อลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมทั้งในปัจจุบันและในอนาคต
2. ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสิ่งแวดล้อมในประเด็นกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาธรรมชาติ/ระบบนิเวศ (ทั้งจากป่าหรือจากผู้นำเที่ยว) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น จึงเสนอให้อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด กำหนดเป็นนโยบายหรือกำหนดลงในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกาะเสม็ด ให้มีป่าหรือคนในท้องถิ่นให้บริหารนำเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ดอย่างถูกต้องต่อไป
3. ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านเจ้าหน้าที่สนับสนุนทางด้านการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดคิดว่ามีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 1 ดังนั้น จึงเสนอให้อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ออกนโยบายกำหนดให้เกาะเสม็ดมีเจ้าหน้าที่ประจำตามจุดต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร หรือให้คำแนะนำด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่นักท่องเที่ยว
4. ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านตลาดการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดคิดว่ามีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 2 ดังนั้น จึงเสนอให้อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ร่วมกับกลุ่มผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด ออกนโยบายหรือจัดทำแผนกระตุ้นการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ดให้มากขึ้น
5. ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านนโยบายการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดคิดว่ามีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 3 ดังนั้น จึงเสนอให้อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ออกนโยบายส่งเสริมให้คนในท้องถิ่น/ผู้ประกอบการ มีส่วนร่วม

ในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ดร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ เช่น ภาครัฐ ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เชิงปฏิบัติ

1. ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสิ่งแวดล้อม มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับมากเท่านั้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และประเด็นกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดในปัจจุบันไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น จึงเสนอให้อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด กำหนดและแบ่งพื้นที่ในการดูแลรักษาความสะอาดร่วมกันของคนในท้องถิ่น/ผู้ประกอบการ รวมทั้งออกกฎหมายที่ขยั้งชั่งใจของนักท่องเที่ยวบนพื้นที่ธรรมชาติ โดยจัดให้มีถังขยะครอบคลุมทุกพื้นที่ และกำหนดให้มีการกำจัดขยะโดยลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

2. ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสิ่งแวดล้อม ในประเด็นกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาธรรมชาติ/ระบบนิเวศ (ทั้งจากป้ายหรือจากผู้นำเที่ยว) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น จึงเสนอให้อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ดจัดทำเป็นป้ายประชาสัมพันธ์สำหรับให้ข้อมูล/ความรู้ทางธรรมชาติแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งจัดให้มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่น คอยให้ความรู้และนำเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้องต่อไป

3. ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ด้านเจ้าหน้าที่สนับสนุนทางด้านการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดคิดว่า มีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 1 ดังนั้น จึงเสนอให้มีอาสาสมัครจากคนในท้องถิ่น/ผู้ประกอบการในการให้บริการข้อมูล ความรู้ ข่าวสาร หรือให้คำแนะนำด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่นักท่องเที่ยวประจำตามจุดต่าง ๆ บนเกาะเสม็ด ในลักษณะ Information Center

4. ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านตลาดการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดคิดว่ามีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 2 ดังนั้น จึงเสนอให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน กลุ่ม NGO และอื่น ๆ ร่วมมือกันในการสนับสนุนด้านการตลาด และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

บนเกาะเสม็ดในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดทำแพคเกจทัวร์ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นต้น เพื่อให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

5. ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ด้านนโยบายการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดคิดว่าจะมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 3 ดังนั้น จึงเสนอให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน กลุ่ม NGO และอื่น ๆ ควรมีการประชุมเพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ดอยู่เป็นประจำ เพื่อปรึกษาหารือในการกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกัน รวมทั้งเป็นการรับฟังปัญหาจากการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหา ตลอดจนเพื่อขับเคลื่อนให้การท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน เป็นรูปธรรม และมีความสมบูรณ์แบบต่อไป

เชิงวิชาการ

1. ในการวิจัยครั้งนี้ เก็บข้อมูลเฉพาะกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด หากมีระยะเวลาในการทำการวิจัยมากขึ้น สามารถทำการเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดได้ เนื่องจากผู้ประกอบการยังมีไม่มากนัก และจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ และสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น

2. ในการวิจัยครั้งนี้ เก็บข้อมูลเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดเท่านั้น ซึ่งยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนนั้น จะต้องประกอบไปด้วยทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน กลุ่ม NGO และอื่น ๆ ซึ่งสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการเก็บข้อมูลกับกลุ่มอื่น ๆ ดังที่กล่าวมาด้วย เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์แบบ มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น และสามารถนำไปใช้กับการวางแผนและการพัฒนาได้จริง

3. ควรทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้คำตอบเพิ่มเติมในประเด็นที่ศึกษาในเชิงปริมาณไม่สามารถทำได้

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2540). *สรุปนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ: กองวางแผนโครงการ.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2543). *คือถิ่นฐาน คือบ้านเรา อบต. กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: กองวางแผนโครงการการท่องเที่ยว ฯ.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโฮมสเตย์*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2560). *รัฐบาลประกาศอย่างยิ่งใหญ่ให้ปี 2561 เป็น "ปีท่องเที่ยววิถีไทย เก๋ไก๋อย่างยั่งยืน"*. เข้าถึงได้จาก <https://goo.gl/izdeZ6>
- กิตติ นุชปวิช. (2546). *ข้ามเกาะยาว...ท่องเที่ยวไปกับเซลล์ (กันยายน-ตุลาคม)*, 16-29.
- คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยอย่างยั่งยืน. (2555). *เอกสารการสอบชุดวิชาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยอย่างยั่งยืน สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 1-8 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยว ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- งานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). *การศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศภาคเหนือ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- จิราเจตน์ อุดมศรี. (2547). *รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี*. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จุฬาวดี จันทรเทวาลิขิต. (2547). *การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนเกาะช้าง: กรณีศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ หมู่ 2 บ้านสลักเพชร กิ่งอำเภอเกาะช้างใต้ จังหวัดตราด*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม, สำนักพัฒนาศึกษา, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ฉลอง พิมพ์สมพงศ์. (2542). *การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศิลปอาชีพ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉันทิช วรรณณอม. (2552). *ความหมายและความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. เข้าถึงได้จาก <https://goo.gl/tEgT9g>
- ฐิติ ฐชาติ. (2543). *อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. เชียงใหม่: สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.

ณัฐพัชร ล้อประดิษฐ์พงษ์. (2546). *ดัชนีชี้วัดการพัฒนายั่งยืน (Sustainable Development Indicators)*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

นพวรรณ ปิสิริกันต์. (2551). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษา: 3 ชุมชนบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นำชัย ทนผล และคณะ. (2544). *โครงการวิจัยการส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์บริการการท่องเที่ยว และพัฒนาธุรกิจชุมชนด้วยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดแพร่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปัญญา ธีรวิทย์เลิศ. (2545). *ปฏิบัติการวิจัย (เอกสารประกอบคำสอน)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

พรพรรณ จิรภัทรสกุล. (2549). *การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดระนอง*. สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พิทยะ ศรีวัฒนสาร. (2554). *นิยาม แนวคิด ปัญหา และอุปสรรคของการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. เข้าถึงได้จาก http://sustainabletourismdpu.blogspot.com/2011/02/blog-post_7353.html

พิทยา บุษรรัตน์ และสมปอง ยอดมณี. (2544). *เวทีธุรกิจกรมกลางน้ำ: การศึกษาโครงสร้างและพลวัตวัฒนธรรมการผลิตและวัฒนธรรมในการบริโภคของชาวชุมชนเกาะปันหยี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ไพฑูรย์ จันทรา. (2546). *ปัจจัยสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยาน (เสาคหิน) ของประเทศไทย: กรณีศึกษาวนอุทยานผางาม จังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ภัสร์วีจี ศรีสุวรรณ. (2544). *ห้องเรียนธรรมชาติที่ลำอี่ชู*. วารสารโลกสีเขียว, 10(1), 10-11.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรมาธิราช. (ม.ป.ป.). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. เข้าถึงได้จาก www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Lom12/04-02.html

เมธุดิญา วงษ์ภักดี. (2559). *สศช. ผลักดันการพัฒนาเกาะทั่วประเทศอย่างยั่งยืน มุ่งสู่การเป็น "เกาะท่องเที่ยวที่มีชีวิตแห่งเอเชีย"*. เข้าถึงได้จาก www.nesdb.go.th/mobile_detail.php?cid=7&nid=5872

ยศ สันตสมบัติ. (2544). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการจัดการทรัพยากร*.

กรุงเทพฯ: โครงการ BRT.

รุ่งตะวัน เกิดโคคา. (2553). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี*.

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม, คณะพัฒนาสังคม
และสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

วรรณพร วณิชชานุกร. (2542). *การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. กรุงเทพฯ: กองส่งเสริมและเผยแพร่กรมส่งเสริม
คุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม.

วาณี สัมพันธ์รักษ์ และชิตชนก พุทธิประเสริฐ. (2543). *ทิศทางการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในอนาคต
(พิมพ์ครั้งที่ 2)*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). ค่าเฉลี่ยและการแปลความหมาย. *ข่าวสารวิจัยทางการศึกษา*, 18(3), 8-11.

วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ. (2549). *แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ศึกษากรณี
ตลาดน้ำอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเอริก.

เศกสรรค์ ยงวณิชย์. (2555). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน แนวคิดหลักการและการจัดการ*. ขอนแก่น:
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมชาย หนูคง. (2544). *ศักยภาพและปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของน้ำตกยุงทอง อุทยาน
แห่งชาติน้ำยุง-น้ำโสม จังหวัดอุดรธานี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม, คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์, มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

สมถวิล จันทร์พรหมณ์. (2558). *รายงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพ สมัยประชุมสามัญ
สมัยที่ 2 ประจำปี 2558 ครั้งที่ 1/2558*. ระยะเวลา: องค์การบริหารส่วนตำบลเพ.

สร้อยสน รัฐสมบุญ. (2550). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ชุมชนเกาะลิบง
จังหวัดตรัง*. วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวางแผนชุมชน,
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดระยอง. (2558). *Tripsbox the best friendship เกาะเสม็ด*.
กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559 ก). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559 ข). *สรุปรายงานการศึกษา
โครงการสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะทั่วประเทศ เพื่อส่งเสริมพัฒนาให้เป็น
แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพของประเทศ*. เข้าถึงได้จาก

www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=6140&filename=index

สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2560). *ร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)*. กรุงเทพฯ:

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2558).

แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปี พ.ศ. 2559-2564.

กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

สินธุ์ สโรบล, บรรณาธิการ. (2546). *การท่องเที่ยวโดยชุมชน: แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ*

โครงการประสานงานวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงาน

กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).

สุภาพร มากแจ้ง. (2539). *หลักร่วมคฤเทศก์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สุรเชษฐ์ เศษฐมาศ. (2546). *อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์ (การฝึกอบรมหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติ*

สำหรับหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ). ม.ป.ท.

เสวี วังสีไพจิตร. (2534). *ท่องเที่ยวไทยในทิศทางที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

องค์การท่องเที่ยวโลก. (2546). *ความหมายของการท่องเที่ยว*. เข้าถึงได้จาก

www.conservation.forest.ku.ac.th/ecotourdb/cbi-bin/newsletter/pdf/2546

องค์การสหประชาชาติ. (2547). *ความหมายของการท่องเที่ยว (Tourism)*. เข้าถึงได้จาก

www.nectec.or.th/courseware/siamculture/travel/knowledge/travel04html

อนุชา เล็กสกุลดิถก. (2541). *กระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. ใน *การประชุมเรื่องการสร้าง*

ความร่วมมือและการวางแผนปฏิบัติงานด้าน Eco-tourism ในเขตภาคเหนือ. เชียงใหม่:

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ. (2539). *การพัฒนาเครื่องชี้วัดและคุณภาพชีวิตและสังคมไทย*.

กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อรพินทร์ ชูชม. (2545). *เอกสารคำสอนวิชา วป 502 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดทางพฤติกรรม*

ศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อังคณา แก้วคำหา. (2550). *แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศลุ่มน้ำประแสร์ จังหวัดระยอง*.

วิทยานิพนธ์หลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวางแผนภาค,

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุดม เขยทิวศ์ และคณะ. (2548). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.

แอทสยามทัวร์. (2560). *คู่มือเที่ยวเกาะเสม็ดฉบับสมบูรณ์*. เข้าถึงได้จาก

www.atsiamtour.com/gallery/121

Alexzy. (2013). *ประวัติเกาะเสม็ด*. เข้าถึงได้จาก www.koh-samet.org/132/

- ASTVผู้จัดการออนไลน์. (2558). *ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: เทรนด์มาแรงแห่งอาเซียน*. เข้าถึงได้จาก
www.manager.co.th/iBizChannel/ViewNews.aspx?NewsID=9580000068319
- Carole Simm. (n.d.). *Advantages of Ecotourism*. เข้าถึงได้จาก
<https://traveltips.usatoday.com/advantages-ecotourism-61576.html>
- CH7NEWS. (2559). *Green report: เปิด 4 ปมปัญหา ที่ยังแก้ไม่ได้บนเกาะเสม็ด*. เข้าถึงได้จาก
<https://news.ch7.com/detail/176575>
- Collier & Harraway. (1997). *Principles of tourism*. Auckland: Longman.
- Cooper & Boniface. (1998). *Geography of travel and tourism*. UK: Butterworth Heinemann.
- Liu. (1994). *Pacific Islands tourism: A public policy and planning guide (The ecotourism planning kit)*. U.S.A.: Kumarian Press.
- Marinebio. (n.d.). *Sustainable ecotourism*. เข้าถึงได้จาก
<http://marinebio.org/oceans/conservation/sustainable-tourism/>
- Richardson, J. (1993). *Ecotourism & nature based holidays*. Sydney: Australia Print Group.
- Seba, J. A. (2012). *Ecotourism and sustainable tourism new perspectives and studies*.
Canada: Apple Academic Press.
- World Tourism Organization. (1997). *International Tourism: A Global perspective*. Madrid:
n.p.
- Zeppel, H. D. (2006). *Indegenous ecotourism sustainable development and management*.
United Kingdom: Cromwell Press, Trowbridge.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

กรอบแนวคิดสำหรับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
ของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

กรอบแนวคิดสำหรับความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด

แนวคิด/ ทฤษฎี	ด้าน	ประเด็น	ข้อคำถาม
<p>หลัก การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน (Zeppel, 2006)</p>	<p>สิ่งแวดล้อม</p>	<p>การอนุรักษ์ การเรียนรู้ ทางเศรษฐกิจ</p>	<p>1. การดำเนินงานของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด ได้ดำเนินควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>2. กิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดในปัจจุบัน ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>3. กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาธรรมชาติ/ ระบบนิเวศ (ทั้งจากป่าชายหรือจากผู้นำเที่ยว)</p> <p>4. กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด มีกิจกรรมการทัศนศึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สถานศึกษา หน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน เป็นต้น เพื่อศึกษาเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>5. เศรษฐกิจการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ดที่ดีขึ้น สามารถช่วยให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่เกาะเสม็ดได้มากขึ้น (เช่น การนำเงินรายได้/ เงินภาษีที่ได้มาจากการท่องเที่ยว มาส่งเสริมการอนุรักษ์/ บริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมบนเกาะเสม็ด)</p>

แนวคิด/ ทฤษฎี	ด้าน	ประเด็น	ข้อความ
<p>หลัก การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน (Zeppel, 2006)</p>	<p>สังคมและ วัฒนธรรม</p>	<p>การมีส่วนร่วม ร่วมของ ชุมชน</p> <p>การอนุรักษ์ วัฒนธรรม ท้องถิ่น</p> <p>วิถีชีวิตชุมชน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดได้มี ส่วนร่วมในการบริหารจัดการตามแนว ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด ร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม NGOs เป็นต้น 2. เกาะเสม็ดมีกิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงนิเวศโดยชุมชน คือ ชุมชนท้องถิ่นเป็น ผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเอง เช่น กิจกรรมพายเรือ กิจกรรมดำน้ำ เป็นต้น 3. ชุมชนท้องถิ่นของเกาะเสม็ดมี การสร้างความร่วมมือกับผู้ประกอบการ ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ร่วมกัน 4. กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี วรรณคดีไทย ซึ่งได้มีการอนุรักษ์ไว้ เช่น วรรณคดีของสุนทรภู่ เป็นต้น 5. กิจกรรมการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต ของชุมชน (เช่น การทำประมงของ ชาวบ้าน การตกหมึก เป็นต้น)

แนวคิด/ ทฤษฎี	ด้าน	ประเด็น	ข้อคำถาม
<p>หลัก การท่องเที่ยว เชิงนิเวศอย่าง ยั่งยืน (Zeppel, 2006)</p>	<p>เศรษฐกิจ</p>	<p>การตลาด</p> <p>ความร่วมมือ ทางธุรกิจ</p> <p>การจัดเก็บ ภาษี/ ค่าธรรมเนียม</p>	<p>1. สถานประกอบการบนเกาะเสม็ดมี การทำการตลาดและกิจกรรมส่งเสริม การขายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบน เกาะเสม็ด</p> <p>2. สถานประกอบการบนเกาะเสม็ด ประเภทต่าง ๆ ได้มีการสร้างความ ร่วมมือกันระหว่างผู้ประกอบการ (เช่น ระหว่างที่พัก ร้านอาหาร รถโดยสาร และอื่น ๆ)</p> <p>3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบน เกาะเสม็ด ทำให้เกาะเสม็ดมีเศรษฐกิจ ที่ดีเกิดการกระจายรายได้สู่ ผู้ประกอบการ (เช่น ที่พัก ร้านอาหาร รถโดยสาร และอื่น ๆ)</p> <p>4. พื้นที่เกาะเสม็ดได้รับการสนับสนุน และได้รับการพัฒนาทางด้านการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชา สังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ</p> <p>5. เกาะเสม็ดในปัจจุบันมีการจัดเก็บ ค่าธรรมเนียมในการบำรุงรักษาพื้นที่ทาง ธรรมชาติของเกาะจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น, อุทยาน แห่งชาติ เป็นต้น</p>

แนวคิด/ ทฤษฎี	ด้าน	ประเด็น	ข้อคำถาม
หลัก การท่องเที่ยว เชิงนิเวศอย่าง ยั่งยืน (Zeppel, 2006)	การเมือง	นโยบายของ ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชา- สังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ	1. ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ มีนโยบายในการ ทำงานร่วมกัน และมีการประสานกัน ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด 2. ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ มีนโยบายส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีแบบแผน และต่อเนื่องอย่างเป็นรูปธรรม

กรอบแนวคิดสำหรับความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศอย่างยั่งยืนบนเกาะเสม็ด

แนวคิด/ ทฤษฎี	ด้าน	ประเด็น	ข้อคำถาม
กลยุทธ์ การจัดการ เกี่ยวกับ การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน (Zeppel, 2006)	สิทธิการ ครอบครอง ที่ดิน	มาตรการต่างๆ	1. อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมี มาตรการกำหนดสิทธิ์ในการครอบครอง ที่ดินและการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่น 2. อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีการ กำหนดพื้นที่บางส่วนเป็นเขตอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

แนวคิด/ ทฤษฎี	ด้าน	ประเด็น	ข้อความถาม
<p>กลยุทธ์ การจัดการ เกี่ยวกับ การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน (Zeppel, 2006)</p>	<p>สิทธิการ ครอบครอง ที่ดิน</p>	<p>มาตรการต่างๆ</p>	<p>3. อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมี การกำหนดพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยว เพื่อลดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ที่เปราะบาง</p>
	<p>นโยบาย การท่องเที่ยว</p>	<p>นโยบายการ ท่องเที่ยวใน ด้านต่างๆ</p>	<p>1. นโยบายจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชา สังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง <u>ควรมีนโยบายส่งเสริมให้คนในท้องถิ่น/ ผู้ประกอบการ มีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการ</u> ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2. นโยบายจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชา สังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควร <u>สนับสนุนต่อการดำเนินงาน</u>การท่องเที่ยว เชิงนิเวศของผู้ประกอบการบนพื้นที่ เกาะเสม็ด</p>
	<p>การวางแผน การใช้พื้นที่</p>	<p>การวางแผน</p>	<p>1. องค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการใช้พื้นที่ บนเกาะเสม็ด ควรมีแผนการดำเนินงาน ด้านการใช้พื้นที่บนเกาะของกิจการ/ กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างจริงจัง 2. องค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการใช้พื้นที่ บนเกาะเสม็ด ควรมีการพิจารณา อนุญาตกิจการที่ดำเนินธุรกิจด้าน การท่องเที่ยว ให้ความรู้ไปกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ</p>

แนวคิด/ ทฤษฎี	ด้าน	ประเด็น	ข้อคำถาม
<p>กลยุทธ์ การจัดการ เกี่ยวกับ การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน (Zeppel, 2006)</p>	การวางแผน การใช้พื้นที่	การอนุญาต และควบคุม	3. องค์การที่เกี่ยวข้องด้านการใช้พื้นที่บน เกาะเสม็ด ควรมีการควบคุมและดูแล การใช้พื้นที่ของกิจการ/ กิจกรรมด้าน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด อยู่เสมอ
	การตลาดด้าน การท่องเที่ยว	การตลาด การประชาสัมพันธ์	<p>1. ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรให้ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บนเกาะเสม็ด</p> <p>2. ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรสนับสนุน ด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด</p> <p>3. ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดควรสร้าง ความร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยวเอกชนใน การส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวเชิง นิเวศบนเกาะเสม็ด</p>
	มาตรฐาน ของการ ท่องเที่ยวและ กฎระเบียบ	มาตรฐาน การท่องเที่ยว และกฎ ระเบียบ	1. อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรฐาน/ กฎระเบียบที่ชัดเจนในการพิจารณา อนุญาตและควบคุมกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด

แนวคิด/ ทฤษฎี	ด้าน	ประเด็น	ข้อความ
กลยุทธ์ การจัดการ เกี่ยวกับ การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน (Zeppel, 2006)	มาตรฐาน ของการ ท่องเที่ยวและ กฎระเบียบ	มาตรฐาน การท่องเที่ยว และกฎ ระเบียบ	2. อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด และองค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ควรมีมาตรฐาน/ กฎระเบียบที่ชัดเจนในการพิจารณา อนุญาตและควบคุมสถานประกอบการ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บนเกาะเสม็ด
	การฝึกอบรม และการมี ใบอนุญาต ด้านการ ท่องเที่ยว	การฝึกอบรม การออก ใบอนุญาต	1. ภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่ม NGOs และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่คนใน ชุมชน/ ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อประโยชน์ ในการร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ บนเกาะ 2. ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมี การออกใบอนุญาตหรือใบรับรอง ให้แก่สถานประกอบการที่สนับสนุน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด ที่ได้มาตรฐาน

แนวคิด/ ทฤษฎี	ด้าน	ประเด็น	ข้อคำถาม
กลยุทธ์ การจัดการ เกี่ยวกับ การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน (Zeppel, 2006)	การฝึกอบรม และการมี ใบอนุญาต ด้านการ ท่องเที่ยว	การออก ใบอนุญาต	3. ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมี การพิจารณาออกใบอนุญาตเฉพาะ สำหรับผู้เกี่ยวข้องเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกในการร่วมกัน อนุรักษ์สภาพแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยว อย่างแท้จริง
	กิจกรรมร่วมค้า ทางด้านการ ท่องเที่ยว	สัญญา ความร่วมมือ	1. ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาค ประชาชนท้องถิ่น ควรส่งเสริมการทำ สัญญา/ ข้อตกลงความร่วมมือเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศระหว่าง ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ต่าง ๆ ของเกาะเสม็ด
	เจ้าหน้าที่ สนับสนุน ทางด้านการ ท่องเที่ยว	ข้อมูลข่าวสาร	1. ภาครัฐควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ หรือศูนย์บริการให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริการ แก่นักท่องเที่ยว และภาคส่วนต่าง ๆ บนพื้นที่เกาะเสม็ด
	การพัฒนา พื้นที่อุทยาน	การพัฒนา ด้านต่าง ๆ ในพื้นที่อุทยาน	1. อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด ควรสนับสนุน สถานประกอบการ ที่ดำเนินธุรกิจ ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ อุทยาน ฯ บนเกาะเสม็ด

แนวคิด/ ทฤษฎี	ด้าน	ประเด็น	ข้อความ
กลยุทธ์ การจัดการ เกี่ยวกับ การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน (Zeppel, 2006)	การพัฒนา พื้นที่อุทยาน	การพัฒนา ด้านต่าง ๆ ในพื้นที่อุทยาน	<p>2. อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ดควรสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทุกประเภทในเขตพื้นที่อุทยาน ฯ บนเกาะเสม็ด</p> <p>3. อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ดควรสนับสนุนการให้สัมปทานบางประเภทเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ดแก่ประชาชน/ เอกชน เพื่อให้เกิดการจัดการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น</p> <p>ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ</p>
	สินเชื่อธุรกิจ และการ สนับสนุน เงินทุน	สินเชื่อ สนับสนุน ทางด้าน การเงิน	<p>1. ภาคเอกชนหรือสถาบันทางด้านการเงินควรสนับสนุนสินเชื่อสำหรับสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ</p> <p>2. ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่นๆ ควรมีการสนับสนุนด้านการเงินสำหรับใช้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด</p>

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
ของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
ของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด และเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด การศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปปรับใช้กับแผนพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวของเกาะเสม็ดต่อไป
2. ข้อมูลที่ได้จากท่านจะได้รับการรักษาไว้เป็นความลับ ฉะนั้นแบบสอบถามทุกชุด จะไม่ระบุชื่อผู้ตอบแบบสอบถาม และจะไม่ส่งผลต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด การวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลงาน ผู้ศึกษาจะทำในภาพรวม
3. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง
 ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง
4. ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและผู้เกี่ยวข้อง
 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ณ โอกาสนี้

นายปรีดา ศรีเมฆ

นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
 วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 21 ปี 21-40 ปี
 41-59 ปี 60 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อนุปริญญา
ปริญญาตรี ปริญญาโท อื่น ๆ .....
4. ประเภทสถานประกอบการ ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม
 ธุรกิจรถโดยสาร ธุรกิจจำหน่ายสินค้าและสินค้าที่ระลึก
5. สถานที่ตั้งของสถานประกอบการของท่านอยู่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวใด
 หาดทรายแก้ว อ่าวไผ่ อ่าวพร้าว อ่าววงเดือน
 อ่าวเทียน อ่าวลุงดำ อ่าวหวาย อ่าวกิว
 อ่าวปะการัง จุดชมวิวิท่ายเกาะ อื่น ๆ .....
6. ระยะเวลาที่ประกอบกิจการมาแล้ว จำนวน ..... ปี (เต็มปี)
7. ตำแหน่ง เจ้าของกิจการ ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ
 หัวหน้างาน พนักงาน/ เจ้าหน้าที่ อื่น ๆ .....
8. ท่านคิดว่าสถานที่ท่องเที่ยวใดบนเกาะเสม็ดมีความสวยงาม และดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด
 หาดทรายแก้ว อ่าวไผ่ อ่าวพร้าว อ่าววงเดือน
 อ่าวเทียน อ่าวลุงดำ อ่าวหวาย อ่าวกิว
 อ่าวปะการัง จุดชมวิวิท่ายเกาะ อื่น ๆ .....
9. กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด กิจกรรมใดที่ท่านคิดว่าสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด
 เล่นน้ำทะเล ดำน้ำ ชมวิวิทิวทัศน์/ ชมพระอาทิตย์ตกดิน
 ชมดวงกระบองไฟ เที่ยวรอบเกาะ สัมผัสวิถีชีวิตของชุมชน (การทำประมง)
 ถ่ายรูปวรรณคดีบนเกาะ รับประทานอาหารทะเล แหล่งบันเทิงบนเกาะ
 กิจกรรมพายเรือ โฮมสเตย์ อื่น ๆ .....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง
คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างแต่ละข้อแบบสอบถามให้ตรงตามความคิดเห็นของท่าน
เกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ดมากที่สุด เพียงข้อละ 1 ช่อง

- 5 หมายถึง จริง
4 หมายถึง ค่อนข้างจริง
3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
2 หมายถึง ค่อนข้างไม่จริง
1 หมายถึง ไม่จริง

สถานการณ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน	จริง 5	ค่อนข้าง จริง 4	ไม่ แน่ใจ 3	ค่อนข้าง ไม่จริง 2	ไม่จริง 1
สิ่งแวดล้อม					
1. การดำเนินงานของ ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด ได้ดำเนินควบคู่ไปกับ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ					
2. กิจกรรมการท่องเที่ยวของ นักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด ในปัจจุบัน ไม่มีผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม					
3. กิจกรรมการท่องเที่ยวบน เกาะเสม็ด มีกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อศึกษาธรรมชาติ/ ระบบนิเวศ (ทั้งจากป้าย หรือจากผู้นำเที่ยว)					

สถานการณ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน	จริง 5	ค่อนข้าง จริง 4	ไม่ แน่ใจ 3	ค่อนข้าง ไม่จริง 2	ไม่จริง 1
4. กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ เสม็ด มีกิจกรรมการทัศนศึกษา จากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สถานศึกษา หน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน เป็นต้น เพื่อศึกษา เรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ					
5. เศรษฐกิจการท่องเที่ยวของ เกาะเสม็ดที่ดีขึ้น สามารถช่วยให้ เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ บนพื้นที่เกาะเสม็ดได้มากขึ้น (เช่น การนำเงินรายได้/ ภาษีที่ได้มา จากการท่องเที่ยว มาส่งเสริม การอนุรักษ์/ บริหารจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อมบนเกาะเสม็ด)					
สังคมและวัฒนธรรม					
6. ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม เป็นต้น					
7. เกาะเสม็ดมีกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน คือ ชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้จัดกิจกรรม การท่องเที่ยวเอง เช่น กิจกรรม พายเรือ กิจกรรมดำน้ำ เป็นต้น					

สถานการณ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน	จริง 5	ค่อนข้าง จริง 4	ไม่ แน่ใจ 3	ค่อนข้าง ไม่จริง 2	ไม่จริง 1
8. ชุมชนท้องถิ่นของเกาะเสม็ด มีการสร้างความร่วมมือกับ ผู้ประกอบการในการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศร่วมกัน					
9. กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ เสม็ดมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี วรรณคดีไทย ซึ่งได้มี การอนุรักษ์ไว้ เช่น วรรณคดี ของสุนทรภู่ เป็นต้น					
10. กิจกรรมการท่องเที่ยวของเกาะ เสม็ดมีกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน (เช่น การทำประมงของชาวบ้าน การตกหมึก เป็นต้น)					
เศรษฐกิจ					
11. สถานประกอบการบนเกาะ เสม็ดมีการทำการตลาดและ กิจกรรมส่งเสริมการขายด้าน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด					
12. สถานประกอบการบนเกาะ เสม็ดประเภทต่าง ๆ ได้มีการสร้าง ความร่วมมือกันระหว่าง ผู้ประกอบการ (เช่น ระหว่างที่พัก ร้านอาหาร รถโดยสาร และอื่น ๆ)					

สถานการณ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน	จริง 5	ค่อนข้าง จริง 4	ไม่ แน่ใจ 3	ค่อนข้าง ไม่จริง 2	ไม่จริง 1
13. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด ทำให้เกาะเสม็ดมีเศรษฐกิจที่ดี เกิดการกระจายรายได้สู่ผู้ประกอบการ (เช่น ที่พัก ร้านอาหาร รถโดยสาร และอื่น ๆ)					
14. พื้นที่เกาะเสม็ดได้รับการสนับสนุนและได้รับการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น					
15. เกาะเสม็ดในปัจจุบันมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการบำรุงรักษาพื้นที่ทางธรรมชาติของเกาะจากหน่วยงานต่างๆ เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น, อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น					
การเมือง					
16. ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ มีนโยบายในการทำงานร่วมกันและมีการประสานกันด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด					

สถานการณ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน	จริง 5	ค่อนข้าง จริง 4	ไม่ แน่ใจ 3	ค่อนข้าง ไม่จริง 2	ไม่จริง 1
17. ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ มีนโยบายส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีแบบ แผนและต่อเนื่องอย่างเป็นรูปธรรม					

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง
คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างแต่ละข้อแบบสอบถามให้ตรงตามความคิดเห็นของท่าน
เกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ดมากที่สุด เพียงข้อละ 1 ช่อง

- 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4 หมายถึง เห็นด้วย
3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

แนวทางการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 5	เห็น ด้วย 4	ไม่ แน่ใจ 3	ไม่ เห็น ด้วย 2	ไม่ เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 1
สิทธิ์ครอบครองที่ดิน					
1. อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมี มาตรการกำหนดสิทธิ์ในการครอบ ครองที่ดินและการใช้ทรัพยากรของ ท้องถิ่น					

แนวทางการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 5	เห็น ด้วย 4	ไม่แน่ใจ 3	ไม่เห็น ด้วย 2	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 1
2. อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีการกำหนดพื้นที่บางส่วน เป็นเขตอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช					
3. อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีการกำหนดพื้นที่สำหรับ การท่องเที่ยว เพื่อลดผลกระทบ ต่อสภาพแวดล้อมที่เปราะบาง					
นโยบายการท่องเที่ยว					
4. นโยบายจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายส่งเสริมให้คนใน ท้องถิ่น/ ผู้ประกอบการ มีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการด้าน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
5. นโยบายจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรสนับสนุนต่อการดำเนินงาน ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ ผู้ประกอบการบนพื้นที่เกาะเสม็ด					

แนวทางการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 5	เห็น ด้วย 4	ไม่แน่ใจ 3	ไม่เห็น ด้วย 2	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 1
การวางแผนการใช้พื้นที่					
6. องค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการใช้พื้นที่บนเกาะเสม็ด ควรมีแผนการดำเนินงานด้านการใช้พื้นที่บนเกาะของกิจการ/ กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างจริงจัง					
7. องค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการใช้พื้นที่บนเกาะเสม็ด ควรมีการพิจารณาอนุญาตกิจการที่ดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ให้ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ					
8. องค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการใช้พื้นที่บนเกาะเสม็ด ควรมีการควบคุมและดูแลการใช้พื้นที่ของกิจการ/ กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ดอยู่เสมอ					
การตลาดด้านการท่องเที่ยว					
9. ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด					

แนวทางการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 5	เห็น ด้วย 4	ไม่แน่ใจ 3	ไม่เห็น ด้วย 2	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 1
10. ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรสนับสนุนด้าน การตลาดและประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด					
11. ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด ควรสร้างความร่วมมือกับบริษัท นำเที่ยวเอกชนในการส่งเสริม การขายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บนเกาะเสม็ด					
มาตรฐาน ของการท่องเที่ยว และกฎระเบียบ					
12. อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด และองค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ควรมี มาตรฐาน/ กฎระเบียบที่ชัดเจน ในการพิจารณาอนุญาตและควบคุม กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด					

แนวทางการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 5	เห็น ด้วย 4	ไม่แน่ใจ 3	ไม่เห็น ด้วย 2	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 1
13. อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด และองค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ควรมี มาตรฐาน/ กฎระเบียบที่ชัดเจนใน การพิจารณาอนุญาตและควบคุม สถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด					
การฝึกอบรม และการมีใบอนุญาต ด้านการท่องเที่ยว					
14. ภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่ม NGOs และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านการท่องเที่ยว ควรมีการ ฝึกอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชน/ ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อประโยชน์ในการร่วมกันอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติบนเกาะ					
15. ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการออกใบอนุญาตหรือใบรับรอง ให้แก่สถานประกอบการที่สนับสนุน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด ที่ได้มาตรฐาน					

แนวทางการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 5	เห็น ด้วย 4	ไม่แน่ใจ 3	ไม่เห็น ด้วย 2	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 1
16. ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมี การพิจารณาออกใบอนุญาตเฉพาะ สำหรับผู้นำเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะ เสม็ด เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกในการร่วมกัน อนุรักษ์สภาพแวดล้อมแก่ นักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง					
กิจกรรมร่วมค้า ทางด้านการท่องเที่ยว					
17. ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนท้องถิ่น ควรส่งเสริมการทำสัญญา/ ข้อตกลง ความร่วมมือเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ ระหว่างผู้ประกอบการ ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ของเกาะเสม็ด					
เจ้าหน้าที่สนับสนุน ทางด้านการท่องเที่ยว					
18. ภาครัฐควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ หรือ ศูนย์บริการให้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงนิเวศบริการแก่นักท่องเที่ยว และภาคส่วนต่าง ๆ บนพื้นที่ เกาะเสม็ด					

แนวทางการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 5	เห็น ด้วย 4	ไม่แน่ใจ 3	ไม่เห็น ด้วย 2	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 1
การพัฒนาพื้นที่อุทยาน					
19. อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด ควรสนับสนุน สถานประกอบการที่ดำเนินธุรกิจ ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต พื้นที่อุทยาน ฯ บนเกาะเสม็ด					
20. อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ดควรสนับสนุนกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทุกประเภท ในเขตพื้นที่อุทยาน ฯ บนเกาะเสม็ด					
21. อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ดควรสนับสนุนการให้ สัมปทานบางประเภทเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด แก่ประชาชน/ เอกชน เพื่อให้เกิด การจัดการที่มีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					

แนวทางการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 5	เห็น ด้วย 4	ไม่แน่ใจ 3	ไม่เห็น ด้วย 2	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 1
สินเชื่อธุรกิจ และการสนับสนุนเงินทุน					
22. ภาคเอกชนหรือสถาบันทางด้านการเงิน ควรสนับสนุนสินเชื่อสำหรับสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
23. ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรมีการสนับสนุนด้านการเงินสำหรับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด					

ภาคผนวก ค

การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC
(Index of Item-Objective Congruence)

การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence)
 การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
 ของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	รายการ	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	เพศ						
	☐ ชาย ☐ หญิง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	อายุ						
	☐ ต่ำกว่า 21 ปี ☐ 21-40 ปี	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
	☐ 41-60 ปี ☐ 60 ปี ขึ้นไป						
3	ระดับการศึกษา						
	☐ ประถมศึกษา และต่ำกว่า ☐ มัธยมศึกษา	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
	☐ อนุปริญญา ☐ ปริญญาตรี						
	☐ ปริญญาโท และสูงกว่า ☐ อื่น ๆ						
4	ประเภทสถานประกอบการ						
	☐ ธุรกิจที่พักแรม ☐ ธุรกิจอาหาร และเครื่องดื่ม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	☐ ธุรกิจรถโดยสาร ☐ ธุรกิจจำหน่ายสินค้า/ สินค้าที่ระลึก						

ข้อ	รายการ	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
5	สถานที่ตั้งของสถานประกอบการของท่านอยู่ บริเวณแหล่งท่องเที่ยวใด						
	☐ หาดทรายแก้ว ☐ อ่าวไผ่	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	☐ อ่าวพร้าว ☐ อ่าววงเดือน						
	☐ อ่าวเทียน ☐ อ่าวลุงดำ						
	☐ อ่าวหวาย ☐ อ่าวกิว						
☐ อ่าวกะการัง ☐ จุดชมวิวท้ายเกาะ							
6	ระยะเวลาที่ประกอบกิจการมาแล้ว จำนวน ..... ปี (เต็มปี)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	ตำแหน่ง						
	☐ เจ้าของกิจการ ☐ ผู้จัดการ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	☐ ผู้ช่วยผู้จัดการ ☐ หัวหน้างาน						
☐ พนักงาน/ เจ้าหน้าที่	☐ อื่น ๆ						
8	ท่านคิดว่าสถานที่ท่องเที่ยวใดบนเกาะเสม็ด มีความสวยงาม และสามารถดึงดูด นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด						
	☐ หาดทรายแก้ว ☐ อ่าวไผ่	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	☐ อ่าวพร้าว ☐ อ่าววงเดือน						
	☐ อ่าวเทียน ☐ อ่าวลุงดำ						
	☐ อ่าวหวาย ☐ อ่าวกิว						
☐ อ่าวกะการัง ☐ จุดชมวิวท้ายเกาะ							

ข้อ	รายการ	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
9	กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด กิจกรรมใดที่ท่านคิดว่าสามารถดึงดูด นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด						
	☐ เล่นน้ำทะเล						
	☐ ดำน้ำ						
	☐ ชมวิวทิวทัศน์/ชม พระอาทิตย์ตกดิน						
	☐ สัมผัสวิถีชีวิต ของชุมชน (การทำประมง)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	☐ เที่ยวรอบเกาะ						
	☐ ชมดวงกระบองไฟ						
	☐ ถ่ายรูปวรรณคดี บนเกาะ						
	☐ รับประทานอาหารทะเล						
	☐ แหล่งบันเทิง บนเกาะ						
	☐ กิจกรรม พายเรือ						
	☐ โฮมสเตย์						
	☐ อื่นๆ						

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด
จังหวัดระยอง

ข้อ	รายการ	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล
		คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3			
สิ่งแวดล้อม							
1	การดำเนินงานของผู้ประกอบการบน เกาะเสม็ด ดำเนินควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	กิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว บนเกาะเสม็ดในปัจจุบัน ไม่มีผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด มีกิจกรรม การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาธรรมชาติ/ ระบบนิเวศ (ทั้งจากป้าย หรือจากผู้นำเที่ยว)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด มีกิจกรรม การทัศนศึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สถานศึกษา หน่วยงานราชการ หน่วยงาน เอกชน เป็นต้น เพื่อศึกษาเรียนรู้ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล
		คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3			
5	เศรษฐกิจการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ดที่ดีขึ้น สามารถช่วยให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติบนพื้นที่เกาะเสม็ดได้มากขึ้น (เช่น การนำเงินรายได้/ ภาษีที่ได้มาจก การท่องเที่ยว มาส่งเสริมการอนุรักษ์/ บริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมบนเกาะเสม็ด)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
สังคมและวัฒนธรรม							
6	ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด มีส่วนร่วมใน การบริหารจัดการตามแนวทางการท่องเที่ยว เชิงนิเวศร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	เกาะเสม็ดมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยชุมชน คือ ชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้จัดกิจกรรม การท่องเที่ยวเอง เช่น กิจกรรมพายเรือ กิจกรรมดำน้ำ เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	ชุมชนท้องถิ่นของเกาะเสม็ดมีการสร้าง ความร่วมมือกับผู้ประกอบการในการจัด กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศร่วมกัน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี วรรณคดีไทย ซึ่งได้มีการอนุรักษ์ไว้ เช่น วรรณคดีของสุนทรภู่ เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล
		คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3			
10	กิจกรรมการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต ของชุมชน (เช่น การทำประมงของชาวบ้าน การตกหมึก เป็นต้น)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
เศรษฐกิจ							
11	สถานประกอบการบนเกาะเสม็ด มีการทำการตลาดและกิจกรรมส่งเสริม การขายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บนเกาะเสม็ด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12	สถานประกอบการบนเกาะเสม็ดมีการสร้าง ความร่วมมือกันระหว่างผู้ประกอบการด้วยกัน (เช่น ระหว่างที่พัก ร้านอาหาร รถโดยสาร และ อื่น ๆ) เพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจร่วมกัน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
13	กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด ทำให้เกาะเสม็ดมีเศรษฐกิจที่ดี เกิดการ กระจายรายได้สู่ผู้ประกอบการ (เช่น ที่พัก ร้านอาหาร รถโดยสาร และอื่น ๆ)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	พื้นที่เกาะเสม็ดได้รับการสนับสนุนและได้รับ การพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจาก ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล
		คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3			
15	เกาะเสม็ดในปัจจุบันมีการจัดเก็บ ค่าธรรมเนียมในการบำรุงรักษาพื้นที่ ทางธรรมชาติของเกาะจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น, อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
การเมือง							
16	ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ มีนโยบายในการทำงานร่วมกัน และมีการประสานกันด้านการท่องเที่ยว เชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
17	ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงนิเวศอย่างมีแบบแผนและต่อเนื่อง อย่างเป็นรูปธรรม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด
จังหวัดระยอง

ข้อ	รายการ	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
สิทธิครอบครองที่ดิน							
1	อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีมาตรการกำหนดสิทธิ ในการครอบครองที่ดินและการใช้ทรัพยากร ของท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีการกำหนดพื้นที่บางส่วน เป็นเขตอนุรักษทรัพยากรธรรมชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีการกำหนดพื้นที่สำหรับ การท่องเที่ยว เพื่อลดผลกระทบต่อ สภาพแวดล้อมที่เปราะบาง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
นโยบายการท่องเที่ยว							
4	นโยบายจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรมี นโยบายส่งเสริมให้คนในท้องถิ่น/ ผู้ประกอบการ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล
		คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3			
5	นโยบายจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรสนับสนุนต่อ การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของผู้ประกอบการบนพื้นที่เกาะเสม็ด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
การวางแผนการใช้พื้นที่							
6	อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีแผนการดำเนินงาน ด้านการใช้พื้นที่บนเกาะของกิจการ/ กิจกรรม ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างจริงจัง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีการพิจารณาอนุญาต กิจการที่ดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ให้ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด/ กรมธนารักษ์ ควรมีการควบคุมและดูแล การใช้พื้นที่ของกิจการ/ กิจกรรม ด้านการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ดอยู่เสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
การตลาดด้านการท่องเที่ยว							
9	ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรสนับสนุนด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดควรสร้างความร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยวเอกชนในการส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
มาตรฐานของการท่องเที่ยวและกฎระเบียบ							
12	อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรฐาน/กฎระเบียบที่ชัดเจนในการพิจารณาอนุญาตและควบคุมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล
		คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3			
13	อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ควรมีมาตรฐาน/ กฎระเบียบที่ชัดเจน ในการพิจารณาอนุญาตและควบคุม สถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
การฝึกอบรม และการมีใบอนุญาตด้านการท่องเที่ยว							
14	ภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่ม NGOs และผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว ควรมี การฝึกอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชน/ ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อประโยชน์ ในการร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ บนเกาะ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการออก ใบอนุญาต หรือใบรับรองให้แก่ สถานประกอบการที่สนับสนุนการท่องเที่ยว เชิงนิเวศบนเกาะเสม็ดที่ได้มาตรฐาน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล ผล
		คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3			
16	ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการพิจารณา ออกไปอนุญาตเฉพาะสำหรับผู้เกี่ยวข้อง เชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด เพื่อให้เกิด การถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึก ในการร่วมกันอนุรักษ์สภาพแวดล้อม แก่นักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
กิจการร่วมค้าทางการท่องเที่ยว							
17	ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนท้องถิ่น ควรส่งเสริมการทำสัญญา/ ข้อตกลง ความร่วมมือเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ต่าง ๆ ของเกาะเสม็ด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
เจ้าหน้าที่สนับสนุนทางการท่องเที่ยว							
18	ภาครัฐควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ หรือ ศูนย์บริการ ให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บริการแก่นักท่องเที่ยว และภาคส่วนต่าง ๆ บนพื้นที่เกาะเสม็ด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
การพัฒนาพื้นที่อุทยาน							
19	อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ควรสนับสนุนสถานประกอบการที่ดำเนิน ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตพื้นที่อุทยาน ฯ บนเกาะเสม็ด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

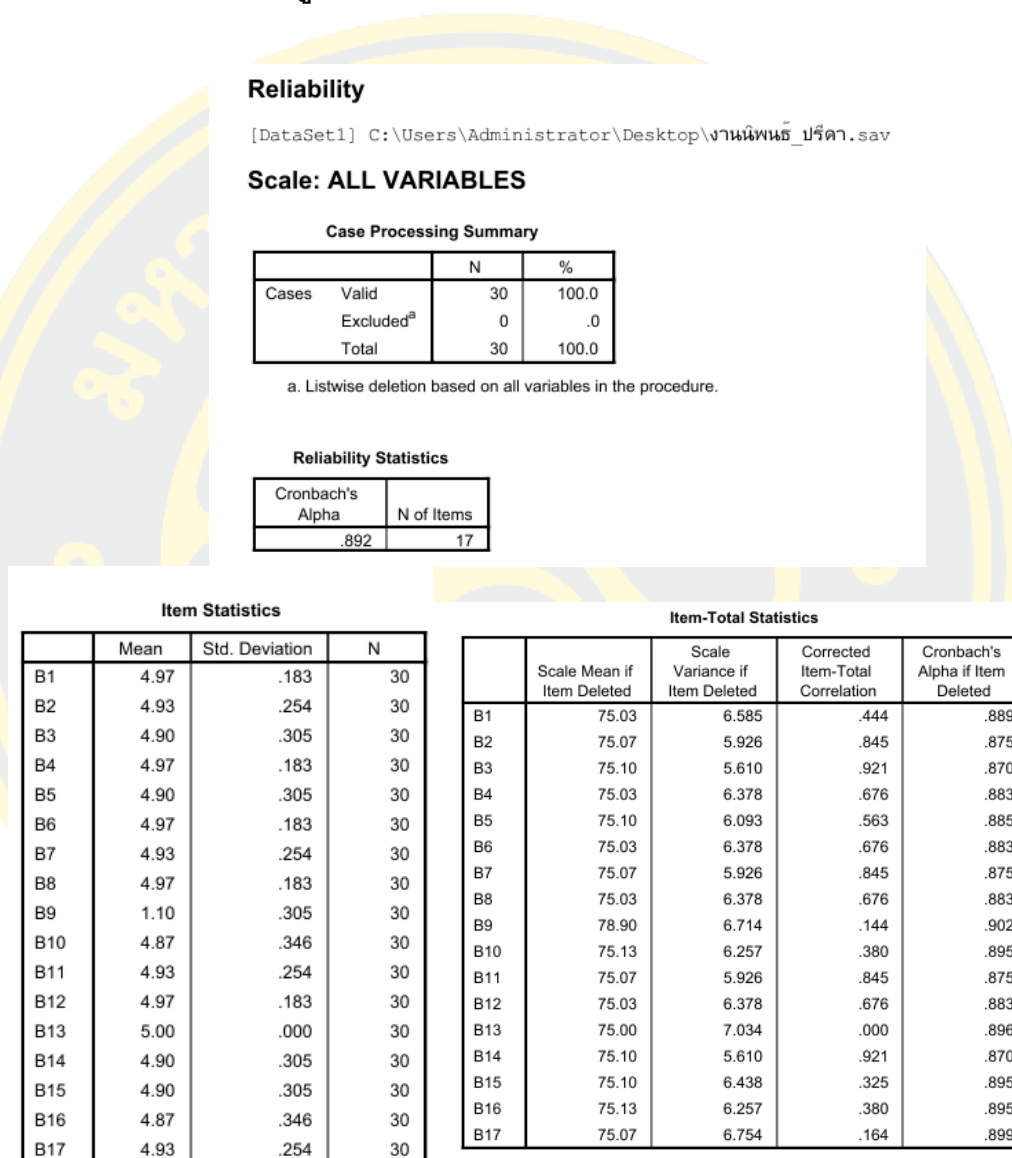
ข้อ	รายการ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
20	อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ควรสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทุกประเภทในเขตพื้นที่อุทยาน ฯ บนเกาะเสม็ด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
21	อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ควรสนับสนุนการให้สัมปทานบางประเภท เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด แก่ประชาชน/ เอกชน เพื่อให้เกิดการจัดการ ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้านการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
สินเชื่อธุรกิจและการสนับสนุนเงินทุน							
22	ภาคเอกชนหรือสถาบันทางการเงิน ควรสนับสนุนสินเชื่อสำหรับสถาน ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
23	ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม กลุ่ม NGOs และอื่น ๆ ควรมีการสนับสนุนด้านการเงิน สำหรับใช้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บนเกาะเสม็ด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ง

การหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability)
แบบ Cronbach's alpha

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's alpha เท่ากับ 0.892 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้จริง

ภาพที่ 15 การหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability)

แบบ Cronbach's alpha ของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
ของเกาะเสม็ด ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability)
แบบ Cronbach's Alphaเท่ากับ 0.790 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือ
และสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้จริง

Reliability

[DataSet1] C:\Users\Administrator\Desktop\งานนิพนธ์_ปริดา.sav

Warnings

Scale has zero variance items.

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.790	23

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
C1	4.83	.379	30
C2	4.97	.183	30
C3	4.93	.254	30
C4	4.97	.183	30
C5	4.97	.183	30
C6	4.90	.305	30
C7	4.93	.254	30
C8	4.97	.183	30
C9	4.93	.254	30
C10	5.00	.000	30
C11	5.00	.000	30
C12	4.93	.254	30
C13	4.90	.305	30
C14	5.00	.000	30
C15	4.97	.183	30
C16	4.87	.346	30
C17	4.97	.183	30
C18	5.00	.000	30
C19	4.97	.183	30
C20	5.00	.000	30
C21	4.93	.254	30
C22	4.90	.305	30
C23	5.00	.000	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
C1	109.00	3.517	.582	.763
C2	108.87	3.982	.650	.768
C3	108.90	3.748	.688	.759
C4	108.87	3.982	.650	.768
C5	108.87	3.982	.650	.768
C6	108.93	3.582	.705	.754
C7	108.90	4.162	.253	.788
C8	108.87	4.257	.262	.786
C9	108.90	4.231	.185	.792
C10	108.83	4.489	.000	.791
C11	108.83	4.489	.000	.791
C12	108.90	4.507	-.077	.807
C13	108.93	3.651	.639	.759
C14	108.83	4.489	.000	.791
C15	108.87	4.189	.357	.781
C16	108.97	3.413	.749	.747
C17	108.87	3.982	.650	.768
C18	108.83	4.489	.000	.791
C19	108.87	4.533	-.101	.802
C20	108.83	4.489	.000	.791
C21	108.90	4.507	-.077	.807
C22	108.93	4.202	.154	.797
C23	108.83	4.489	.000	.791

ภาพที่ 16 การหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability)

แบบ Cronbach's alpha ของแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด

ภาคผนวก จ
ผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย

ที่ ศธ ๖๒๒๑.๒/๖๐๐๗/๒

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๕ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง แจ้งผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย

เรียน นายปรีดา ศรีเมฆ (๕๙๙๓๐๐๔๘)

ตามที่ท่านได้ยื่นคำร้องขอพิจารณาจริยธรรมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ชื่อเรื่องงานนิพนธ์ “แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง” เป็นครั้งที่ ๑ เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา นั้น กรรมการและเลขานุการ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าโครงการวิจัยของท่านสามารถให้การรับรองโดยยกเว้นการลงมติตัดสินจากที่ประชุม (Exemption Reviews) ดังนั้น ท่านสามารถขอรับหนังสือรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยได้ตั้งแต่วันที่ สำนักงานจัดการศึกษา ชั้น ๒ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวอุษณากร ทาวะรัมย์)

กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

สำนักงานจัดการศึกษา

โทร. ๐๓๘-๓๙๓๒๖๒-๓ ต่อ ๑๑๒

หนังสือรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้วิจัย:	นายปรีดา ศรีเมฆ (๕๙๙๓๐๐๔๘)
หลักสูตร	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ชื่อโครงงานนิพนธ์ภาษาไทย:	แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
ชื่อโครงงานนิพนธ์ภาษาอังกฤษ:	Guidelines on Sustainable Ecotourism Management of Entrepreneur in Koh Samed, Muang District, Rayong Province
ผลการพิจารณา	คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มีมติเห็นชอบ รับรองจริยธรรมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยได้พิจารณารายละเอียดการวิจัยเรื่องดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ๑) การเคารพในศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างการวิจัย ๒) วิธีการอย่างเหมาะสมในการได้รับความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย (Informed consent) รวมทั้งการปกป้องสิทธิประโยชน์และรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ๓) การดำเนินการวิจัยอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ก่อความเสียหายต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัยไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต
หมายเลขรับรอง	๑๖-๒๕๖๑
วันที่ให้การรับรอง	๒๓ มกราคม ๒๕๖๑
ลงนาม.....	<i>ที่งนงกัว ใส่มธุวมน</i>
	ประธานกรรมการประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
	วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ๑๖๙ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑ โทรศัพท์ ๐๓๘-๓๙๓๒๖๒-๓ ต่อ ๒๐๓ แฟกซ์ ๐๓๘-๗๔๕๘๕๑ ต่อ ๑๒๐

ภาพที่ 18 หนังสือรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายปรีดา ศรีเมฆ
วัน เดือน ปี เกิด	15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2529
สถานที่เกิด	จังหวัดตราด
ตำแหน่งและประวัติการ ทำงาน	พ.ศ. 2552 เจ้าหน้าที่ฝ่ายทรัพยากรบุคคล บริษัท เอช. ไอ. เอส. ทัวร์ส์ จำกัด พ.ศ. 2555 เจ้าหน้าที่ฝ่ายทรัพยากรบุคคลและบริหารงานทั่วไป บริษัท เจทีบี (ประเทศไทย) จำกัด พ.ศ. 2557 นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 85/1 หมู่ 1 ตำบลขำราก อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2552 วิทยาศาสตรบัณฑิต (คณิตศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2554 รัฐศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2557 บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2561 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน) มหาวิทยาลัยบูรพา